

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK BASININDA TÜRKİYE
KÖYLÜ PARTİSİ (1952-1958)

Elif YÜKSEKDAĞ

Yüksek Lisans Tezi

TARİH ANA BİLİM DALI

Türkiye Cumhuriyet Programı

TEMMUZ 2024

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

TÜRK BASININDA TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ (1952-1958)

Tez Yazarı

Elif YÜKSEKDAĞ

Danışman

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR

TEMMUZ 2024

ELAZIĞ

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Başlığı:	TÜRK BASININDA TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ (1952-1958)
Yazarı:	Elif YÜKSEKDAĞ
Tez Öneri Tarihi:	29.09.2022
Savunma Tarihi:	25.06.2024

TEZ ONAYI

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu tez aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmiş ve akademik dinleyicilere açık yapılan savunma sonucunda **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Prof. Dr. Ömer Osman Umar

Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Başkan: Prof. Dr. Savaş Serter

Munzur Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Üye: Doç. Dr. Turgay Murat

Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Üye:

Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Üye:

Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunun/...../20..... tarihli toplantısında tescillenmiştir.

Prof. Dr. Murat SUNKAR
Enstitü Müdürü

BEYAN

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım “**TÜRK BASININDA TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ (1952-1958)**” Başlıklı Yüksek Lisans Tezimin içindeki tüm bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı beyan ederim.

11.06.2024

Elif YÜKSEKDAĞ

ÖN SÖZ

1946 yılında CHP içerisinde bulunan muhalif gruplar tarafından Demokrat Parti kurulmuştur. Parti hızlı bir şekilde siyaset sahnesinde yer edinmiştir. 1950 seçimlerini kazanıp iktidara geçmiştir. Merkez teşkilatında işler kusursuz bir şekilde devam ederken yerel teşkilatta sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Yapılan kongrelerde görüş ayrılıkları parti yönetimini etkilemiş ve partiden ayrılmalar baş göstermiştir. Partiden ayrılan bu kişiler tarafından Mayıs 1952’de Türkiye Köylü Partisi kurulmuştur.

Türkiye Köylü Partisi köy ve köycülüğü merkeze alan bir siyaset gerçekleştirmek için kurduklarını ifade etmişlerdir. Köy siyasetine yeni bir yön kazandırmayı hedeflemişlerdir. Parti her alanda çalışmalarında bulunmuştur. TKP siyaset de hedeflediği başarıyı yakalayamamıştır. Bu nedenle 1958 yılında Cumhuriyetçi Millet Partisi’yle birleşme kararı almıştır. Parti Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi adı altında siyaset hayatına devam etmiştir. Bu çalışmada Türkiye Köylü Partisi’nin kuruluş dönemi, parti teşkilatlanması, kongreleri ve yapılan seçimler hakkında basına yansıyanlar incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın giriş kısmında İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Türkiye’de yaşanan siyasi gelişmeler ele alınmıştır. Ayrıca İkinci Dünya Savaşından sonra çok partili hayata geçiş süreci hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra DP’nin kuruluşu, 1946 ve 1950 seçimlerine giden süreç anlatılmıştır.

Araştırmanın ikinci ana başlığında ise Basına göre 1950 yılında Demokrat Parti’nin iktidara geçtiği dönem yaptığı çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra ise Türk Basınında Türkiye Köylü Partisi’nin kuruluşu, kurucuları, teşkilatlanması, kuruluş amaçları, genel ilkeleri ve programından bahsedilmiştir. Son olarak da partinin Anadoluculuk ve Köycülük anlayışı ele alınmıştır.

Araştırmanın üçüncü ana başlığında ise Türk Basınında Türkiye Köylü Partisi’nin ilk dönem de yaptıkları faaliyetler ve kongreler anlatılmaya çalışılmıştır. Daha sonra Türk basınında TKP’nin Genel Seçimlerde ve Yerel Seçimlerde yaptığı çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın sonuç kısmında ise olayların genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırmanın asıl temelini Türkiye Köylü Partisi döneminde basılan gazetelerin tamamı oluşturmuştur. Ayrıca parti hakkında verilen bilgiler kaynak gösterilerek yapılmıştır. Çalışma sürecinde ilmi ve fikri desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Ömer Osman Umar hocama desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Elif YÜKSEKDAĞ

ELAZİĞ 2024

İÇİNDEKİLER

BEYAN	I
ÖN SÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
EKLER LİSTESİ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
1. GİRİŞ.....	1
2. II. DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA TÜRKİYE'DE YAŞANAN SİYASİ GELİŞMELER.....	10
2.1. Türkiye Köylü Partisi'nin Kuruluş Süreci.....	14
2.2. Türkiye Köylü Partisi'nin Kurucuları	18
2.2.1. Remzi Oğuz Arık (1899-1954)	18
2.2.2. Mehmet Cezmi Türk (1903- 1972).....	19
2.2.3. Tahsin Demiray (1903- 1971).....	20
2.2.4. Ahmet Muhtar Yazır (1910-1987)	21
2.2.5. Refik İsfendiyar	21
2.2.6. Nazmi Oktay	21
2.2.7. Emekli Orgeneral Recep Çakar.....	22
2.2.8. Ali Rıza Güç.....	22
2.2.9. Ethem Menemencioğlu (1878-1965).....	22
2.3. Türkiye Köylü Partisi'nin Teşkilatlanması	23
2.4. Partinin Kuruluş Amaçları	25
2.5. Partinin Genel İlkeleri	25
2.6. Partinin Programı	27
2.6.1. Hukuk Ve Adalet İşleri	27
2.6.2. Din İşleri	28
2.6.3. İktisat İşleri	29
2.6.4. Ziraat İşleri	30
2.6.5. Ormancılık İşleri	31
2.6.6. Mülk, İskân, İmar İşleri	31
2.6.7. Milli Eğitim İşleri.....	32
2.6.8. Vakıf ve Hayır İşleri.....	33
2.6.9. Sağlık İşleri	34
2.6.10. Sosyal Emniyet İşleri	34
2.6.11. Milli Savunma İşleri	35
2.6.12. İç İşleri	35
2.6.13. Dış İşleri.....	36
2.7. Türkiye Köylü Partisi'nin Anadoluculuk ve Köycülük Anlayışı	36
3. TÜRK BASININDA TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ'NİN İLK DÖNEMDEKİ FAALİYETLERİ VE KONGRELERİ	38
3.1. Partinin Faaliyetleri	38
3.2. Türkiye Köylü Partisi'nin Kongreleri	39
3.2.1. Türkiye Köylü Partisi'nin Birinci Olağan Kongresi (26 Ekim 1952)	39
3.2.2. Türkiye Köylü Partisi'nin İkinci Olağan Kongresi (31 Ekim 1953).....	44
3.2.3. Türkiye Köylü Partisi'nin Üçüncü Olağan Kongresi (23 Ekim 1954).....	47
3.2.4. Türkiye Köylü Partisi'nin Dördüncü Olağan Kongresi (3 Aralık 1955)	49

3.2.5. Türkiye Köylü Partisi'nin Beşinci Olağan Kongresi (1 Aralık 1957).....	51
3.2.6. Türkiye Köylü Partisi'nin Olağanüstü Kongresi (1 Kasım 1958)	52
3.3. Türkiye Köylü Partisi'nin Siyaset ile İlişkisi	54
3.4. Türk Basınında Genel Seçimler	57
3.4.1. 1954 Seçimlerinin Türk Basınına Yansımaları	57
3.4.2. 1957 Seçimlerinin Türk Basınına Yansımaları	59
3.5. Türk Basınında Yerel Seçimler	63
3.5.1. 1954 Yılı İl Genel Meclisi, Belediye Meclisi ve Muhtarlık Seçimleri.....	63
3.5.2. 1955 Belediye Seçimlerinin Türk Basınına Yansımaları	64
3.6. Türkiye Köylü Partisi'nin Cumhuriyetçi Millet Partisi ile Birleşmesi	66
4. SONUÇ	72
KAYNAKÇA	74
EKLER.....	78
ÖZGEÇMİŞ	

ÖZET

TÜRK BASININDA TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ (1952-1958)

Elif YÜKSEKDAĞ

Yüksek Lisans Tezi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

TARİH ANABİLİM DALI

Türkiye Cumhuriyet Programı

Temmuz 2024, Sayfa: VIII+87

Türkiye İkinci Dünya Savaşından sonra değişen dünya düzenine uyum sağlamak için çok partili hayata geçiş yapmıştır. Bu geçiş sürecinde durumu en çok destekleyen CHP Genel Başkanı İsmet İnönü olmuştur. CHP içinde zamanla farklı görüşler ve düşünceler ortaya çıkmıştır. Mecliste görüşülen bazı kanunlar bu farklı görüşleri benimseyen kişiler tarafından kabul edilmediği için parti içerisinde bir muhalefet hareketi oluşmaya başlamıştır. Bu muhalefet hareketiyle parti içindekiler kısa bir süre sonra CHP'den ayrılarak 1946'da Demokrat Parti'yi kurmuşlardır. Parti zamanla siyasi yönden güçlenmiş ve 1950 yılında yapılan seçimlerde iktidar olmuştur. İktidar olduktan sonra pek çok alanda başarılı işler yapmışlar, halk da bu durumdan oldukça memnun olmuştur; fakat zamanla parti içerisinde karışıklıklar ortaya çıkmıştır. Yaşanan karışıklıklar sırasında Demokrat Parti içerisinde farklı görüşlere sahip gruplar belirmiş ve bu gruplar zamanla Demokrat Parti'den ayrılıp yeni partiler kurmuşlardır. Türkiye Köylü Partisi de böyle bir süreç içinde Demokrat Parti'den ayrılan gruplardan biridir.

Türkiye Köylü Partisi 1952 yılında kurulmuş ve 1958 yılına kadar siyaset sahnesinde yer almıştır. Partinin amacı, köy ve köycülük düşüncesini halk arasında yaygın ve ön planda tutmak istediğinden köylü kesimin sesini bizzat duyurmak için canla başla çalışmıştır. Parti, teşkilatlanmanın merkezden değil köylerden başlamasını savunmuş ve bu yönde çalışmalar gerçekleştirmişlerdir; fakat köylü kesimden beledikleri gibi olumlu herhangi bir destek bulamamışlardır. Destek bulamadığı için de 1954 yılında yapılacak seçimlere girebilmek adına diğer muhalefet partileri ile Demokrat Parti'ye karşı iş birliği görüşmeleri yapmıştır; fakat yapılan görüşmeler sonucunda herhangi bir birleşme sağlanamamıştır. 1958 yılında ise parti tek başına siyaset sahnesinde var olamayacağını anladığından Cumhuriyetçi Millet Partisi ile birleşme kararı almıştır. Görüşmeler olumlu sonuçlanmış ve Türkiye Köylü Partisi ve Cumhuriyetçi Millet Partisi birleşerek CKMP (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi) adı altında siyasi çalışmalarına güçlü bir şekilde devam etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Seçimler, Türk Siyasi Hayat, DP, TKP, CKMP

ABSTRACT

Peasant Party Of Turkey (1952-1958)

ELİF YÜKSEKDAĞ

Master Thesis

FIRAT UNIVERSITY

Graduate School of Social Sciences

DEPARTMENT OF HISTORY

History of the Republic of Turkey Program

July 2024, Page: VIII+87

Türkiye transitioned to multi-party life in order to adapt to the changing world order after the Second World War. During this transition process, CHP Chairman İsmet İnönü was the one who supported the situation the most. Over time, different views and thoughts have emerged within the CHP. Since some of the laws discussed in the parliament were not accepted by people who adopted these different views, an opposition movement began to form within the party. With this opposition movement, members of the party soon left the CHP and founded the Democrat Party in 1946. The party became politically stronger over time and came to power in the elections held in 1950. After coming to power, they did successful work in many areas, and the people were very pleased with this situation; But over time, confusion arose within the party. During the turmoil, groups with different views emerged within the Democratic Party, and over time, these groups left the Democratic Party and founded new parties. The Peasant Party of Türkiye is one of the groups that left the Democratic Party in such a process.

The Peasant Party of Türkiye was founded in 1952 and took part in the political scene until 1958. Since the aim of the party is to keep the idea of villages and peasantism widespread and at the forefront among the people, it has worked diligently to make the voice of the peasantry heard. The party advocated that organization should start from the villages, not from the center, and they carried out studies in this direction; But they could not find any positive support from the peasantry as they expected. Since he could not find support, he negotiated cooperation with other opposition parties against the Democratic Party in order to enter the elections to be held in 1954; However, as a result of the negotiations, no merger was achieved. In 1958, the party decided to merge with the Republican Nation Party as it realized that it could not exist in the political arena alone. The negotiations resulted positively and the Peasant Party of Turkey and the Republican Nation Party merged and continued their political activities strongly under the name of CKMP (Republican Peasant Nation Party).

Key Words: Elections, Turkish Political Life, DP, TKP, CKMP

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Yeni İstanbul Gazetesi.....	78
Ek 2. Vatan Gazetesi.....	79
Ek 3. Akşam Gazetesi.....	80
Ek 4. TKP Teşkilat Gazetesi.....	81
Ek 5. Haber Ekspres Gazetesi.....	82
Ek 6. Yeni Ulus Gazetesi.....	83
Ek 7. Yeni Sabah Gazetesi.....	84
Ek 8. Yeni Sabah Gazetesi.....	85
Ek 9. Cumhuriyet Gazetesi.....	86
Ek 10. Vatan Gazetesi.....	87

KISALTMALAR LİSTESİ

NATO	:Kuzey Atlantik Paktı
CHP	:Cumhuriyet Halk Partisi
CMP	:Cumhuriyetçi Millet Partisi
DP	:Demokrat Parti
MP	:Millet Partisi
TKP	:Türkiye Köylü Partisi
HP	:Hürriyet Partisi
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi
CKMP	:Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

1. GİRİŞ

Türkiye İkinci Dünya Savaşı'na girmediği halde yaşanan olumsuzluklardan fazlasıyla etkilenmiştir. Türkiye, savaş döneminde her ne kadar tarafsız gibi görünse de yapılan görüşmeler sonucunda ikna olan Türkiye Batı tarafında yer alacağını söylemiştir. Savaşın bitimine yakın Türkiye batı tarafında olduğunu, Almanya'ya savaş ilan ederek açıkça göstermiştir. Savaş sırasında Türkiye Batıyla ekonomik yönden de anlaşmaya gitmiş, her ne kadar bu durum ülkemiz için olumlu bir durum gibi görünse de bazı gruplar için bu kabul edilemez bir durum haline gelmiştir. Ayrıca Türkiye İkinci Dünya Savaşı'na katıldığını söylediği için de savaştan sonra Birleşmiş Milletlere üye olmuştur (Karpas, 2012: 228). Türkiye bu teşkilata üye olduğundan ülke içerisindeki siyasi durum da mecburen değişmek zorunda kalmıştır. Çünkü bu teşkilata üye olan ülkelerin çoğu çok partili rejimi desteklemişlerdir. Türkiye'de tek partili sistemden çok partili rejime geçmek için çalışmalar başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyet Rusya kendi emellerini gerçekleştirmek için harekete geçmişti. Rusya'nın harekete geçmesi Türkiye için tehlike demektir. Çünkü Rusya Kafkaslarda ve boğazlarda kendi emellerini gerçekleştirmek istemiştir. Bu nedenle yalnızlaşan Türkiye'ye baskı uygulamıştır. Türkiye kendi çıkarları içinde Sovyet Rusya ile anlaşmaya varamamıştır (Albayrak, 2004: 37,38). Türkiye Birleşmiş Milletlere üye olmasıyla beraber ülkemizde demokratikleşme yönünde çalışmalar da başlamıştır. 19 Mayıs 1945 tarihinde Milli Şef İsmet İnönü yaptığı konferansta ilk kez çok partili yaşama geçileceğini ve savaş sebebiyle ülke içerisindeki zorlukların azalacağını, halkın siyasette söz sahibi olacağını açıklamıştır. Bu durum da ülke içerisinde savaştan sonra alınan ekonomik yardımlar sebebiyle siyasal baskının azalacağını göstermiştir. Savaştan sonra alınan ekonomik yardımlar sebebiyle memleketin içerisinde bu yardımlardan rahatsız olan gruplar için de çok partili hayat düşüncesinin iyi sonuçlar getirebileceğini bildirmiştir (Çavdar, 1995: 393,394).

1 Kasım 1945 yılında İsmet İnönü meclisin açılış konuşmasında daha net bir dille çok partili bir hayata geçileceğini söylemiştir. Bu sayede siyasette muhalefet partilerinin olacağını açıkça belirtmiştir (Eroğlu, 2013: 21,22). İnönü'nün bu konuşmadan sonra memleket içerisinde bulunan tek parti dönemi süreci sona ermiştir çünkü yeni muhalefet partileri kurulmaya başlamıştır. Bu partilerden ilki 18 Temmuz 1945 tarihinde İstanbul'da kurulmuş olan Milli Kalkınma Partisi'dir. Parti'nin kurucuları Genel başkanlık görevinde bulunan Nuri Demirdağ, Cevat Rifat Atilhan ve Hüseyin Avni Ulaş'tır. Partideki kişilerin çoğunun siyasetle pek alakaları olmadığından düşünce yönünden birbirleriyle sürekli çelişmişlerdir. İlk kurulan muhalefet partisi olduğu için de halk tarafından bu parti, iktidara sürekli şikâyet edilmiştir. Parti, devletçiliğe karşı gelmiş, ekonomide Liberalizmi, dış politikada İslam birliğini ve Şark Federasyonu'nu savunmuştur. Parti her ne kadar büyük amaçlarla kurulmuş olsa da pek bir başarı gösterememiş ve parti içi çatışmalar ortaya çıkmıştır. Partiden ilk ayrılık ise Kasım 1945'te Parti Umumi Kâtibi Hüseyin Avni Ulaş olmuştur ve bu sürçten sonra parti diğer üyeleriyle fikir ayrılığına düşmüştür. Sonraki süreçte ise Nuri Demirdağ ile Cevat Rifat Atilhan arasında geçen mücadeleler sonucunda parti ikiye bölünmüştür. Yaşanan bu olaylar parti içindeki karışıklıkları daha da arttırmış ve bir süre sonra parti dağılmaya başlamıştır. Bu dönemde kurulan Demokrat Parti'nin de bu dağılmada etkisinin olduğu söylenmiştir. DP her ne kadar geç kurulmuş olsa da MKP'den daha hızlı siyasete geçiş yapmıştır. Nuri Demirdağ'ın 1957 yılında vefat etmesiyle Parti 1958 yılında son genel kurulunu yapmadığı için kapatılmıştır (Burçak, 1979: 49-50).

Demokrat Parti'nin kurulmasına neden olan en büyük olay Mayıs 1945 yılında ortaya çıkmıştır. Mecliste 21 Mayıs 1945'te başlayan bütçe görüşmeleri büyük tartışmalara sebep olmuştur. Bu tartışmalara sebep olanlar Adnan Menderes, Feridun Düşünsel, Hikmet Bayur ve Emin Sazak olmuştur. Bunlar bütçe görüşmelerinde hükümeti güçlü bir şekilde eleştirmişlerdir. Yapılan görüşmeler sonucunda sadece DP'nin dört kurucusunun red oyu verdiği görülmüştür (Çufalı, 2004: 40). Daha önce meclise getirilmiş olan toprak kanunu 14 Mayıs'ta tekrar görüşülmeye başlanmıştır. 1 Haziran günü ise 17. madde görüşülmeye başlanmıştır. Bu madde daha önce de büyük tartışmalara neden olmuştu, hükümet bazı toprakları kamulaştırmak istiyor, fakat bunu yaparken de halkın zarara uğradığı görmüştür. Dolaylı yoldan bu maddenin kabul görüleceğini söyleyen Adnan Menderes yaşanan tartışmalar sonucunda komisyon sözcülüğünden istifa etmiştir. Yeniden ele alınan bu madde Alâettin Tiritioğlu ve arkadaşları tarafından yeniden düzenlenmiş ve bu madde 11 Haziran günü kabul edilmiştir (Çufalı, 2004: 44-45). Kanun her ne kadar kabul edilmiş olsa da Adnan Menderes ve Refik Koraltan tarafından kabul görülmemiştir. Yaptıkları eleştiriler gösteriyor ki CHP içerisinde farklı görüşlere sahip kişiler bulunuyor ve bu durum yeni kurulacak olan muhalefet partisinin ilk temellerini oluşturmuştur. Yeni kurulacak muhalefet partisinin üyelerinin CHP'den çıkacağı belli olmuştur (Eroğlu, 2003: 12-13).

7 Haziran 1945 günü Halk Partisi Meclis Grubu'na kendi Partileri için dörtlü önerge vermiştir. Bu önergeyle beraber yeni muhalefet partisinin şekil yönünde oluşmaya başladığını söyleyebiliriz. Meclis Grubuna sunulan önergede Adnan Menderes, Celal Bayar, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan'ın imzaları yer almaktadır. Bu önergede Türk demokrasisinin savaş sonrasında artık yavaş yavaş kurulması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Hükümetin, anayasanın belirlediği maddelere göre denetlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Hatta artık yeni muhalefet partilerinin kurulması gerektiğini de açıkça ifade edilmiştir. Bu partilerin anayasadaki maddelere göre düzenlenmesi gerektiği de önemli hususlar arasındadır. Savundukları bu fikrin halk tarafından desteklenmesi için de Meclis Grubuna sunduklarını görüşün açıkça tartışılması gerektiğini belirtmişlerdir. Sunulan bu önerge Meclis Grubunda 12 Haziran 1945'te yapılan toplantıda gizli olarak tartışılmıştır. Fakat bazı maddelerinin bu mecliste tartışılmayacağı belirtilir ve önerge reddedilir. Önergenin asıl tartışılması gereken yerin Millet Meclisi olduğu söylenmiştir (Karpaz, 2012: 233)

Meclis Grubu önergeyi reddetme sebebini tartışmaya açık bir konu haline getirmiştir. Halk Partisi'nin önergeyi reddetme nedeni kurulacak olan partilere birden fazla gücün verilmesinin doğru olmadığını, bunun aşırı bir hareket olarak görüleceği söylenmiştir. Bazı kaynaklara göre CHP'nin önergeyi reddetmesi aslında muhalefetin kurulmasına imkân sağlamak için yaptığı bir adım olarak ifade edilir. Önerge reddedildiği için de önergeyi sunanlar yavaş yavaş CHP'den ayrılacaklardır.

Bu önergenin kabul edilmemesinden sonra Adnan Menderes hükümete karşı cephe almış ve CHP'den ayrılacağına dair fikir söylemlerinde bulunmuştur. Bunun ardından Adnan Menderes partiden çıkarılmıştır. Adnan Menderes CHP'den ayrıldıktan sonra Fuat Köprülü de partide uzun süre kalmamış ve o da savunduğu görüş sebebiyle partiden çıkarılmıştır. Refik Koraltan da partiden çıkarılan bu iki arkadaşını savunduğu için partiden uzaklaştırılmıştır. Celal Bayar ise önce İzmir milletvekilliğinden daha sonra 2 Aralık günü Halk Partisi'nden istifa eder (Akşam, 3 Aralık 1945:1).

Celal Bayar'ın istifasından sonra CHP'de yeni partinin kurulacağına dair söylemler baş göstermiştir. Celal Bayar 1 Aralık günü basına verdiği bir demeçte yeni bir partinin kurulacağını açıklamıştır.

Demokrat Parti'nin kuruluş çalışmaları çok uzun zaman önce başlamıştır. Yeni kurulacak olan partinin de CHP'den çok farklı temel ilkelere sahip olacağı düşünülmemiştir. Bu partinin düşüncelerinin de CHP'ye bağlı olacağı söylenmiştir. Ayrıca CHP içerisindeki karşıt görüşleri savunan kişilerin de bu partide yer alacakları ifade edilmiştir. Bu nedenle CHP aslında bu yeni kurulacak partiye bir destek mahiyetindedir. Demokrat parti uzun süren çalışmalar sonucunda 7 Ocak 1946 yılında kurulmuştur.

Parti Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan tarafından kurulmuş ve aynı gün Genel Başkan olarak da Celal Bayar seçilmiş (Cumhuriyet, 7 Ocak 1946: 1), parti programı da hükümete verilmiştir. Böylece Demokrat Parti resmen ilan edilmiştir (Ulus, 8 Ocak 1946: 1).

Demokrat Parti kurulduktan sonra halk tarafından çabuk kabul görmüştür. Halk tek partili dönemden artık sıkılmış olduğu için yeni kurulan partiyle çok partili hayatı özlediklerini ifade etmişlerdir. Partinin programı da CHP'den ayrı olduğu için CHP'ye muhalif olanlar da bu partiye girmişlerdir.

Demokrat Parti kurulduktan sonra CHP ile ilk zamanlar yumuşak bir siyaset uygulanmıştır. Parti kurulduktan iki ay sonra pek çok vilayette şube açmıştır. Altmış üç vilayetten, on altısı merkezde, otuz altısı kaza merkezinde ve sayısı belli olmayan pek çok köyde ise şubeler açmışlardır (Karpat, 2012: 240). DP kısa zamanda halk tarafından kabul görülüp sevildiği için bu durum CHP tarafından pek hoş karşılanmamıştır. Hatta halk tarafından bu kadar çabuk kabul görülmeleri kendi partileri için şimdiden bir tehdit olabileceğini düşündürmüştür. İsmet İnönü de zaman geçtikçe bu durumun farkına daha iyi varmış hem CHP için hem de iktidar için endişeye düşmüştür. Bu endişeleri sonucunda 1947 yılında yapılacak olan seçimleri daha erken bir tarihe almak için çalışmalarda bulunmuştur. Seçimler bir yıl geriye alınarak, 21 Temmuz 1946 yılında yapılacağı halka duyurulmuş ve böylece DP'nin iktidar olmasının önüne geçmek istemiştir (Ahmad, 1996: 29).

26 Mayıs günü yerel seçimler yapılmıştır. DP, CHP'nin uyguladığı seçim yöntemini doğru bulmadıkları için seçimi boykot etmiştir. Bununla beraber Milli Kalkınma Partisi daha önce seçimlere katılmama kararı almış; fakat seçim günü öğleden önce CHP'nin seçimlerde usulsüzlükler yaptığını bu nedenle seçimlerden çekildiklerini açıklamışlardır (Çufalı, 2004: 70). Yapılan seçimlere çok fazla katılım olmamıştı çünkü seçimlerin yapıldığı dönemde ülke bir karışıklığın içinde bulunuyordu. Bu yapılan seçimlerde adayları Halk Partisi belirlememiş, adayların bizzat halk tarafından gösterilmesi istenmiştir. Seçimlerden önce de İnönü'nün ülkeyi dolaşıp halkın bizzat seçimlere katılması gerektiğini söylemesi ülkenin çok partili bir sisteme geçtiğini göstermiştir.

Yapılacak olan bu seçim için partililer hızlı bir şekilde çalışmalara başlamıştır. DP yapılacak bu seçimler için bizzat Fevzi Çakmakla görüşmüştür. Fevzi Çakmak'ın seçimlere kendi partileri adına bağımsız mebus olarak girmesini istemişlerdir. Fevzi Çakmak'ta henüz görevinde ayrılmadığı için siyasette yer almak istememiş; fakat sonraki süreçte Fevzi Çakmak görevinden emekli olarak ayrılmış ve siyasete girme kararı almıştır. Fevzi Çakmak'ın siyasete girmesiyle beraber CHP grubundaki kişiler de kendisiyle görüşürler ve seçime kendi partilerinden aday olmasını isterler. Fevzi Çakmak da, o dönemde İsmet İnönü ile küstür. Bu küslük nedeniyle Fevzi

Çakmak CHP'nin yaptığı teklifi reddetmiştir. Daha sonra ise Fevzi Çakmak Demokrat Parti'nin yöneticileriyle görüşmeler yapmış, yapılan bu görüşmeler her iki taraf içinde olumlu sonuçlanmıştır. Mareşal Fevzi Çakmak bu görüşmelerden sonra DP'nin bağımsız adayı olmayı kabul etmiş ve hızlı bir şekilde seçim çalışmalarına başlamıştır (Karpat, 2012: 247).

Seçimlerden önce seçimin tek dereceli ve açık oy gizli tasnif esasına göre yapılacağı belirtilmişti. Bu nedenle 21 Temmuz 1946'da ilk tek dereceli ve çok partili bir seçim yapılmıştır. Açık oy gizli sayım, çoğunluk sistemi bu seçimde uygulanmıştır (Ertan, 2012: 272). Yapılan bu seçimler sonucunda CHP'nin 395 adayı DP'nin 65 ve Bağımsızların ise 3 tane adayı çıkmıştı. Seçim sonuçlarında şehirlerden gelen ilk oylarda DP'nin önde olduğu söylenmiş; fakat daha sonra köylerden gelen oylarla CHP'nin büyük farklarla kazandığı görülmüştür. Bazı şehirlerden gelen oylar çok geç açıklanmıştı; buna örnek olarak İstanbul'u verebiliriz. İstanbul'dan gelen oylar 3 gün sonra açıklanmıştır. Süre uzadığı için de CHP'nin bu oyları değiştirdiği söylenmiştir. Bu söylentiler kargaşanın oluşmasına sebep olmuş; fakat daha sonra bu durum Fevzi Çakmak'ın valiyi ziyaretiyle son bulmuştur. Çakmak, seçim sonuçlarının büyük bir olgunlukla kabul edilmesi taraftarıydı. Böylece bu kargaşa biraz durulmuştu. Her ne kadar kargaşa durmuş olsa da Demokrat Partililer seçim sonuçlarını kabul etmemişler ve bu nedenle de seçimin iptalini isteyeceklerini söylemişlerdir (Cumhuriyet, 24 Temmuz 1946: 1). DP'nin seçimlerin iptalinin isteme sebebi olarak da CHP'nin seçimleri hile ile kazandığı gibi söylemleri bulunmasıdır. Celal Bayar yapılan seçimler sonucunda şu açıklamalarda bulunmuştur:

“İşte ben iddia ediyorum, hatta itham ediyorum; seçim işlerine fesat karıştırılmıştır. Seçimler memleketin hakiki iradesini göstermekten uzaktır.

Şayet kanunsuz hareketler ve vatandaşların üzerinde yapılan türlü tazyik azami hadde çıkarılmamış olsaydı yurdun her tarafında partimizin kazanmasına imkân yoktur.

Yapılan bunca tazyik ve kanunsuzluklar kâfi gelmediği içindir ki iktidar partisi sahte mazbata tanzim etmeye mecbur kalmıştır. Bu sarih iddiaları ispat edecek çok kati delillerimiz olduğu gibi milletçe de bilinmektedir. Halk Partisi mevkiini ancak seçimlerden önce ve seçimler esnasında tatbik etmek ve zorlamalara dayanan usuller, seçim evrak ve mazbatalarında tahrifat yapmak sayesinde muhafaza etmektedir.” ifadelerini kullanmıştır (Karpat, 2012: 251).

Yapılan seçimin ardında TBMM' de CHP'nin mebusu diğer partilere göre sayıca daha fazladır. Meclis Başkanlığına Kazım Karabekir getirilmiş, İsmet İnönü de Cumhurbaşkanı seçilmiştir (Karpat, 2012: 257,258).

Yaşanan seçim sonucunda Mecliste hükümete karşı bir muhalefetin olduğunu söyleyebilir. İlk dönemlerde Mecliste bazı sıkıntılar olsa da sonraki süreçte bunlar da çözüme ulaşmıştır. Yeni hükümeti kurma görevi Recep Peker'e verilmişti. 18 Aralık 1946 yılında Mecliste yapılan bütçe görüşmelerinde tartışmalar çıkmış, Adnan Menderes bütçeyi eleştirmiştir. Peker ile Menderes arasında bir tartışma meydana gelmiştir. Bu tartışma esnasında Peker, Menderese hakaret etmiş ve bu olay sonucunda DP'li milletvekilleri topluca Meclisi terk etmişlerdir (Çufalı, 2004: 93). Meclisteki bu durum çok partili demokrasinin bir duraklama dönemi yaşamasına sebep olmuştur (Eroğlu, 1990: 69). Yaşanan bu olaylardan sonra DP de siyasette birinci yılını doldurmuştur. DP, birinci yılında büyük bir kurultay yapmış ve bu kurultay 7 Ocak 1947 yılında Ankara'da toplanmıştır. Kurultayın Türk demokrasi yönünden önemi ise: Cumhuriyet kurulduğundan beri ilk kez halka dayalı bir Kurultay olmasıdır. Kurultaya katılan delegeler hem orta kesimden hem de daha önce siyasete hiç katılmamış kişilerdir. Kurultayın ilk açılış konuşmasını Celal Bayar yapmıştır. Celal Bayar'ın açılış konuşmasından sonra Ana Davalar Komisyonu oluşturulmuştur.

Celal Bayar'ın açılış konuşmasında öne çıkan bazı hususlar; Ana Davalar komisyonu tarafından hazırlanan "Hürriyet Misakı" başlığı altındaki rapor kurultayın son gününde okunmuştur¹. Bütün delegeler bu raporu ayakta dinlemişlerdir, DP'nin belirlediği bu hususların meclis tarafından kabul edilmesi istenmiştir. Eğer bu raporda belirtilenleri kabul etmez ise DP'liler Meclisi terk edeceklerini ve sine-i millete döneceklerini ifade etmişlerdir (Yeşil, 1988: 86-87-88). 11 Ocak günü kurultay Demokrat Parti'nin yeni yönetim kadrosunu seçmiş ve daha sonra kurultay sona ermiştir. Kurultay yapılırken CHP tarafından ilk zamanlarda olumlu bir şekilde takip edilmiş; fakat Hürriyet Misakının yayınlanması bu olumlu havayı olumsuz hale çevirmiştir. DP'ye karşı saldırıya geçmişler ve aralarında uzun sürecek olan bir tartışmaya sebebiyet vermiştir.

Cumhurbaşkanı İnönü tarafından yeni hükümeti kurma görevi Şükrü Saraçoğlu verilmiştir. Şükrü Saraçoğlu'nu seçme nedeni olarak muhalefeti göstermiş, muhalefetin isteğinin bu yönde olduğunu ifade etmiştir (Karpat, 2012: 270).

Yapılan 12 Temmuz seçimlerinden sonra partiler arasındaki anlaşmazlıklar ve çatışmalar ciddi bir boyuta ulaşmıştır. Bu çatışmalar eğer durdurulamaz ise memleketin içerisindeki siyaset bir çıkmaza doğru sürüklenecekti. DP'nin Hürriyet Misakını yayınlamasıyla beraber hükümet ile anlaşması imkânsız hale gelmiştir. Peker Hükümetinin de geri adım atmaya niyetinin olmadığı da görülmüştür. Memleketin siyasi yönden bir çıkmaz da olduğu görülmüştür. İnönü ancak bu durumun kendisi tarafından düzeltilebileceğine kanaat getirmişti ve Recep Peker ile Celal Bayar arasında bir görüşme düzenlemiştir. Yapılan karşılıklı görüşmelerden sonra da olumlu bir sonuç çıkmamış, her iki taraf da kendi görüşlerinden vazgeçmemiştir. Sonraki süreçte ise İnönü, Bayar'la görüşmeye başlamış ve bu görüşmeler yaklaşık bir ay kadar sürmüştür. İnönü, hükümet ile DP arasındaki olumsuzluğu gidermeye çalışmış; fakat pek başarılı olamamıştır. Bu bunalımı çözmek için bir beyanname hazırlanmaya başlanmıştır. (Eroğlu, 2014: 41- 42).

Yaşanan olaylardan sonra İnönü, 11 Temmuz akşamı radyoda "12 Temmuz Beyannamesi" adı altında bir beyanname yayınlamıştır. Basın ise bu Beyannameyi bir gün sonra yayınlamış, bu sebeple 12 Temmuz Beyannamesi ismini almıştır. Bu beyannamenin önemi ise muhalefet partisinin CHP tarafından kabul görüldüğü ve kendi partileriyle eş değer olduğu belirtilmiştir (Ulus, 12 Temmuz 1947: 1).

İnönü bu Beyannamede 7 Haziran 1947 tarihinden itibaren muhalefet ile iktidar partileri arasında yaptığı uzlaşmacı siyaseti anlatmış, her iki taraf arasındaki sorunların çözülmesinin zorunluluğundan bahsetmiştir. İnönü karşılıklı yapılan görüşmelerde hem iktidarın haklılığına değiniyor hem de muhalefetin haklı olduğu konulara değiniyordu. İnönü bu nedenle tarafsız olmak zorunda kalmış ve iktidar yanlısı davranmamıştır. Bu da DP'nin amaçladığı hedefe ulaştığını göstermiştir (Albayrak, 2004: 120-121).

12 Temmuz bildirisi siyasi yönden bir dönüm noktası olmuştur. DP bu bildiriye olumlu bir şekilde kabul etmiş ve bu bildiri sayesinde DP amaçlarına ulaşmıştır. İnönü ise çok partili hayatın

¹ Hürriyet Misakı (Özlük Andı) : 1. Vatandaş hak ve hürriyetlerini halleder mahiyette olan ve Anayasamızın ruhuna ve methine uymayan kanun hükümlerinin kaldırılması,
2. Vatandaş reyinin emniyet ve masumiyetini sağlamak ve milli hâkimiyet prensibini teminat altına almak maksadıyla seçim kanununda değişiklikler yapılması,
3. Devlet reisliği ile fiili parti reisliğinin bir zat uhdesinde birleşmemesi esasının kabulü. Bkz. Yeşil, A, (1988).Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş, Ankara, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 161

önündeki engelleri kaldırmıştır. Her ne kadar İnönü tarafsız gibi hareket etmiş olsa da bu durum sebebiyle hükümetle arası açılmış ve Recep Peker Hükümeti ile karşı karşıya kalmıştır.

Recep Peker Hükümeti 12 Temmuz Beyannamesinden sonra DP'lilere karşı daha katı bir siyaset yapılmasını istemiştir. İsmet İnönü ise hem hükümetin hem de CHP'nin, DP'ye karşı daha yumuşak bir siyaset gütmelerini istemiştir. Bu olaylar sonucunda Recep Peker ile İsmet İnönü arasındaki görüş farklılıkları artarak kısa bir süre sonra Recep Peker başbakanlık görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. Peker'in istifa etmesi, çok partili hayatın devam etmesi yönünde olumlu bir durum olarak kabul edilir. Peker'in istifasından sonra yeni hükümeti kurma görevi Hasan Saka'ya verilmiştir. Hasan Saka'nın Başbakan olmasıyla beraber DP'nin Hükümetle arası düzelmeye başlamıştı (Çufalı, 2004: 108-109). Hasan Saka hükümetinin başa geçmesiyle beraber uzun yıllar devam eden sıkıyönetim 23 Aralık 1947 yılında kaldırmıştır. DP bu durumdan oldukça memnun kalmıştı çünkü onlar da sıkıyönetimi bir şekilde ortadan kaldırmayı düşünmüşlerdir (Albayrak, 2004: 126).

CHP'nin 17 Kasım 1947'de 7. Kurultayı Ankara'da yapılmıştır. 274 delege ile 400 milletvekili bu kurultaya katılmıştır. (Ulus, 17 Kasım 1947: 1). Toplanan kurultay da parti örgütü, görevleri, kültür ve gençlik örgütleri, basın, okullardaki din eğitimi gibi sorunlar konuşulmuş ve bu sorunlara çözüm bulmaya çalışılmıştır. Ayrıca parti tüzüğü de bu kurultayda değiştirilmiştir. İnönü yeniden partinin genel başkanı seçilmiş, Hilmi Ural ise partinin ikinci başkanı olarak göreve getirilmiştir. İsmet İnönü tekrar Cumhurbaşkanı olmuştur. Hilmi Ural Genel Başkan Vekili olarak görevlendirilmiştir. CHP kurultayında yapılan bazı olumlu değişikliklerden sonra memleketin birçok yerinde değişiklikler meydana gelmiştir. Birçok ilde siyasi olarak yeni dernekler kurulmuş, insanlar istedikleri gibi bu derneklere rahatça girip çıkmışlardır. Artık kendi görüşlerini de açıkça ifade edebiliyor, kimse artık savunduğu görüşler sebebiyle vatan haini olarak ilan edilmiyordu. Savundukları görüşler basında da yayınlanabiliyordu. Yeni gazeteler ve dergilerde çıkartılıyor, devlet eliyle gazeteler kapatılıp artık toplanmıyordu. Bu da gösteriyor ki devlet tarafından düşünce ve basın özgürlüğü sağlanmıştır (Karpaz, 2012: 295-296). CHP'nin halkın isteklerini ön plana çıkarmasının nedeni kendi partilerinin daha çok benimsenmesidir.

DP kurulduktan sonra içerden karşıt görüşlü fikirlere sahip kişiler tarafından anlaşmazlıklar meydana gelmiş, bu anlaşmazlıkların ilki Ocak 1948 yılında yapılan İstanbul İl Kongresi'nde ortaya çıkan görüşlerdir. İstanbul İl Başkanı Kenan Öner hakkında Demokrat Parti'yi parçalamak için çalışmalarında bulunduğu söylentisi yayılmaya başlanmıştır. Hatta Kenan Öner komünist yanlısı olmakla suçlanmıştır; fakat bu suçlamalar asılsızdır. Bu suçlamaları kabul etmeyen Kenan Öner birkaç gün geçtikten sonra hem partiden hem de İstanbul İl Başkanlığından ayrılmıştır (Galoğlu, 2013: 291). Kenan Öner'den sonra parti içinde bazı milletvekilleri partiden çıkarılmış bazıları ise istifa etmek zorunda kalmışlardır.

DP'nin içerisinde en belirgin bölünme ise DP'den ayrılanların yeni bir parti kurmak için çalışmalarına başlamış olmalarıdır. Parti daha kurulmadan olumsuz eleştirilere maruz kalmıştı. Parti kurucularının muhalefeti ikiye ayırdığı söylenmiş, Parti kurucuları muhalefetten ayrılanlar olduğu için de şiddete meyilli olacakları ifade edilmiştir. 20 Temmuz 1948 yılında Millet Partisi kurulmuştur (Akşam, 20 Temmuz 1948: 1). Parti kurucuları Fevzi Çakmak, Kenan Öner, Yusuf Hikmet Bayur ve Osman Bölükbaşı'dır. Fevzi Çakmak'ın bu partide bulunması hem CHP'yi hem de DP'yi rahatsız etmiştir. Özellikle Demokrat Partililer bu durumu hoş karşılamamışlardı. Fevzi Çakmak ile ilgili olumsuz haberler yaymaya çalışmışlar ve onun itibarını zedelemeye çalışmışlardır. Oysaki 1946 yılında ise DP'liler Fevzi Çakmak ile ilgili düşüncelerinde daha

olumluydular. O dönemde partileri için Fevzi Çakmak önemli bir yere sahipti, Onun desteğinin kendileri için önemli olduğunu söylemişlerdi. Millet Partisi'nin Fahri başkanı Fevzi Çakmak seçilmiştir. Parti Genel Başkanı ise Yusuf Hikmet Bayur seçilmiştir (Burçak,1979: 156-160).

Millet Partisi'nin kurulmasıyla beraber CHP ve DP'nin siyasi yönden tutumu değişmiştir. Demokrat Parti memleket meselelerini çözmeye daha temkinli davranmıştı. Millet Meclisi'nin içyapısı da değişmişti, meclisin içinde çeşitli gruplar oluşmuştu. Her üç parti de diğer iki partinin birbirleriyle birleşip diğer partiye karşı olumsuz bir tutum sergilememesi için parti olarak farklı stratejiler uygulamak zorundadırlar. Bu nedenle bütün partiler birbirleriyle uzlaşmacı siyaset yapmak zorundadırlar (Karpat, 2012: 308).

Millet Partisine zaman geçtikçe halk tarafından gösterilen ilgi de azalmıştı. Parti kurulduktan bir süre sonra ne CHP ne de DP tarafından desteklenmemiş hatta her iki parti de bu partiyi benimsememiştir. Büyük partiler tarafından kabul görmediği için halk tarafından da önemini kaybetmeye başlamıştır. Parti kurucularından Kenan Öner'in 1949 yılında vefat etmesi parti için çok büyük bir kayıp olmuştu hemen akabinde ise 1950 yılında ise Fevzi Çakmak'ın vefat etmesi ile parti önemini kaybetmiştir (Çufalı, 2004: 127).

Yaşanan olaylardan sonra 17 Ekim 1948 yılında ülkemizde 13 ilde ara seçime gidilmiştir (Cumhuriyet, 18 Ekim 1948: 1). Muhalefet Partisi bu ara seçimlere katılmamıştır. Fakat bağımsız olarak seçime katılan adayları desteklemişlerdir. CHP ise tek başına bu seçimlere girmiş ve seçimler sorunsuz bir şekilde yapılmıştı. Diğer dönemlere göre seçime katılım sayısı daha azdı. Seçimlerin kazananı CHP olmuştur (Vatan, 20 Ekim 1948: 1).

Ülkemiz Ocak 1949 yılında hükümet değişikliğine gitmiştir. CHP'deki bazı gruplar Hasan Saka hükümetini kabul görmemişlerdi çünkü Hasan Saka hükümetinin de diğer kurulmuş olan hükümetlerden pek bir farkının olmadığını düşünüyorlardı. Bu nedenden dolayı Haziran 1948 yılında Hasan Saka istifa etmiştir (Ulus,15 Ocak 1949: 1). İstifadan sonra tekrar hükümeti kurma görevi Hasan Saka'ya verilmişti. Hasan Saka kabinede küçük bir değişiklik yapmış ve yeni kurulacak hükümette Kazım Gülek'e sadece Devlet Bakanı görevi verileceğini, daha önceden yaptığı Ulaştırma Bakanlığı görevi de kendisinden alınmıştır. Bu durumu kabul etmeyen Kazım Gülek, Devlet Bakanlığı görevini de kabul etmemiş ve istifa etmiştir. Kazım Gülek'in iki bakanlıktan da istifa etmesi Hasan Saka'nın da istifa etmesini zorunlu kılmıştır. 14 Ocak 1949 yılında Hasan Saka istifa etmiştir. Hasan Saka'nın yerine de bu görev İnönü tarafından Hilmi Uran'ın tavsiyesiyle Şemsettin Günaltay'a verilmiştir (Cumhuriyet, 16 Ocak 1949: 1). Şemsettin Günaltay yeni hükümeti 16 Ocak 1949 yılında kurmuştur (Çufalı, 2004: 130).

Demokrat Parti 20 Haziran 1949 günü Ankara'da ikinci kurultayını Sergi Evi'nde yapmıştır (Vatan, 21 Haziran 1949: 1). 110 tane delege bu kurultaya katılmak için Ankara'dan gelmişlerdi. DP için bu kurultayın yapılması çok önemliydi. Bu kurultayı toplamadaki amaç partiden ihraç edilen ve istifa eden milletvekilleri hakkında konuşup bir karara varmak ve ayrıca parti içerisinde yaşanan muhalefeti de yeniden bir düzene koymaktır. En önemli mesele ise yaklaşan genel seçimlerdi. Genel seçimlerde nasıl bir yol izlemeleri gerektiğini konuşmuşlardır (Yeşil,1988: 120).

Kurultayda Merkez Komitesi'nin iki kurultay arasında yaptıkları faaliyetler bir rapor halinde sunulmuştur. Bu rapor delegeler tarafından incelenmiş ve onaylanmıştır (Zafer, 21 Haziran 1949: 1).

Bu kurultayda parti tüzüğü üzerine de bazı düzenlemeler ve partinin programında da birkaç değişiklik yapılmıştır. Özellikle laiklik ilkesi ile ilgili olan kısımda değişiklik yapılmış ve Laiklik ilkesi daha fazla genişletilmiştir. Bu kongrede delegeler tarafından Milli Teminat Andı onaylanmıştır. Bu and CHP tarafından onaylanmamıştır. DP bu and ile halkın temel ve egemenlik hakkını özgürce kullanabilmesi için bazı düzenlemelerde bulunmuştur. Savundukları görüşler sayesinde hem hükümete hem de CHP'ye karşı halkın yanında yer aldıklarını göstermişlerdir. Bu durum sebebiyle halkın DP'ye olan desteği daha da artmıştı.

Demokrat Parti'nin ikinci kurultayı her ne kadar sert tartışmalara sebebiyet vermiş olsa da DP adına olumlu bir şekilde sonuçlanmıştı. Yaklaşan seçimler sebebiyle CHP ve DP tartışmaları bir kenara bırakmak zorunda kalmış, önceliklerini seçim çalışmalarına ayırmışlardır.

1950 yılında yapılacak olan seçimden önce seçim kanunu da bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklik Şemsettin Günaltay hükümeti tarafından yapılmıştır. Bu dönemde yapılacak olan seçimle de artık tek dereceli bir seçim sistemi olacağı belirtilmiştir. Seçim genel, eşit, gizli oy ve açık sayım ile yapılacaktı ve bununla birlikte çoğunlukçu bir seçim sistemi benimsenmiştir. Ayrıca sandık kurullarında ise partililere ait temsilcilerin yer alacağı da belirtilmiştir. Seçimler adli teminat altında yapılacaktır (Çufalı, 2004: 150).

Seçimlerde DP pek çok yerden aday göstermiştir. Gösterilen bu adayların bazıları halk tarafından sevilen ve tanınan isimler olmuştur. Bu kişiler arasında öne çıkan isimlerden bazıları şunlardır: Halide Edip Adivar, Fahri Belen, Halil Özyörük, Sinan Tekelioğlu, Amiral Rıfat Özdeş, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ali İhsan Sabis gibi isimler yer almışlardır (Şişik, 2019: 8).

Millet Partisi ise seçimde pek çok ilde aday gösterememiştir. Özellikle de Parti'nin önemli isimlerinden birisi olan Fevzi Çakmak'ın 11 Nisan 1950 de vefat etmesi parti içinde önemli bir gücün azaldığını göstermiştir. Fevzi Çakmak'ın ölümü ülke içerisinde de karışıklığa sebep olmuştur. Bu karışıklık Fevzi Çakmak'ın cenaze töreninde daha fazla şiddetlenmiştir. Özellikle dinci grupların olay çıkardığı görülmüş ve bu durumun sebebi olarak da Millet Partisi gösterilmiştir. Millet Partisi'nin gittikçe dini yönden siyaset yaptığı ifade edilmiştir. Hatta bazı dinci grupların desteği ile seçime girecekleri söylenmiştir. Fevzi Çakmak'ın ölümüyle beraber Millet Partisi'nin seçime girmek için pek fazla gücü kalmamıştır.

Seçim yaklaştıkça partiler arasındaki rekabetin de arttığı görülmüştür. Bu dönemde partilerde seçim beyannamelerini halka sunmuşlardır. Hem CHP'nin hem de DP'nin seçim vaatleri halkın refahı ve huzuru ön plana konmuştur. Her yönden iyileştirici politikalar geliştirmişlerdir. Bütün partiler seçim kampanyalarını yürütürken herhangi bir sorunla karşılaşmamışlardır. İsmet İnönü ve Celal Bayar seçim sonuçları açıklandıktan sonra hangi taraf kazanırsa onu kabul edeceklerini söylemişlerdi çünkü yapılacak olan seçimlerin sonuçlarının halkın iradesi ile olduğunu belirtmişlerdir (Karpas, 2012: 327).

14 Mayıs sabahında seçimler yapılmaya başlanmıştır. Seçimlerde oy verme oranı %89,3 gibi bir orana ulaşmıştır. Seçimler sakin, düzenli ve huzur içinde yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda DP %53,5 oy alarak 416, CHP %39,9 oy ile 69, MP ise %3,1 ile 1, Bağımsızlar 1 milletvekili çıkarmışlardır (Şişik, 2019: 9).

Seçim sonuçlarından Demokrat Parti'nin kazanmış olduğunu görmekteyiz. Bu da gösteriyor ki 27 yıllık CHP iktidarı DP'ye bırakılmıştır. Bu seçim CHP açısından büyük bir hayal kırıklığı ile sonuçlanmıştır. DP ise bu iktidarı halkın iradesi sayesinde sorunsuz bir şekilde almıştır. Muhalefet Partisi oy çokluğuyla seçimi kazanmıştır. 16 Mayıs 1950 tarihinde CHP iktidarı DP'ye bırakmıştır (Milliyet, 16 Mayıs 1950: 1).

22 Mayıs 1950 yılında Meclis açılmış, yeni Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Meclis Başkanı Refik Koraltan olmuştur. Celal Bayar hükümeti kurma görevini ise Adnan Menderes'e vermiştir (Ahmad, 1996: 46).

DP yavaş yavaş kendi sistemini oluşturmaya başlamış ve CHP'nin uzun süre yapılandığı sistemi kendilerine göre düzenlemeye çalışmışlardır.

2. II. DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA TÜRKİYE'DE YAŞANAN SİYASİ GELİŞMELER

Türk siyasi hayatının çok önemli dönüm noktaları bulunmaktadır. Bu dönüm noktalarından biri de Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak çok partili hayat denemelerinin ilki Atatürk döneminde yapılmıştır. Her ne kadar Mustafa Kemal'in gayretleriyle bu süreç yürütülmeye çalışılmışsa da sonunda pek bir başarı sağlanamamıştı çünkü bu dönemde kurulan partilerin kurucu üyeleri bir şekilde yaşanan olaylara dahil oluyorlardı. Ayrıca kurulmuş olan partiler de amacı dışına hizmet etmişlerdir. Partiler bu nedenlerden dolayı kapatılmak zorunda kalmıştı. Dönemin şartları dikkate alındığında henüz çok partili bir hayata geçiş süreci için erken olduğu kararına varılmıştır. İkinci defa çok partili hayata geçiş süreci ise II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlayacaktır.

II. Dünya Savaşı'nın bitmesiyle beraber tüm dünyada daha önceden tek parti yöntemi ile idare edilen devletler bu yeni oluşan dünya düzeninde siyasi sistemlerini yeniden gözden geçirmek zorunda kalmışlardır (Ertan, 2012: 270). II. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan ekonomik ve siyasi sıkıntıların artması sonucunda bazı kesimler bu durumdan rahatsızlık duymuştu. Özellikle yoksulluk çeken halk ve bazı aydın kesimin CHP'ye karşı tutumu olumsuz bir hale gelmiştir (Koca, 2017: 74).

CHP ise II. Dünya savaşıdan sonra yeni düzene uyum sağlamak adına çok partili bir sistemin oluşması için çalışmalara başlamıştır. Bu çalışmaların bizzat destekçisi olarak da İsmet İnönü'yü gösterebiliriz (Akın, 2002: 911). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilk muhalefet partisi 7 Ocak 1946 yılında kurulan Demokrat Partisi olmuştur. Temmuz 1946 seçimlerinde büyük bir başarı sağlayıp birçok milletvekili çıkararak Mecliste söz sahibi olmuşlardır. Demokrat Parti 1950 yılına kadar Türk siyasi hayatında çok önemli çalışmalarda bulunmuş ayrıca parti olarak da çok güçlü bir sistem kurmuşlardır.

14 Mayıs 1950 yılında yapılan seçimler sonucunda büyük bir başarı sağlayıp 27 yıllık tek parti yönetiminde olan CHP iktidarını bitirmişlerdir (Demir, 2016: 99-100). Yapılan seçimler sonucunda Demokrat Parti 22 Mayıs 1950 yılında yeni iktidar partisi olarak göreve geçmiştir. Aynı gün mecliste Cumhurbaşkanlık için oylama yapılmış, 453 milletvekili oy kullanmıştır. 387 kişi Celal Bayar'a, 1 kişi İzmir Milletvekili Halil Özyörüş'e vermiştir. 1 kişi ise çekimser oy kullanmıştır. İsmet İnönü ise 64 oy almış ve seçim sonunda Celal Bayar Cumhurbaşkanı seçilmiştir (Burçak, 1976: 228-229).

Celal Bayar Cumhurbaşkanı olduktan sonra Şemsettin Günaltay'ın istifasını kabul etmiştir. Daha sonra ise yeni hükümeti kurma görevini Adnan Menderes'e vermiştir. Menderes de aynı gün hükümeti kurmak için çalışmalara başlamıştır. Celal Bayar Cumhurbaşkanı olduktan sonra Parti Genel Başkanlığı görevinden istifa etmiş ve yeni Parti Genel Başkanı olarak yapılan oylama sonucunda oy çokluğu ile Adnan Menderes seçilmiştir (Kocabaş, 2011: 72-73).

İktidar ile muhalefet arasındaki ilişkiler ise yapılan seçimler sonucunda muhalefet partisi her ne kadar yenilgiye uğramış olsalar da yeni iktidar olan DP'ye devleti yönetme yönünden her türlü yardımda bulunacaklarını ifade etmişlerdir. Bu süreç içerisinde Adnan Menderes Kabinesi de görevi devralmıştır. Göreve başladıktan sonra dört günlük bir çalışma sonucunda hükümet programını hazırlamışlardır. 29 Mayıs 1950 tarihinde hazırladıkları hükümet programını Meclis Grubuna sunmuşlardır. Bu program üzerine 2 Haziran günü büyük bir tartışma yaşanmıştır. Yaşanan tartışma uzun bir müddet devam etmiştir.

Grup Başkanvekili Faik Ahmet Barutçu söz istemiş; fakat başbakanın kendisine söz hakkı vermemesi üzerine bir tartışma çıkmıştır. CHP'li Feridun Düşünsel başbakana bu durum üzerine tepki çeken sözler söylemiştir. Bir anda tartışma büyümüş ve CHP'liler meclis salonunu terk etmişlerdir. Yaşanan tartışmalardan sonra Millet Partisi Milletvekili Osman Bölükbaşı 'da hükümet programı lehine konuşma yapmıştır. Yapılan konuşmalar sonucunda hükümet programı için oylama yapılmıştır. Bu oylamaya CHP'li vekiller meclis salonunu terk ettikleri için katılmamışlardır. Oylama sonucunda hükümet programı kabul edilmiştir. Oylama sonucu gösteriyor ki bu hükümet programı çelişkili bir şekilde kabul edilmiştir. 196 vekil bu oylamada yer almamıştır. Kabul edilen hükümet programı basın tarafından olumlu kabul edilmiştir (Albayrak, 2004: 189-190).

Demokrat Parti kendi sistemini yavaş yavaş oluşturmaya başladıktan sonra geçmiş ile mücadelesine başlamıştır. Bu durum özellikle devletin askeri kanadında kendini göstermiştir. Bunlar Mustafa Kemal ve İsmet İnönü'nün askeri geçmişlerinden dolayı ülke yönetiminin eskisi gibi devam edeceğini düşünmüşlerdi. Bu durum uzun yıllar böyle devam etmiştir; fakat 1945 yılından sonra bu sistem yeni kurulmuş olan partiler yüzünden değişecektir. Özellikle ilk darbe DP döneminde meydana gelmiştir. İsmet İnönü'nün seçimi kaybetmesinden sonra bazı yüksek rütbeli subayların darbe yapacakları yönünden haberler yayılmaya başlanmıştır. DP'de hem bu haberlerin önüne geçmek hem de bu haberlerin gerçek olabilecek olmasını da dikkate alarak hemen ordu içindeki askeri grupları dağıtmaya başlamıştır. Bu gruplar içerisinde üst kademedeki olan pek çok general emekliye ayrılmıştır. Emekliye ayrılanlar arasında genelkurmay başkanı Abdurrahman Nafiz Gürman'da bulunmaktaydı. Diğer yüksek rütbeye sahip askerlerin çoğunun yeri değiştirilmiştir (Albayrak, 2004: 191-192). CHP, askeri alanda yapılan bu değişikliklere sert tepki göstermiştir. Yapılan bu askeri düzenlemeler sebebiyle hükümet tarafından bir açıklama istendiği için Başbakan Adnan Menderes ise bunlara cevap olarak şu ifadelerde bulunmuştur:

“Size esefle bildirmek isterim ki iktidara geldiğimiz henüz bir ayı bulmadığı halde bazı zaruri değişiklikleri mesele ittihaz ederek Cumhuriyet Halk Partisi, orduyu aleyhimize tahrik etmek yoluna sapmıştır. Bizim bütün çalışmalarımız, memleketimiz de demokrasiyi perçinlemeye matuftur. Cumhuriyet Halk Partisi eğer başarılı bir çakışmaya girmek istiyorsa başlarındaki iktidar hastalarını atmalıdır. Bu iktidar hastaları, havayı teşvik etmek istemektedirler. Memlekette siyasi istikrarı muhtel gösterecek bir polemige bir hücumu ve taarruza geçmişlerdir” (Aydemir, 2000: 45).

Ordudaki değişikliklerden bir hafta sonra ise ülke içerisindeki Valilerin yerleri değiştirilmiştir. Emekliye ayrılan valiler de olmuştur (Kocabaş, 2011: 78).

Yapılan bu değişiklikler sonrasında DP iktidarı Atatürk döneminde meydana getirilmiş olan Ezanın Arapça yerine Türkçe okunması meselesi ortaya çıkmıştır. Daha önceki süreçte de bu konu üzerine konuşmalar yapılmış olursa da herhangi bir sonuç alınamamıştır. DP'de Ezanın tekrar Arapça okunması için 16 Haziran 1950'de Meclis Grubuna bu yasa tasarısını sunmuş ve yapılan toplantı sonunda “Arapça Ezan Yasağı” kaldırmıştır. Bu kanunu tüm Meclis onaylamış ve böylece Arapça Ezan okuma usulüne geri dönmüştür. Bu kanunla birlikte 1950 seçimlerinden sonra Meclisin çıkarmış olduğu ilk kanun sayılmıştır (Eroğlu, 2014: 90).

DP iktidara geldikten sonra ilk icraatlarından biri de Af kanunudur. Bu kanun ise “Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun Tasarısı” şeklinde ifade edilir. Bu kanun Başbakan Menderes'in imzası ile 3 Temmuz 1950 yılında TBMM Başkanlığına gönderilmiştir. Son 5 yılı kapsayan olan

suçluları ve harp zamanında ise affin zorunlu olması, halkın bu affi uzun süre beklediği ülkenin huzuru ve refahı için bu affin gerekliliği açıklanmıştır.

Meclis 14 Temmuz'da kanun tasarısını görüşmüş, daha sonra kabul etmiştir. Kanun 15 Mayıs 1950 öncesi suçlularını oluşturuyordu. Ölüm cezası 20 yıla indirilmiş, devlete karşı işlenmiş bazı suçlu kişilerin cezalarına da 2/3 oranında indirim yapılmıştır. Diğer suçlular ise affedilerek serbest bırakılmışlardır (Kocabaş, 2011: 88). Bu kanunla beraber DP devlet için ikinci önemli adımı atmıştır.

1950 Mayıs seçimlerinden sonra diğer muhalefet partileri kendi aralarında da düzenlemelere gitmişlerdir. İlk olarak Millet Partisi 17 Haziran 1950 yılında Büyük Kongresini gerçekleştirmiştir. Bu Büyük Kongre sonunda MP Genel Başkanı Hikmet Bayur seçilmiştir.

CHP iktidarı da 14 Mayıs 1950 seçiminden sonra iktidarı DP'ye bıraktıktan bir süre sonra bu duruma alışmak zorunda kalmıştır. CHP'de bu süreçte eski gücünü tekrar toparlamak için 8. Kurultayını yapmış ve bu kurultay sonucunda İsmet İnönü'nün "ebedi başkan" olarak kalması onaylanmıştır. İsmet İnönü Kurultayın ilk gününde yeniden Parti Genel Başkanı seçilmiştir. Bu kurultayda ayrıca Partinin Taşra Teşkilatına daha fazla özerklik verilmiştir. Parti tüzüğü ve programında değişiklikler yapılmıştır (Kocabaş, 2011: 96,97).

DP'nin vatandaşlara verdiği diğer bir söz Muhtarlık seçimleriydi. İlk mahalli seçimler 13 Ağustos 1950 yılında yapılmıştır (Zafer, 1 Eylül 1950: 1). Daha sonra ise Belediye seçimleri 3 Eylül 1950 yılında gerçekleşmiştir (Zafer, 4 Eylül 1950: 1). Yapılan her iki seçimde de DP'nin kazandığı görülünce DP'nin iktidarının gittikçe gücünün arttığı tespit edilmiş ve bu yapılan araseçimlerden sonra Adnan Menderes Hükümetinin kendi içinde yaşadığı anlaşmazlıklarla istifalar başlamıştır. Adnan Menderesle anlaşmazlık yaşayan ilk kişi Eğitim Bakanı Avni Başman'dır. Sonra Sağlık Bakanı Nihat Reşat Berger anlaşmazlık yaşayarak istifa etmiştir. Sağlık sorunları sebebiyle Bayındırlık Bakanı Fahri Belen istifa etmiştir. Nihat İğriboz ise Adnan Menderes tarafından istifaya zorlanmış ve kendisinin tarım ile ilgili politikalarını beğenmediğini söylemiştir. Bu sorunların fazlalaşmasıyla Adnan Menderes Hükümeti istifa etmiştir. Bu istifanın ardından Adnan Menderes'in bir süre dinlenmeye çekildiği belirtilir. Adnan Menderes'in bu süreçte Celal Bayar ile aralarının iyi olmadığı gözlenmiştir. Fakat yeni hükümetin tekrar kurulması gerekliydi. Bu nedenle Celal Bayar Adnan Menderes'le görüşmüştür. Yapılan görüşmeler olumlu sonuçlanmıştır. Adnan Menderes yeni hükümeti kurmak için tekrar çalışmalara başlamıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda yeni hükümet programı 2 Nisan'da güven oylaması sonucunda kabul edilmiştir (Albayrak, 2004: 202, 203, 208).

Demokrat Parti kendi kurduğu iktidarda tek söz sahibi olmak için devlet içerisindeki CHP etkisini yok etmeyi hedeflemişti. Bu hedefleri doğrultusunda CHP'ye ait olan bütün mallara el koymayı hedeflemişlerdir. Mallara el koymak için 30 Ağustos 1951'de Maliye Bakanlığı tarafından CHP hakkında bir inceleme başlatılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda CHP'nin her türlü mal varlığının Halk evlerine bağlı olduğu görülmüştür. Bu nedenle sürece öncelikli olarak Halk evlerinin kapatılması kararı ile başlanmış ve kısa bir süre sonra Halk evlerinin kapatılacağı söylenmiştir. Halk evlerinin kapatılmasının ardından CHP'ye ait olan mal varlıklarına devlet tarafından el konulacağı belirtilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda Halk evlerinin kapatılması için bir kanun teklifi hazırlanmıştır. Bu teklife CHP'nin mal varlığına da el konulacağı dahil edilmiştir. 6 Ağustos 1951 yılında TBMM'de bu kanun teklifi görüşülmeye başlanmıştır. Kanun teklifi 8 Ağustos 1951 yılında kabul edilmiş daha sonra Halk evleri kapatılmıştır.

Halk evlerinin kapatılmasıyla beraber CHP'ye ait mallar da devlet tarafından tasfiye edilmeye başlanmıştır. Tam tasfiye kararı ise 14 Ağustos 1951 yılında TBMM'ye sunulmuştur. Tasfiye kararı meclis tarafından onaylanır ve CHP'nin mal varlığına el konur (Kocabaş, 2011: 240-243). İsmet İnönü ve CHP yanlıları oldukça bu durumdan oldukça rahatsız olmuşlardır. Hatta yaptıkları konferanslarda bile bu durumdan rahatsızlık duyduklarını sık sık dile getirmişlerdir.

DP seçim döneminde özellikle taşrada dini meseleleri ön plana çıkarmıştır. Seçim döneminde bu durum sorun değilken seçim sonrasında bu durum sorun olmaya başlamıştır. Bu durum bazı kesimler tarafından Atatürk heykellerine saldırılarıyla kendini göstermiştir. Atatürk İnkılaplarına geri dönüş gibi isteklerde bulunmuşlardır. Bu isteklerine karşı hükümet de kendisinin ve Türk Milletinin Atatürk inkılaplarının savunucusu olduğunu söylemiştir. Hükümet bu kişilerin asıl amacının irtica olduğunu bu nedenle de dini kullandıklarını açıkça belirtmiştir. Hükümet, dinin siyasete alet olmasını engellemeye çalışmıştır. İrticayı engellemek için de çalışmalara başlamış ve bu çalışmalar sonucunda heykellerin korumaya alınması sağlanmıştır. Ayrıca Atatürk'ü Koruma Kanunu 25 Temmuz 1951'de çıkarılmıştır (Durmuş, 2010: 553).

Bu dönemde üniversiteler de komünizm düşüncesini savunanlar yüzünden karışıklıklar çıkmıştır. 4 Aralık 1951'de bu karışıklıkları önlemek için hükümet Üniversiteler Kanunda değişiklikler yapmış ve bu kanunla beraber komünizmle mücadele edebilmek için yeni kurallar, yeni yöntemler oluşturmuştur.

Demokrat Parti ülkedeki iç sorunlarla ilgilendiği dönemde dışarda ise Kore Savaşı meydana gelmiştir. Savaş 25 Haziran 1950'de Güney Kore ile Kuzey Kore'nin birbirlerine saldırımları sonucunda başlamıştır. Kuzey Kore'yi Sovyet Rusya, Güney Kore'yi ise Amerika desteklemiştir. Savaş devam ederken Amerika 27 Haziran 1950 yılında Türkiye'den yardım istemişti çünkü Türkiye de bir Birleşmiş Milletler ülkesidir. Bu nedenle üye olan herhangi bir devlet saldırıya uğrarsa diğer devletler yardım etmek zorundadırlar (Albayrak, 2004: 410). Türkiye bu yardım çağrısını NATO'ya girmek için bir fırsat olarak görmüş ve hükümet 18 Temmuz günü Yalova'da toplanmıştır. Celal Bayar bu toplantıya başkanlık yapmış ve toplantıda Kore'ye asker gönderilmesi kararı alınmıştır. 25 Temmuz 1950'de Kore'ye 4500 asker gönderileceği açıklanmıştır (Ertan,2012:288)

Türkiye Birleşmiş Milletlerin emrine vermek üzere Kore'ye asker gönderme kararını ABD'den sonra veren ikinci ülkedir. Kore'ye asker gönderilmesi kararını Bakanlar Kurulu onaylamış ve Hükümet bu kararı TBMM'ye ve muhalefet partilerine danışmadan almıştır. Bu durum sebebiyle ülke içerisinde pek çok milletvekili hükümeti eleştirmiştir. Muhalefet bu sebeple hükümet hakkında Gensoru vermek zorunda kalmıştır. Bu kararın bizzat kendilerine danışılması gerektiğini açıkça belirtmişlerdir. Her ne kadar bu durum ülke içerisinde sorun olmuş olsa da dış ilişkiler yönünden olumlu bir adım olmuştur. Ayrıca Türk askerinin Kore'deki başarılarından dolayı NATO'ya girme yönünden kolaylık sağlanmıştır. Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesiyle beraber Batı Bloğu ile aralarındaki ilişki daha olumlu bir hale gelmiştir. Batı bloğu bu durumdan oldukça memnun olmuş ve Türkiye'nin NATO'ya girme sürecini hızlandırmıştır. Türkiye ve Yunanistan 1 Ağustos 1950 tarihinde NATO'ya üyelik için başvurduysalar da olumlu bir sonuç alınamamıştır. 15-20 Eylül 1951'de Ottova'da yapılan NATO'nun 7. toplantısında ülkelerin oy birliği ile Türkiye ve Yunanistan'ın üyeliği kabul edilmiştir. Türkiye'nin resmen üyeliği 18 Şubat 1952 yılında olmuştur (Durmuş, 2010: 470-471).

2.1. Türkiye Köylü Partisi'nin Kuruluş Süreci

1950 seçimlerinden sonra halkın kendi iradesi büyük bir değişimi de beraberinde getirmişti; fakat bu değişim uzun sürmemiştir. Yenileşmenin yetersizliğini ortaya koymuştur. Bu durumun sebebi ise son zamanlarda Demokrat Parti'nin içerisindeki karışıklıklardan kaynaklanmıştır. Demokrat Parti'nin kurulduğu zaman merkeze bağlı bir teşkilatla hareket etmişti; fakat ilerleyen dönemlerde bu teşkilata bağlı kalınmamıştır. Hatta DP'nin belirlediği görüşlerin dışına çıktığı da söylenebilir. Bu durum parti içindeki bazı milletvekillerini de rahatsız etmiştir. Remzi Oğuz Arık ve Cezmi Türk parti içinde yanlışları her fırsatta tartışmaktan geri durmamışlardır. Demokrat Parti içerisindeki karışıklıklar bölünme ve kopmalara sebebiyet vermiştir. İlk bölünme Partinin 3 Şubat 1951 tarihinde yapılan İzmir İl Kongresinde ortaya çıkmıştır. Görünürde Adnan Menderes ve Celal Bayar kendi yandaşlarıyla büyük bir tartışma içine girmişlerdir. Bu tartışmaların benzeri Balıkesir ve Adana İl Kongrelerinde de yaşanmıştır. Yaşanan bu olayların hemen ardından Bursa İl Kongresinde ise partinin liderliği konusu tartışmalara sebebiyet vermiştir. Ayrıca İzmir İl Kongresinde de yerel teşkilatta sorunlar çıkmış ve bu sorunlar sebebiyle merkez teşkilatına başkaldırılar başlamıştır (Pınar,2020:100). Bu anlaşmazlıklar büyük sorunlara sebep olmuştur. DP'nin adayı Ömer Başeğmez'in İl Başkanı olarak seçilmesi parti içerisindeki ayrılıkları beraberinde getirmiştir. Partiden istifa edenler: Remzi Oğuz Arık, Cezmi Türk, Yusuf Ziya Eker, Reşat Güçlü ve Tefvik Coşkan'dır. Partiden ayrılma gerekçeleri ise Demokrat Parti'nin demokratik prensiplerini yok saydığı düşüncesidir. Partinin kurulduğu dönem oluşturduğu amaçları artık uygulamadığı belirtilmiştir. Adana'da yaşanan olaylar geniş bir yankı uyandırmış ve bu olaylar sonucunda DP'li 17 Belediye Meclis üyesi istifa etmiştir. İstifa edenlerin sayısı bir ayda 422'ye çıkmıştır (Albayrak, 2004: 497).

Demokrat Parti'nin Adana kongresinden sonra istifa eden Remzi Oğuz Arık, Cezmi Türk ve Yusuf Ziya Eker yeni bir parti kurmak için çalışmalarına başlamışlardı. 1951 yılının ilk aylarında çalışmalarına başlanmış ve 19 Mayıs 1952 yılına kadar bu çalışmalar devam etmiştir (Demiray, 1955: 3). Partiyi kurmak için memleketin her bölgesinden 60-70 kişi Ankara'ya gelip kurulacak olan partinin başkanını da seçeceklerdi. Böylece daha önceden 3 ya da 4 kişi ile kurulmuş olan diğer partilerden farklı olarak Türkiye Köylü Partisi kuruculuk sıfatını geniş bir partili zümresine mal etmiş olacaktır (Akşam, 4 Mayıs 1952: 1). Ayrıca partinin adı için de bir anket hazırlanmıştır. Bu anket sonucunda partinin adı Türkiye Köylü Partisi olarak belirlenmiştir.

Türkiye Köylü Partisi için 1951 yılında bir parti programı hazırlanmış. Bu programın hazırlık aşamasında;

Türk içtimai bünyesinin realiteleri ve milletler camiası ortasında yeni bir (Türk Dünya Görüşü) mihver nâzım olarak tespit ve kabul edildikten sonra pratikte istifade edilmek üzere İsviçreli partiler başta olmak üzere Avrupalı mühim partilerin programları tedarik edilmiş; Avrupalı mühim partilerin programları tedarik edilmiş; Orta ve Doğu Avrupalı partilerin son harpten önceki programlarının evvelce Hariciyemiz tarafından yaptırılmış tercümelerini ihtiva eden bir koleksiyon da Konyalı Sayın Mümtaz Kuru tarafından –idealist bir müzaheret şeklinde- tevdi olunmuştu. Bunlardan başka Ankara Üniversitesine mensup iki Profesör, bir umumi kâtip tarafından müteaddit müzakerelere iştirak edilmiş ve memleket ihtiyaçlarını ifade eden program maddeleri hakkında mufassal bir muhtıra verilmişti.

Bundan başka: Birleşmiş Milletlerin muhtelif ihtisaslara ait rapor ve etütleriyle bilhassa memleketimizi ve Orta Doğuyu alakadar eden meselelere ait eksper raporları incelenerek uygun görülen esaslardan faydalanılmıştır (Demiray, 3-4 Aralık 1955: 3-4).

Bütün bu çalışmaların yanında Liberal Köylü Partisi ile görüşmeler yapılarak birleşme noktasında mutabakata varıldı (Pınar, 2017: 321). Eski bakanlardan Cavit Oral ile yapılan görüşmeler sonucunda kendisinin partiye katılacağına dair olumlu bir netice alınmış; fakat daha sonra Cavit Oral partiye katılmayacağını bildirmiştir. Yine eski bir bakan olan Şevket Raşit Hatipoğlu ile Türkiye Köylü Partisi'ne üye olmak için karşılıklı görüşmeler yapılır ve bu görüşmeler olumlu bir şekilde sonuçlanmıştır. Lakin partinin açılış tarihinin sürekli değişmesi sonucunda partinin bir üyesi olamayacağını açıklamıştır. Tahsin Demiray'ın söylemine göre partinin kuruluş döneminde Demokrat Partili mebuslardan 30 kişi ile görüşmeler yapılmış. Bu kişiler de partiye katılacaklarını açıkça söylemişlerdir. Hatta 2 kişinin hemen bu partiye katılmak istediğini söylemiş; fakat bu kişilerin daha sonra Millet Partisi'ne dahil oldukları belirtilmiştir.

Parti kurulduktan sonra ise üç kişinin daha dahil olacağı söylenmiş; fakat bu kişilerin de DP'den ihraç edildikleri açıklanmış, tekrar affedilerek partiye geri alınmışlardır (Demiray, 3-4 Mayıs 1955: 4).

Parti, kurulmadan önce pek çok olumsuz eleştiriye maruz kalmıştır. Remzi Oğuz Arık'ın söylemine göre Türkiye Köylü partisi kurulmadan önce DP tarafından da olumsuz eleştirilere maruz kaldıklarını söylemiştir. Demokrat Parti, Türkiye Köylü Partisi'nin daha kurulmadan Anadolu'da bulunan köylüleri aldattığına dair söylentileri olduğunu ifade etmiştir. Arık ise bu söylentilerin kesinlikle doğru olmadığını, partilerinin Anadoluçuluk ve Köycülük akımıyla doğrudan ilgili olduklarını ve buna göre hareket ettiklerini belirtmiştir. Arık'a göre bu olumsuz eleştirilere basın da dahil olmuş ve pek çok gazete de parti hakkında olumsuz yazılar yazılmıştır. Bunlardan bir tanesi de Köylü Gazetesidir. Gazete özellikle bu partinin köycülük politikasını kullanarak halkı kandırdıklarından bahseder. Gazetede bununla ilgili bazı olumsuz söylemlerde bulunmuştur. Köylü Gazetesi parti için şu ifadeleri kullanmıştır:

Kapılarında İngiliz Kraliçesinin bindiği Kadilak marka gelin arabası gibi süslü otomobili bekleyen, ipek kravatlı, inci iğneli, elmas yüksüklü, burunları Kafdağı'nda, gözleri hükümet postunda iki dirhem bir çekirdek, çıt kırıldım beylerin kurduğu Köylü Partisi'nin içinde tam on beş sene önce köylünün sırtına binen ve ensesinde boza pişiren Halk Partisi kaşarlanmışlarından tut da yetmiş iki milletten her çeşit adam bulunduğu halde ilaç için arasan tek köylü bulamazsın. Köyün yüzünü resimlerde köylünün ismini kitaplarda görüp öğrenen bu küçük beyler Frenkçe kitaplarda okudukları köylü masallarına dayanarak Türk köylüsünün avukatlığını yapmaya kalktılar (Köylü, 21Kasım 1952:1).

Her ne kadar her kesimden insanlar için bu partinin kuruluş aşamasında bağlı oldukları köycülük ve Anadoluçuluk söylemlerinin uygulanamayacağı endişesi olsa da ileriki dönemde yaptıkları işlerle bu endişelerin giderileceği gösterilmiştir.

Yaşanan bütün olumsuzluklara rağmen Türkiye Köylü Partisi bir yıllık süren çalışmalar neticesinde bütün hazırlıkları tamamlamıştır. Bu hazırlıklar sonucunda parti tüzüğünü hükümete vermiş ve Türkiye Köylü Partisi resmen kurulmuştur.

Partinin kurucuları arasında bulunan Çanakkale milletvekili Süreyya Endik bu hususta şunları söyledi:

Partiye kurucu olarak katılan doksan arkadaş 19 Mayıs'ta Ankara'ya gelerek toplanacağız. Bu toplantıda merkez temsilciler meclisi teşekkül edecektir. Açılış törenine Devlet Reisi Hükümet ve parti başkanları ile matbuat erkânı, idare amirleri ve dostlarımız davetlidirler. Köylü Partisi'nin kuruluş günününün memleket için mühim bir dönüm noktası teşkil edeceğine inanıyoruz. 19 Mayıs'ta yayınlanacak beyanname ile programımızda memleket davalarının ne kadar büyük bir şekilde ele

alındığı görülecektir. Çalışmalarımızda sayın halkımızın ve matbuatın bize müzahir olacağına emin bulunuyoruz (Yeni İstanbul, 17 Mayıs 1952: 1).

Süreyya Endik parti kurucularından bahsetmiş. Partinin İstanbul, Çanakkale, Afyon, Kütahya, Adana, Eskişehir, İzmir, Kastamonu gibi pek çok şehirde de yeni teşkilatlar kurduğunu söylemiştir (Yeni İstanbul, 17 Mayıs 1952: 1).

Parti üyelerinin toplantısı sabah saat 10'da Sümer Sokaktaki 21 numaralı merkez binasında yapıldı (Ulus, 20 Mayıs 1952: 1-6). 19 Mayıs 1952 Pazartesi günü Ankara'da parti üyeleri ilk kez toplandılar (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 3). Bu toplantıya katılanlar için Cumhuriyet Gazetesi şu ifadeleri kullanmıştır:

Adana, Eskişehir, Konya, Kastamonu, İstanbul ve Kütahya vilayetlerinden 370 partili gelmiş ve parti için de gerekli çalışmalarda buldukları aktarılmıştır. Toplantının başlangıcında partinin tüzüğü ve programı okunmuştur. Daha sonra da bu tüzüğe göre de 21 üyeden teşekkül eden bir temsilciler meclisi ve meclis azalarının kendi aralarında seçtiği 9 kişilik bir Genel Merkez İdare Kurulunun da var olduğunu akarmıştır. Bu kurallar sayesinde her üç ayda bir toplanacak olan temsilciler meclisi, genel merkez idare kurulunun yapacağı işlerin neler olduğunu bu işler hakkında gerekli olan ihtilaçları belirlemekten sorumlu olduğu aktarılmıştır (Cumhuriyet, 20 Mayıs 1952: 6).

Parti içerisinde yapılan seçimler için partinin müteşebbis azalarından 77'si iştirak etmiştir (Son Posta, 20 Mayıs 1952: 6). Heyet içerisinde bulunan 36 kişinin ise çiftçi kesiminden olduğu belirtilmiştir. Bu da partinin programının ve tüzüğünün her kesiminden kişileri dahil ettiğini göstermiştir (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 2). Genel Merkez Teşkilatı için tüzük gereğince seçilenler şunlardır (Akşam, 21 Mayıs 1952: 2):

Parti Genel Başkanı: Seyhan Milletvekili Profesör Remzi Oğuz Arık

Genel Sekreter: Tahsin Demiray

Fahri Başkan: Ethem Menemencioglu

Temsilciler Meclisi: 21 kişi seçilmiştir. Doktor Cezmi Türk, Yusuf Ziya Eker, Süreyya Endik, Tahsin Demiray, General Osman Nuri Gürler, General Cemil Kandemir, Asaf İlbay, Asım Güvenç, Cemal Azmi Soydemir, Kemal Aytemur, Selim Sarp, Tahir Ata, Halim Kayalı, Sabri Eryılmaz, Mithat Bayatlı, Hakkı Kâmil Beşe, Mustafa Enver, Birol ve Hadi Zeren seçilmişlerdir (Akşam, 21 Mayıs 1952: 2).

Genel Merkez İdare Kurulu Üyeleri: Yusuf Ziya Eker (muhasip üye), Süreyya Endik (basın işleri), Cemil Kandemir (teşkilat işleri), Cezmi Türk, Asaf İlbey, Hakkı Kâmil Beşe, Asım Günc, Tahsin Demiray (Ulus, 20 Mayıs 1952: 2).

Merkez Divanı: Ethem Menemencioglu (Ord. Prof. Fahri Başkan), Kemal Uzel (Emekli General), Lütfi Aksu, Prof. Dr. Feyzullah Sacit Ülkü (E. Başmüfettiş) (Ulus, 20 Mayıs 1952: 2).

Merkez Hakem Komisyonu: Zühtü Zeren (Tüccar), Zeki Direk (Avukat), Memduh Çelik (Çiftçi), Selahattin Günçan (Avukat), Necati Cirit (Doktor), Hilmi Yalçın (Doktor), Besime Tecer (Emekli Başmüfettiş) (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 3).

Mali Mürakabe Komisyonu: Cahit Öngelen (Mali Müşavir), Şerafettin Gülsöyle (Tüccar), Hadi Gökpınar, (Muhtesip) (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 3).

Türkiye Köylü Partisi'nin kuruluş beyannamesinin de 21 Mayıs günü bütün gazetelerde yayımlanacağı bildirilir. Ayrıca günü tamamlamak ve partinin kuruluşunu kutlamak için de akşam Gar Gazinosuna Parti üyeleri, basın mensupları, yerli ve yabancı muhabirlerin davet edildiği yemekli bir toplantı yapıldığı yazılmıştır (Yeni Sabah, 20 Mayıs 1952: 6).

Türkiye Köylü Partisi'nin 19 Mayıs günü toplantı sonrasında yayınladığı kuruluş beyannamesi:

“Büyük Türk Milletine:

Türkiye Köylü Partisi bugün -19 Mayıs 1952 Pazartesi günü- milli vazife ve hizmet yoluna girmiş bulunuyor.

Türkiye Köylü Partisi, bir sınıf savaşı yapmak ve bundan zümre menfaatleri elde etmek gayesiyle kurulmuş siyasi bir birlik değildir. Onun biricik gayesi, Türk milletinin hürriyet ve eşitlik içinde birliğini sağlamak tır. İşte bu gayesi dolayısıyla Türkiye Köylü Partisi, Türk milletinin partisidir. Türk içtimai bünyesinin temelini teşkil eden köy ve köylü, hiç şüphesiz, bütün sosyal meselelerimizin düğüm noktasıdır. Partimizin adı da bunu ifade etmektedir.

Genç Osman'dan, Selim II. den, Mahmud-u Adli-den, Gülhane Hattı Hümayunu'ndan, Birinci ve İkinci Meşrutiyeti hazırlayanlardan ta Cumhuriyeti kuranlara kadar, bu memleketin iyi niyet sahibi aydın adamları kalkınmağa, yeniliğe, ileriye doğru hamleler yaptılar. Türk Devletini yenileştirmek Türk milletini yükseltmek için Türk çocukları canlarını verdiler. Bütün bu gayretlere rağmen alınmış veya varılmış olan netice bugün gözlerimizin önündedir. Bu küçülmüş vatan manzarası birçok bakımdan, bilhassa köylerimiz bakımından, iç sızlatıcıdır. Bununla beraber yüz, yüz elli yıldır milletimizin temeli olan köylünün maruz kaldığı sürekli ihmal düşünülür, öte yandan İstiklâl Savaşı gibi büyük zaferler ve insanlık önünde verdiği parlak imtihanlar da göz önüne getirilirse, büyük kitlemizin yanlış bir plan ve programa kurban edilegelmiş olduğu kolayca anlaşılır.

Milletimizi biran evvel kalkındırabilmek için büyük köylü kitlesini ön plana alan yolu tutmak zarureti vardır. Bu kanaat Partimizin programına baştan başa hâkim olmuştur. Partinin bugün toplanan müteşebbisler heyeti tarafından vücuda getirilen bu program, bugünden başlayarak, bütün düşünen vatandaşların, fikir yardımcılarıyla Türkiye'nin umumi kalkınma programı değerini alarak Ekim ayında toplanacak olan birinci Büyük Kongremize sunulacaktır.

Siyasi sahada başlayan faaliyetlerimize gelince: Partimiz demokratik ve hayırlı bir mürakabe vazifesini başarmak azmindedir. Milletimizin el ve gönül birliği kalkınması gibi bir gayeye bağlandığı içindir ki, kinden nefretten, hırstan uzak kalmağı kendisine düstur bilmekte; sevgi ve şuuru hareket noktası olarak almaktadır. Bu partiyi kuranlar ve onu benimseyenler kin ve hırstan ne kadar kaçıyorlarsa, prensip üstünde herhangi bir fedakârlıktan da o kadar tiksiniyorlar.

Bu partiyi yalnız seçim mekanizması gibi telâkki edenler aldanırlar. Bu parti bir fikir partisi olarak yaşamak azmindedir. Bu memlekette, partizan tipini ve onun memleket birliğine vurduğu darbenin neticelerini ortadan kaldırmak zorundayız.

Türkiye Köylü Partisi büyük köylü kitlesinin de söz sahibi olmasına çalışan bir mekanizma olarak milletimizin emrine giriyor ve Allah'ın inayetine, milletimizin duyusuna güvenerek çalışmağa başlıyor.”(Yeni Sabah, 21 Mayıs 1952:7)

Türkiye Köylü Partisi üyeleri partinin bir bayrağının ve ambleminin olması yönünde bir karara varmışlardır. Bayrak için kırmızı, beyaz, zemin içinde Türk mavisi ve sarı renkler kullanılmıştır. Partinin amblemi için özellikle çift başak resmi kullanılmıştır. Başak: feyz ve bereketi temsil eder. Ayrıca iki tane olduğu içinde birinin köyü diğerinin ise şehri temsil ettiğini, ikisinin saplarının alt tarafta birleşik olması da köylünün de bir araya gelip milli birliği sağlaması gerektiğini aktarmıştır. Kullanılan iki başağın kırmızı ve beyaz renklerinin Türk bayrağıyla benzerliği olduğu ifade edilir. Bu bayrak sembolünü parti içinde kâğıt ve madeni rozetlerinde, forslarında ve flamalarında kullanacakları belirtilmiştir (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 2).

2.2. Türkiye Köylü Partisi'nin Kurucuları

2.2.1. Remzi Oğuz Arık (1899-1954)

Remzi Oğuz Arık 15 Temmuz 1899 yılında Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Kabaklıtepe Köyü'nde (bugün köyün adı değiştirilmiş yeni adı ise Remzi Oğuz Arık Köyü olmuştur) doğmuştur (Çongur, 2001: 7). Babası Feka Sadıkemini Mehmet Ferit Bey, annesi ise Zekiye Hanım'dır. Remzi Oğuz Arık Oğuz boyunun Farsak aşiretinden ve Boy Beyi Arık Fakih'in soyundandır (Pınar, 2020: 43) Remzi Oğuz Arık çocukluk yılları Kozan'da geçmiştir. Arık on yaşına gelince annesiyle beraber Selanik'teki ablasının yanına gitmişlerdir.

Remzi Oğuz Arık ilk mektebe Selanik'te başlamıştır. Önce Yedigâr-ı terakki mektebine sonra ise Ticaret Lisesi'ne gitmiş daha sonra Arık'ın ablası vefat edince tekrar baba yurduna dönmek zorunda kalmışlardır. Burada subay olan abisinin yanına İskodra'ya taşınmışlardır. Balkan savaşıdan sonra ilk olarak İstanbul'da Mercan İdadisine sonra İzmir Lisesine ve İstanbul Muallim Mektebine devam etmiştir (Arık, 1974: 6). Okulunu bitiren Remzi Oğuz Arık Türk Ocakları içinde çalışmalarda bulunmuştur. Arık bu süreçte babasını kaybetmiştir.

Remzi Oğuz Arık Balkanlarda bulunduğu yıllarda buradaki olaylar sebebiyle düşünce yapısında da değişimler meydana gelmiştir. Balkanlardaki olayların bizzat şahidi olmuştur (Arık, 1990,8).

Birinci Dünya savaşı çıktığı zaman gönüllü olarak askere gitmiştir. Birinci Dünya savaşıdan sonra İstanbul işgali olmuştur. Bu işgal sırasında vatan savunmasında bizzat yer almıştır. Savaş bittikten sonra İstanbul'da Darüleytam Mektebi'nde gönüllü öğretmenlik yapmıştır. Adana'da ise Zafer-i Milli Numune Mektebi'nde ise müdürlük yapmıştır (Arık, 1974: 6). Remzi Oğuz Arık Adana'da bulunduğu süre zarfında buradaki genç neslin yetiştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Remzi Oğuz Arık tekrar İstanbul'a dönmüştür. Galatasaray Lisesinde öğretmenlik yapmıştır. Bu süreçte İstanbul Üniversitesinde Edebiyat Fakültesinde Felsefe bölümünü okumaya devam etmiştir (Arık, 1974: 6).1926 yılında ise Devlet tarafından yurt dışında okumak için yapılan sınavlara girmiş ve kazanmış. Cumhuriyet döneminde seçimle yurt dışına gönderilen ilk Türk öğrencilerinden biridir. Fransa'da Louvre Üniversitesinde arkeoloji bölümünü okumuştur. Avrupa'da Üniversite lisansı 6 yıl sürmüştür (Çongur, 2001: 28-29).

Arık 1931 yılında eğitimini tamamladıktan sonra yurda dönmüştür. Ankara'da Arkeoloji müzesi müdürü olmuştur. 1933 yılında ise Türkan Hanım ile evlenmiştir. Bir süre de Maarif vekâletinde arkeolog olarak çalışmıştır (Bakırcıoğlu, 2000: 32). Anadolu'nun pek çok şehrinde arkeolojik kazılara katılmıştır. Bu yerler: Alishar, Yalova, Karalar, Alacahöyük, Karaoğlanlar, Hacılar, Göllüdağ, Çankırıkapı, Alaattintepe, Bitik gibi yerlerde çalışmıştır (Arık, 1974: 7). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesine 1936 yılının sonlarında arkeoloji profesörü olarak görevlendirilmiştir (Sezer, 1976: 34). Remzi Oğuz Arık bir dönem ise Etnografya Müzesi Müdür Vekilliği yapmıştır. Hüseyin Avni Göktürk ile "millet" adlı bir dergi çıkarmışlardır.

Remzi Oğuz Arık 1950 yılında ise siyaset hayatına atılmıştır. Seyhan Milletvekili olarak Demokrat Partisi için çalışmalarda bulunmuştur. Daha sonra DP'den istifa etmiştir. Ve Türkiye Köylü Partisi'nin kurucuları arasında bulunmuştur (Sadoğlu, 2017: 80). 19 Mayıs 1952 yılında TKP'yi kurmuşlardır. Remzi Oğuz Arık ayrıca partinin ilk Genel Başkanı olmuştur. Siyasi çalışmalar için Adana'dan Ankara'ya gitmek için 3 Nisan 1954 günü yolcu uçağına binmiştir.

Bindiği uçağın havada infilak etmesi sonucu hayatını kaybetmiştir. Uçakta Arık'la beraber 25 kişi daha bulunuyordu (Yeni Ulus, 4 Nisan 1954: 3).

Remzi Oğuz Arık'ın ölümü üzerine yapılan araştırmalar ise neticesiz kalmıştır. Yapılan açıklamalar parti mensuplarını tatmin etmemiştir. Remzi Oğuz Arık TKP'yi kurduktan sonra Anadoluçuluk ve Köycülük anlayışlarını geliştirmek için sürekli çalışmıştır.

Eserleri: Coğrafyadan Vatana, Adana Ticaret Rehberi, Küçük Borçlu, Türk İnkılabı ve Milliyetçilik, Meseleler, Türk Gençliğine, Köy Kadını, Milliyetçilik, İdeal ve İdeoloji, Türk Sanatı, Gurbet, İnmeyen Bayrak kitaplarını yazmıştır. Köy Kadını, İdealler ve ideolojiler kitapları Remzi Oğuz Arık henüz hayatta iken basılmışlardır. Diğer eserleri ise ölümünden sonra basılmışlardır. Eserlerinde de Köy, Köycülük ve Anadoluçuluk gibi konularını odak haline getirip yazmıştır.

2.2.2. Mehmet Cezmi Türk (1903- 1972)

Prof. Dr. Mehmet Cezmi Türk 1903 yılında İstanbul'da Rumeli Kavağı Köyü'nde doğdu. Babası İzmir'in eski ailelerinde Mehmet Emin Bey, annesi İstanbullu Fatma Bedriye Hanım'dır. I. Dünya savaşı sırasında şehit düşen Kavaklı Nazmi, Cezmi Türk'ün abisidir (TKP Teşkilat, 15 Mayıs 1955, 2). Cezmi Türk İlk ve Ortaöğrenimini ise İstanbul'da tamamlamıştır. Daha sonra Askeri Tıbbiye'ye 7 Kasım 1921'de girmiştir. Stajını ise Gülhane Hastanesinde yapmıştır. Tıp Fakültesini 9 Temmuz 1926 yılında tabip Teğmen olarak tamamlamıştır. Hemen akabinde 16 Ekim 1927 yılında Diyarbakır Hastanesinde göreve başlamıştır. Bazı Doğu illerinde doktorluk yapmıştır. Cezmi Türk 22 Kasım 1930 yılında ise Genel Kurmay Sıhhiye Müfettişliğine atanmıştır. Sonraki süreçte Askeri Tıbbiye Okulu tabibi olarak görevlendirilmiştir.

Cezmi Türk Milli Savunma Sağlık İşleri Dairesi Doktoru, Adana Askeri Hastanesi GATA, Edirne Askeri Hastanesi Dâhiliye Kliniği Şefi, Gülhane Hastanesi Profesör Doktoru ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğretim üyesi görevinde bulunmuştur (Yiğit, 2019: 35). Cezmi Türk 1943 yılında Adana Askeri Hastanesindeki görevinden ise sağ kalça kemiği kırığı sebebiyle ayrılmış ve görevinden ayrılarak emekli olmuştur. Siyasi hayata ise Demokrat Parti'den girmiştir. Önceleri parti Teşkilatında çalışmış daha sonra 1950 seçimlerinde DP'nin adayı olarak 9. Dönem Seyhan Milletvekili seçilmiştir (Çakır, Orbay, 2021: 6). Demokrat Parti içerisinde uzun bir süre çalışmış ve bu süreçte TBMM'ye pek çok kez soru önergesi vermiştir. Sürekli kürsüde konuşmalar yapmıştır. Mayıs 1951'de parti içinde yaşanan anlaşmazlıklar sonucunda Remzi Oğuz Arık ile partiden istifa etmişlerdir. Partiden ayrıldıktan sonra ise diğer arkadaşlarıyla beraber yeni bir parti kurma çalışmalarına başlamışlardır.

Demokrat Parti'den ayrılmasının en büyük sebebi partinin artık demokratik hareketlerden uzaklaştığı ve halka verdiği sözleri yerine getiremediğini açıkça ifade etmesinden kaynaklıdır.

19 Mayıs 1952 yılında Remzi Oğuz Arık ve arkadaşlarıyla beraber TKP'yi kurmuşlardır. Cezmi Türk parti içinde Parti Propagandası Başkanlığını yapmıştır. 1954 yılında TKP'den seçime girmiş ve İstanbul'dan aday olmuştur. TKP aynı yıl yapılan muhtarlık ve ihtiyar meclisi seçimlerinde başarı sağlayamamıştır. Belediye ve İl genel seçimlerine partinin katılmaması sonucunda parti içerisinde tartışmalara sebep olarak partide istifalar başlamıştır. TKP 1956 yılında CMP ile birleşme kararı alır. Parti 1958'de ise CMP ile birleşir. Cezmi Türk bu süreçte zor bir hayat yaşamaya başlamıştır. 1957'de Refik Koraltan'a bir mektup yazar ve bu mektupta büyük bir pişmanlık içinde olduğunu tekrar DP'ye dönmek istediğini yazar; fakat mektuptan hiçbir netice alamamıştır (Pınar, 2020: 113).

Cezmi Türk TKP'nin dağılmasından sonra bir daha siyasi hayata katılmamıştır. 5 Ağustos 1972 yılında vefat etmiştir. Cezmi Türk aynı zamanda 9 çocuk babasıdır.

Eserleri: Dünya Çatısı, Turan ve Rus Kafatası, Milliyetçilik Anlayışımız ve Komünistlik

2.2.3. Tahsin Demiray (1903- 1971)

Demiray 26 Eylül 1903 yılında Üsküdar'da köylü bir ailenin çocuğu olarak doğmuştur. Tahsin Demiray'ın babası Ankara'nın Kızılcahamam İlçesi'nin Çeltikçi Bucağı dağ köyleri sakinlerindedir. Annesi ise Çankırı'nın Eski Pazar ilçesinde çok eski ve büyük bir aileye sahiptir. Demiray'ın hem annesinin hem babasının ailesi köylü Türkmenlerindedir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955:1). Tahsin Demiray'ın babası İstanbul'a gelip eğitimini tamamlamış sonra ticaret yapmaya başlamıştır. II. Abdülhamit döneminin olaylı zamanına denk gelmiştir. Bu dönemde yaşanan bir baskında hayatını kaybettiği iddia edilmiştir. Babası daha 23 yaşında iken ölmüştür. Tahsin Demiray da o zaman 1 yaşında iken annesi eşi öldükten sonra tekrar evlenmiş. Bu evlilik sebebiyle İstanbul'da yaşamaya başlamışlardır (Pınar, 2020: 225)

Tahsin Demiray 1920 yılında daha öğrenci iken İstanbul işgal edilmiş, Demiray da işgalcilere karşı oluşturulan cepheye katılmıştır. Bu işgal sürecinde 6 ay İstanbul'da kalmış; fakat buradaki şartların daha da zorlu bir hale gelmesi sebebiyle Anadolu'ya geçmesi gerekmiştir. Mücadeleye Anadolu'da devam etmiştir. Anadolu'da iken ordunun hizmetine girmiş, Bolu'da 1922 yılında Müstantik muavinlik yapmıştır. Devlet için gizli bilgiler toplamıştır. Büyük zafere kadar Kuvayı- Milliye birlikleri içerisinde çalışmalarına devam etmiş ve Milli mücadeleden sonra ise İstanbul'a dönmüştür. İstanbul'da muallim mektebi sınavlarına girerek sınavları vermiş ve sonra ilkökul öğretmeni olmuştur. Bu süreç devam ederken Fen Fakültesi'ne de devam etmiş ve yüksek tahsilini yapmıştır. Tahsin Demiray'ın asıl ilgisi ise içtimai ilimlerdir. Bu sebeple sosyoloji alanında çalışmalara başlamıştır. Özellikle toplumu ilgilendiren sorunlar üzerine çalışmıştır. Demiray sosyolojik çalışmaları için Avrupa ve Amerika'daki pek çok şehir ve köylerde araştırmalar yapmıştır. Bu süreçte Milli Eğitimdeki memuriyetine de devam etmiştir. 12 yıl resmi olarak çalışmış, Demiray'a göre öğretmenlik mesleği özgür bir şekilde yapılmalıdır. Amacına ulaşabilmek içinde İstanbul muallimler birliğinde uzun yıllar genel kâtiplik görevini sürdürmüştür. Mücadele ettiği dönemde Tek Parti iktidarından destek alamadığı içinde bu görevinden istifa etmiştir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 1).

Tahsin Demiray uzun bir süre içinde yaşadığı toplumu siyasi yönden dikkatli bir şekilde gözlemlemiştir. Bu memlekete faydalı olabilmek için de eğitim ve kültür alanında yazılar yazmıştır. Yazıları sayesinde toplumu bilinçlendirmeyi amaç edinmiştir. 1923 yılında İstanbul'da haftalık bir dergi çıkarmaya başlar, iki yıl sonra Türkiye Yayınevinin ilk temellerini atarak pek çok konu hakkında yazılar yazmıştır (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 2).

Tahsin Demiray 1950'den önce Demokrat Parti'nin yürüttüğü siyasi davayı daima takdir etmiştir. 1950'den sonra ise DP'nin demokrasi çizgisinden ayrıldığını ifade etmiştir. DP'den her yönden uzaklaşır ve ilk defa siyasi bir mücadeleye Türkiye Köylü Partisi'nin kurulmasıyla beraber girmiştir. TKP'nin kurucuları arasında yer almış ve partinin kurulması için çok fazla çalışmıştır. Parti içinde önce Genel Sekreterlik görevinde bulunmuş daha sonra Remzi Oğuz Arık'ın vefatıyla partinin Genel Başkanı seçilmiştir. Böylece partinin en önemli temsilcisi olmuştur. Demiray'dan sonra partinin düşünce yapısında da değişimler meydana gelmiştir. İlerleyen süreçte parti siyasi yönden başarısızlığa uğrar ve CMP ile birleşme kararı alır. Demiray 1960 yılında Adalet Partisi'nin kurucuları içerisinde yer alır ve partinin grup sözcülüğü görevini üstlenir. 1961 yılında yapılan

seçimlere girmemiş daha sonra ise partiden istifa ederek bir süre yurt dışına gitmiş ve orada yaşamıştır. Tahsin Demiray 25 Haziran 1971 yılında İstanbul’da vefat etmiştir.

Eserleri: Milli Eğitimimize Sol Akımların Girişi ve Öncülleri, Devletçilik ve Devlet Müdahalesi Vergi Reformu, Türkiye’de son 50 Yıllık İç politika, Tarihin Işığı Altında Kıbrıs, Anıtkabir ve Türbeler Meselesi, Buhranlarımızın Temel Sebepleri

2.2.4. Ahmet Muhtar Yazır (1910-1987)

1910 yılında doğmuştur. Ahmet Muhtar Yazır Elmalı Muhammed Hamdi Yazır’ın büyük oğludur. 1931 yılında Galatasaray Lisesinde okumuştur. 1934 yılında ise Mülkiye’den mezun olmuştur. İktisat vekâletinde devlet memuru olarak çalışmaya başlamıştır. Ahmet Muhtar Arapça ve din dersleri görmüştür. Çok iyi Arapça, Fransızca ve İngilizce bilmektedir. Ahmet Muhtar bir süre Almanya’da bulunmuş, burada hukuk okumuştur. Bu süreçte Balkan Paktı üzerine tez yazmıştır (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 2).

Ahmet Muhtar Ticaret Bakanlığında Hukuk Müşavirliği yapmıştır. Ahmet Muhtar bu görevinden 1942 yılında istifa etmiştir. Ahmet Muhtar bu süreçte ticaretle ilgilenmiş ve Türkiye Köylü Partisi kurulunca partiye üye olmuştur. Daha önce herhangi bir siyasi parti için çalışmalarda bulunmamıştı. Türkiye Köylü Partisi’ndeki ilk görevi İstanbul İl İdare Kurulu Başkanı idi. Daha sonra ise partinin Umumi Kâtipliğini yapmıştır.

27 Mayıs 1960 darbesinden sonra Demokrat Parti kapatılıp yerine Adalet Partisi kurulmuştur. Ahmet Muhtar’da bu partinin kurucu üyeleri arasında yer almıştı. Ahmet Muhtar Yazır 1987 yılında vefat etmiştir.

2.2.5. Refik İsfendiyar

Kendisi Kastamonulu İsfendiyaroğullarına ait ailedendir. Refik İsfendiyar I. Dünya savaşı sırasında pek çok cephede görev almış, bu dönemde özellikle Filistin Cephesinde büyük bir başarı göstermiştir. Savaş bittikten sonra ticaretle uğraşmıştır. Ticaret ile uğraşırken büyük kazançlar elde etmiştir. TKP kurulana kadar siyasi çalışmalarda bulunmamıştır. Türkiye Köylü Partisi kurulduktan sonra siyasi çalışmalarına başlamış hatta TKP’nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır (Pınar, 2020: 113).

Türkiye Köylü Partisi’nin Kadıköy İlçe Teşkilatını diğer üyelerle beraber kurmuşlardır. İstanbul İl İdare ve Merkezi İdare Kurulunda muhtesip üyeliği yapmıştır. TKP’nin 1954 yılında yapılan Kongresinde ise teşkilat başkanlığına seçilmiştir. Refik İsfendiyar uzun yıllar TKP’de çalışmıştır (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 2).

2.2.6. Nazmi Oktay

Nazmi Oktay Tarsus’un Mahmutağa köyünde doğmuştur. Önce Harbiye Mektebini bitirmiş daha sonra ise Harp Akademisinden mezun olmuştur. Nazmi Oktay I. Dünya savaşı sırasında Çanakkale ve Gazze Cephelerinde düşmanla savaşmıştır. Büyük başarılar elde etmiş bu nedenle devlet tarafından ödüllendirilmiştir. Millî Mücadele yıllarında İnönü, Sakarya ve Afyon cephelerinde Batarya Komutanlığı yapmıştır. Bu süreçte kendisine takdimnameler verilmiştir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 2).

DP’de uzun süre çalışmış; fakat yaşı tamamlanmadan zorla emekli olmasını sağlamışlardır. TKP’de siyaset hayatına devam etmiştir. Parti içinde il ve ilçe teşkilatında görev yapmış daha sonra ise Teşkilat Yardımcılığı Başkanı olarak görev yapmıştır.

2.2.7. Emekli Orgeneral Recep Çakar

Çorum’a bağlı Kargı ilçesinde 1890 yılında doğdu ve 1911 yılında Harp Okulundan mezun oldu. I. Dünya savaşında pek çok bölgeden savaşa katılmıştır. Bunlar: Çanakkale, Kafkas, Filistin gibi bölgelerdir. Millî Mücadele döneminde ise; Eskişehir, İnönü, Sakarya cephelerinde mücadeleye katılmıştır. 1922 yılında öğretmenlik, müdürlük ve kumandanlık yapmıştır.

Ayrıca çeşitli şube müdürlüklerinde ve muhtelif birliklerde bulunmuştur. Recep Çakar kendi isteği ile 1950 yılında Kara Kuvvetleri Komutanlığı Ulaştırma Grubu Başkanlığından emekli olarak ayrılmış, daha sonra TKP’den siyasete atılmıştır (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955:2).

2.2.8. Ali Rıza Güç

Türkiye Köylü Partisi’nin kurucu üyeleri arasında yer alır. Partinin Merkez İdare Kuruluna seçilmiştir. Ayrıca Başkanlık Divanı üyelerinden birisidir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955:2).

Ali Rıza dört çocuk babasıdır. Kendisini geliştirmek içinde özel olarak hadis ve tefsir dersleri almıştır.

Ali Rıza genç yaşta olmasına rağmen I. Dünya savaşına katılmıştır. Mısır’da İngilizlerle mücadele etmiştir. Fakat bu mücadele esnasında İngilizlere esir düşmüştür. Millî Mücadele döneminde ise Güney Cephesinde Fransızlara karşı savaşmıştır. Ali Güç uzun bir süre askerlik görevinde çalışmıştır. Ali Rıza daha sonra kendi isteği ile 1952 yılında ordudan ayrılmıştır. Ordudan ayrıldıktan sonra siyasi hayata atılmıştır. İlk siyasi çalışmalarını da Türkiye Köylü Partisi’nde yapmıştır. Parti içinde uzun yıllar çalışmalarda bulunmuştur (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955:2).

2.2.9. Ethem Menemencioğlu (1878-1965)

Ethem Menemencioğlu İstanbul 1878 doğdu. Ailesi Doğu Akdeniz Bölgesi’nde yaşamışlardır. Zamanla Adana ve çevresine yerleşerek bu bölgenin yönetiminde söz sahibi olan ayanlardan Menemencioğulları ailesinden Mustafa Tevfik Paşa’nın oğludur. Babası Tevfik Paşa’nın eskiden devletimize çok büyük hizmetleri olmuştur. Tevfik Paşa bir zamanlar Mısır’da askerlik eğitimi almıştır. Burada subay olarak görev yapmış ve Kırım Savaşı sırasında ülkemize dönmüş ve bu savaşa katılmıştır. Bu savaştan sonra Gazilik ünvanını almış ve mareşalliğe kadar görevinde yükselmiştir. Ethem Menemencioğlu doğduktan sonra babası vefat etmiştir. Ethem Menemencioğlu Galatasaray Lisesinden mezun olup Fransa’ya gitmiştir. Fransa’da hukuk okumuş, hukuk bitirdikten sonra 1904 yılında Hukuk Doktoru olmuştur. Ülkemiz adına dış işlerinde çalışmıştır. Paris sefaret kâtipliği görevi ile işe başlamıştır. Sonra ise Lahey, Sofya, Berlin gibi şehirlerde çalışmıştır. Berlin sefaret müsteşarı olmuştur. Bu görevi I. Dünya savaşı zamanına denk gelmiştir. Savaş bitene kadar bu görevde kalmış, savaş sırasında bu görevi sayesinde ülkemize pek çok yönden katkısı olmuştur. Bu süreçte Ruslar ile imzaladığımız Brest Litovsk anlaşması için görüşmeler de yer almıştır. Menemencioğlu’da bu görüşmelerde yer almış hatta oluşturulan Komisyon da başkanlık görevi yapmıştır. Bu dönemde yaptığı çalışmalar sonucunda kendisine pek çok nişan ve rütbe verilmiştir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955:1).

Ethem Menemencioğlu 1925 yılından sonra ise eğitim dönemi başlamıştır. İlk olarak bir lisede öğretmenlik yapmış sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesine 1933 yılında profesör seçilmiştir. Ankara Üniversitesine hem Hukuk fakültesine hem de siyasal bilgiler fakültesine ordinaryüs profesörü olarak görev yapmıştır (TKP Teşkilat 19 Mayıs 1955:1).

Ethem Menemencioğlu Müslüman ülkelerin davetiyle Afganistan'a gitmiştir. Yaşının ilerlemiş olmasına rağmen onların davetine icabet etmiştir. Kabil'e gitmiş ve burada 9 yıl boyunca kalmıştır. Kaldığı süre zarfında Devlet müşavirliği görevinde bulunmuştur. 1951 yılında ise ülkesine olan özlemi sebebiyle Türkiye'ye dönmüştür. Ethem Menemencioğlu savunduğu Hürriyet ve Demokrasi fikrini ülkemizde sağlamak için sürekli çalışmıştır. Ayrıca bu fikirlerini köylerimize ulaştırmak ve köylerde uygulamak için ilk kez bir partiye katılmış ve Türkiye Köylü Partisi'ne üye olmuştur.

Parti kurulduktan sonra ise Fahri Başkanlık unvanı ile görevlendirilmiştir. Ethem Menemencioğlu bu unvanı aldıktan sonra gururla yerine getirmek için sürekli çalışmış ve görevini layığıyla yerine getirmiştir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 1)

1961 yılında Ragıp Gümüşpala ile Adalet Partisi'nin kurucuları arasında yer almıştır. 1961 ve 1964 yılında ise TBMM Cumhuriyet Senatosu İstanbul üyesi olmuştur. Senatonun en yaşlı üyesi olduğu için geçici başkanlık görevini yapmıştır. 1964 yılı henüz bitmeden Ethem Menemencioğlu siyaset hayatından tamamen çekilmiştir. Ethem Menemencioğlu 26 Ağustos 1965 yılında Ankara'da vefat etmiştir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 2).

Ethem Menemencioğlu iyi bir siyasetçi olduğu kadar kalemle de iyi bir yazardır. Makaleleri ve ciltler halinde yazılı pek çok eseri bulunmaktadır. Hukuk devleti ve demokrasi konusu hakkında da yazılar yazmıştır.

2.3. Türkiye Köylü Partisi'nin Teşkilatlanması

Türkiye Köylü Partisi 19 Mayıs 1952 günü Ankara'da kurulduğu ve Merkez İdare Kurulunun işe başladığını halk gazetelerden öğrenmiştir. Parti yavaş yavaş çalışma süreci içerisine girmiştir.

Temsilciler Meclisi tarafında 3-6 Ocak tarihleri arasında Adana'da ikinci toplantısını, üçüncü toplantısı içinde 1 Mart'ta Çanakkale'de yapılması planlanmış fakat mevsim şartlarının olumsuzluğu, ulaşımda sıkıntılara sebebiyet vereceği için nisan ayı sonunda Çanakkale'de yapılmasına karar verilmiştir. Lakin vuku bulunan depremler sebebiyle toplantı yapılamamıştır. Daha fazla bir gecikmenin olmaması içinde 9 Ekim 1953 günlerinde Ankara'da yapılması uygun görülmüş ve toplantı karar verilen günde Ankara'da yapılmıştır. Üyelerin bazıları partilerinin yeni kurulmuş olmasına rağmen halk tarafından sevildiklerinin fakat diğer parti mensuplarının ise kendilerine karşı düşmanca bir tavır sergilediklerini ve aralarındaki bu rekabete bir çözüm bulmaları gerektiğini vurgulamıştır (TKP Teşkilat, 1 Temmuz 1953: 3). 3. Büyük Kongrede alınan kararlardan biri de partinin Genel merkezinin İstanbul olması kabul edilmiştir (Son Telgraf, 24 Ekim 1954: 1). Ankara'nın bir memur ve öğrenci şehri olduğu, İstanbul'un hem nüfus yönünde kalabalık hem de işlevselliği yönünden daha iyi bir şehir olduğu partinin burada daha iyi bir şekilde çalışacağı söylenmiştir. İstanbul'a yerleştikten sonra çalışmaların hız kazandığını açıkça belirtmişlerdir ayrıca başkanlık divanı toplantılarının haftada bir iken ikiye çıkarıldığı açıklanmıştır. Genel merkezin İstanbul'da olması büro hizmetleri ve posta sevkiyatının hızının arttığını da ifade etmişlerdir (Demiray, 3-4 Aralık 1954: 8-9).

Partinin Merkez Teşkilatının kurulmasıyla beraber diğer illerde de yavaş yavaş örgütlemeye başlanmıştır. Diğer partilere göre Türkiye Köylü Partisi merkezden köylere doğru bir teşkilatlanma şeklinde olmuştur. Partinin merkezinde idare edilen ocak, bucak teşkilatı yoktur. Teşkilatlanma aşamasında olan iller ve ilçelerde İstanbul'daki Genel Merkez'e başvuruyordu. Partinin ayrıca köyler temsilcileri, parti odaları ve parti dernekleri de vardır (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 3). Her ne kadar köylü partisi olduklarını söylemeler de köylüyü bunaltmamak adına yapılacak olan kongrelerin de ilçelerden başlatılmasına karar verilmiştir (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952:1).

Parti kısa zamanda 30 ilde teşkilatlanarak yaklaşık 100 binin üzerinde üyeye sahip oldu. Parti kurulduktan sonra kurucuların sayısı 150'yi geçmiştir (Pınar, 2017: 117).

Türkiye Köylü Partisi'nin merkez teşkilatlanması tamamlandıktan sonra taşra teşkilatlanmasına geçildi. Türkiye Köylü Partisi'nin ilk il teşekkülü 6 Haziran 1952'de Muş'ta kurulmuştur. Muş il teşkilatının açılışında CHP ve MP de bulunuyordu. Muş DP il idare kurulundan altı üye istifa etmiş daha sonra da bunlar Türkiye Köylü Partisi'ne geçmişlerdir (YeniSabah, 19 Haziran 1952: 8). 29 Haziran 1952'de İstanbul İl Teşkilatı açılmıştır. İl Teşkilatında hiçbir köylünü bulunmaması ek çok eleştiriye sebebiyet vermiştir. Yapılan basın toplantısında ise Tahsin Demiray "*Bizim Partimiz köylülerden ibaret bir parti değildir, Milli mahiyetiyle bir partidir. Adımız prensipler ve programımızın tam bir ifadesidir. Partimiz esaslı iktisadi görüşlere, içtimai görüşlere bulasa da doktrine dayanmaktadır.*" ifadelerini kullanmıştır (Vatan, 30 Haziran 1952: 1-5).

Remzi Oğuz Arık yaptığı bir konuşmada partinin 6 ay içerisinde 10 ilde teşkilatlandıklarını amaçlarının iktidardan daha çok demokrasinin ilkelerini ülke içerisine yaymak ve uygulamak olduğunu ayrıca bu amaçların iktidara gelmekten daha önemli olduğunu dile getirmektedir (TKP Teşkilat, 30 Ekim 1952: 1).

Partinin diğer illerde de teşkilatlanma çalışmaları devam etmektedir. Bunlar arasında Adana, Burdur, Çanakkale, Balıkesir, Edirne, Tekirdağ, Diyarbakır, Elâzığ, Van, Ağrı, İçel, Malatya, Niğde ve Eskişehir bulunmaktadır (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1956: 15).

Türkiye Köylü Partisi teşkilatlanma çalışmalarını yürütürken ilk siyasi açık hava toplantısını 17 Eylül 1952'de Biga'da yapmıştır. Bu toplantıya Tahsin Demiray ve Süreyya Endik katılmıştır. Toplantıda TKP'nin programı ve gayeleri hakkında halka bilgi vermişlerdir. Halkta yapılan bu konuşmaları büyük bir ilgi ile dinlemişlerdir (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 4).

Türkiye Köylü Partisi'ne göre Partinin teşkilatlanması köylerden başlar daha sonra mahalleden devam eder. En son da bunların birleşmeleriyle iller teşkilatı oluşur (Şişik, 2019: 33).

Türkiye Köylü Partisi'ne üye olacak kişilerin belli özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bunlar şu şekilde açıklanmıştır:

- a) Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunmak ve seçmenlik vasıflarına haiz olmak,
- b) Ağır hapsi müstelzim veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan ve alelittlak amme malını çalmaktan hüküm giymemiş bulunmak ve halkça kötü tanınmamış olmak,
- c) Askerliğini yapmış bulunmak, (Kanuni mazeretler müstesnadır.)
- d) Komünistlikten irticadan ve mukaddesata hürmetsizlikten hüküm giymemiş bulunmak şartıyla her Türk vatandaşı üye kaydolunabilir (Türkiye Köylü Partisi Gaye Prensipler Tüzük-program- Beyanname, 1952: 7-8).

Türkiye Köylü Partisi'nin üç tür üyesi bulunur. Parti bunları müessis, faal ve fahrî diye ayırır. Bunlardan müessis partinin gayelerini benimseyen parti için elinden gelen maddi manevi her

türlü yardımda bulunan kişidir. Bu kişiler yıl içerisinde şartları yerine getirirlerse Merkezi İdare Kurulu tarafından müessis üye olarak kabul görürler.

Faal üyeler ise partinin gayelerini benimsemeleri ve ayrıca partinin aidatlarını ödeyen ve parti içindeki çalışmalara daima katılanlara denir. Fahri üyeler ise maddi manevi yardımda bulunanlar arasında uygun olanlara üyelik verilir. Bu kişiler belirli idari kurullar tarafından belirlenirler.

Türkiye Köylü Partisi kendi içerisinde bir Temsilcilik sistemi kurmuştur. Bu sistemle partinin amaçlarını, prensiplerini, çalışmalarını halka aktarmak hatta kurulacak olan mahalli idarelerin alt yapısını bu sistemle oluşturmaktır (Şişik, 2019: 27).

2.4. Partinin Kuruluş Amaçları

Türkiye Köylü Partisi halk içinde devam eden yokluğun köylü kesim içerisinde daha fazla kendisini gösterdiğini belirtmektedir. Yapılan yardımlardan köylünün mahrum kaldığı bu nedenle gelişmişlikte geri kaldığını halkın belirli sınırlarda olması şehirli ve aydın insanların hızlı bir şekilde gelişmesine engel olduğunu söylemişlerdir.

Partide sınıf davasını ortadan kaldırmak ve Türk milletinin hürriyet ve eşitlik içinde birliğinin sağlanması yönünde kültürel, ekonomik ve teknik yönden gelişmelerini tamamlamak için her yönden yardımlarda bulunulması gerektiğini söyler. Bu yapılan gelişmeler sonucunda halkın kendisine olan özgüveni artacaktır ve halka dahili ve harici gelecek her türlü tehlikeden kendilerini koruyacaklarını belirtmişlerdir. Böylece güçlü bir halkın var olacağına inanıp çalışacaklarını aktarmışlardır (Akşam, 21 Mayıs 1952:1-2, Türkiye Köylü Partisi Gaye, Prensipler- Tüzük- Program- Beyanname, 1952: 3).

2.5. Partinin Genel İlkeleri

Türkiye Köylü partisi ilkelerini 1952 yılında parti kurulduğunda açıklamışlardır. Bu ilkeler 26 maddeden oluşmaktadır. Bunlar kısaca şöyledir (TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955: 3):

1- Türk halkının tamamını her yönden kalkındırmak olduğunu ve Türk köylüsünün, geri kalmışlığını ortadan kaldırmak olduğunu belirtmişlerdir.

2- Her türlü sermaye ve yatırım imkânlarından faydalanarak köylerin yeniden inşa, imar ve ihya edilmesidir. Türk köylüsünün ve Türk halkının refah seviyesini yükseltmek için memleketin uygun bölgelerine zirai reformda bulunmak ve uygulamaktır.

3- Küçük mülk, sermaye ve küçük kazanç sahiplerini korumayı, gelişmelerini sağlamayı, sayılarını arttırmayı, içtimai hayatımızın selameti için zaruri görüyor ve bu yolda yapılacak ıslahatı ilk iş olarak ele almaktır.

4- Siyasi, içtimai ve idari alanlarda demokratik, özgür bir parlamenter sisteminin kurulması ve güçlendirilmesi gerektiğini ve yeni bir anayasanın oluşturulmasını sağlamaktır. Ayrıca Türkiye'yi idare eden grupların da vazifelerinin yeniden düzenlenmesini yapmak ve bu düzenin kurulmasını sağlamak için de Anayasa Mahkemesinin kurulmasının zorunlu olduğunu ifade eder.

5- Türkiye Cumhuriyeti'nin rejiminin daha çok benimsenmesi, Cumhuriyet rejiminin esaslarının korunması ve yeni hayat koşullarına göre yeniden yapılandırılması gerektiğini vurgulanmaktadır.

6- Parti laiklik düşüncesinin kendilerine göre din düşmanlığı zihniyeti olmadığı hatta dinin diğer düşünceler gibi önemli olduğu kabul edilmektedir. Laikliği benimsedikleri içinde devletin idaresinde, memleket işlerinde kanunlarda, milletin ihtiyaçlarında vb. gibi her alanda uygun bir

şekilde olması gerektiğini vurgular. Dinin siyasetten ve devlet içerisindeki kurumlarda her daim ayrı tutulması gerektiğini, çünkü dinin bir vicdan muhakemesi olduğunu kabul etmişlerdir.

7- Bütün kamu hizmetlerinde çeşitli yeniliklerin derhal yapılmasını sağlayacaklarını belirtmişler. Köylü içinde toplumsal yeniliklerin ve düzenlemelerin yapılacağını hedeflemişlerdir.

8- Türkiye'deki idari yapılanmayı merkezin vasiliğinden kurtarılmasını ve kendilerine ait bir yapılanma oluşturulmasını sağlamak, her yönüyle gelişmiş bucak sayılarını arttırmak ve idari yapıyı genişletmeyi amaçlamışlardır.

9- Adaletin yer yönünden işleyişini sağlamak, bu amaçla devlet yönetiminde adalet anlayışının üstün tutulması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu nedenle adalet anlayışını genişletmek, düzenlemek ve yenilemek gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca adaletli yönetim anlayışını ilçelere, köylere kadar ulaştıracaklarını söylerler.

10- Ülke içerisindeki çalışan nüfusun her bakımdan kendini geliştirmesi için imkânların sağlanması gerektiğini savunurlar. Bu imkânlar sayesinde üretici bir sınıfın var olması sağlanacaktır.

11- İlerleyen dönemde çalışan kesimin ve köylünün yaşam şartlarının iyileştirilmesi ve yaşlılıkta, hastalıkta ise yaşamlarının belirli bir güvence altına alınması gerektiğini savunmaktadırlar.

12- Çalışan bireylerin eşlerini ve çocuklarının her yönde can güvenliğini sağlamak, hayat standartlarını yükseltmek için çalışılmalı ve çeşitli yönlerden de imkânlar sağlanmalıdır.

13- Halk arasında herhangi bir sosyal sınıfın olmaması için çalışmak ve herhangi bir sınıf ayrımı olmadan halka yardımcı olmak, her bakımdan halkı destekle güçlendirmek, kimsesiz ve yokluk içinde olanları korumak için de kurumların kurulacağını açıklamışlardır.

14- Parti olarak kadınları da unutmamışlardır. Kadınlar için kendilerini geliştirmeleri, iyi birer aile ferdi olabilmelerini sağlamak, zor olan hayat koşullarını onlar için kolaylaştırabilmek için çalışacaklarını ifade etmişlerdir.

15- Yetimler, dul olanlar hatta bütün memurlar ve emeklilere verilen hakları eşit bir hale getirmeyi hedeflemişlerdir. Ayrıca isteyen memurların eşit terfi hakkına sahip olması gerektiğini vurgulamışlardır. Hatta bazı memurların ise isteğe bağlı olarak kendilerini geliştirmeleri için çalışmalarda bulunacaklarını açıklamışlardır.

16- Eğitimde de bir eşitlik sağlanması hedeflenmiştir. Eğitim koşullarının iyileştirilmesi, yenilenmesi ve en önemlisi de bunun halkın her kesimine ulaşmasını sağlamaktır. Şehirli ve köylü ayrımı yapmaksızın köyün de benzer eğitim sisteminden yararlanması gerektiğini savunmuş ve buna göre çalışacaklarını söylemişlerdir. Yeni neslin başarılı, araştırmacı ve özgür düşünce gücüne sahip bir birey olarak yetiştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

17- Türk halkının milli duygularla, milli bir kültürle ve milli değerlerle yetiştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca başarılı, çalışkan nesillerin var olması için sosyal kurumların artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

18- Milli bağımsızlığımızın halk arasında duyulması için basın yayın organlarının daha fazla kullanılması gereklidir. Bu nedenle basına daha çok özgürlük tanınması gerektiğini açıklamışlardır. Ayrıca iktidar tarafından kullanılan gazete ve radyoları kendi çıkarları için kullanmalarını engellemeye çalışacaklarını söylemişlerdir.

19- Asıl hedeflerinin köy ve köylü kesimi olduğu belirtmişler. Buraların gelişmesi için bir an önce çalışmalara başlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Çünkü köylü kesiminin gerilemesi şehirli kesimden uzaklaşması ülke içerisinde bir uçurumun olmasına sebebiyet vereceğini bu nedenle

ülkenin gelişiminde sıkıntılar olacağını ifade etmişlerdir. Bu durumun oluşmaması için de hem şehirli hem de köylü kesiminin şartlarının eşitlenmesi gerektiğini açıklamışlardır.

20- Ülkenin kalkınması köyün ve köylü kesiminin gelişmesi için tarım ve hayvancılığın yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

21- Devlet içerisindeki her türlü kazancı kullanarak köyleri yeniden imar ve inşa etmek için çalışacaklarını söylemişlerdir.

22- Küçük esnaf ve sermaye sahiplerinin de büyük esnafa karşı korunması gerektiğini belirtmişlerdir. Yeni kurulacak olan küçük esnafa yardım edilmesi ve desteklenmesi için de çalışacaklarını söylemişlerdir. Yapılacak olan bu düzenlemeler ülkenin ekonomik yönden güçlenmesini sağlayacaktır.

23- Devletin gelişmesi için ekonominin daha iyi olması gerekir. Ekonominin düzeltilmesi işsizliğin azalmasına neden olur. Ziraat alanında yapılacak olan yeniliklerle ve devletin elinde bulunan sanayi kollarının bazılarının özel sektöre aktarmasıyla olabileceği söylenmiştir. Bu alanda çalışmaların yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

24- İnsanlar arasında her yönden haklı bir rekabet olabilmesi için belirli şartların olumlu olması gerekir. Bu da hukuk, mali ve idari alandaki sistemin belli bir düzen içerisinde olması demektir. Düzenin devlet eliyle sağlanması gerekmektedir.

25- Devleti askeri alanda güçlendirmek için yeni sistemin uygulanması gerekmektedir. Ayrıca içerden ve dışardan gelen tehditler de bertaraf edilmeli ve güçlü bir Türk ordusu var edilmelidir.

26- Devletin düzenini sağlayabilmek için özellikle dışardan gelen tehditleri bertaraf etmeli. Toplum arasında huzursuzluk çıkmasını diye yeni teknolojik cihazlar kullanılarak önlenmeli ve bu alanda çalışmalar yapılmalıdır.

2.6. Partinin Programı

Türkiye Köylü Partisi programı, partinin önde gelen kişileri tarafından hazırlanmıştır. Parti üyeleri bu programı 19 Mayıs Pazartesi günü partinin açılış toplantısında okumuştur. Bu açılışa halkın her zümresinden insanlar katılmıştır. Bu kişiler arasında aydınlar bulunuyordu. Hem aydınların yardımı hem de diğer halkın yardımıyla bu programı geliştirme hedeflenmiş ve Parti amacına ulaşmıştır. Geliştirilen bu program Ekim 1952'de yapılacak olan Birinci Büyük Kongre'ye yetiştirilmiştir.

Türkiye Köylü Partisi'nin programı 80 maddeden oluşur. Bu maddelerde devlet içerisindeki her konu ayrı ayrı işlenmiştir. Bütün idari birimler için kendileri bir program hazırlamışlar ve bu program dâhilinde devlet içerisindeki çalışma ilkelerini şekillendirmişlerdir.

2.6.1. Hukuk Ve Adalet İşleri

1- Cumhuriyet rejimini tamamlayacak yeni bir anayasa gerçekleştirmek ve ülkeyi yönetenler arasındaki görevleri ve sorumlulukları belli bir düzene koymak, asıl ilkelere dendir.

2- Bu partinin görevleri arasında insanların siyasi ve medeni haklarını her alanda tamamlayıp güçlendirecek Türkiye'de bunları uygulanır hale getirmek Anayasa'nın güvencesi altına almaktır. Bu hükümlere aykırı çıkacak kanunların uygulanmasını engellemek için Anayasa Mahkemesinin kurulmasını bir ihtiyaç olarak görmüşlerdir.

3- Demokratik sistemin çift meclisli olması gerektiğine inanmışlardır. (Milletvekilleri Meclisi) ve (Ayan Meclisi) isimlerini alan bu meclisleri (TBMM) oluşturur. Anayasanın

derlemesini (Müessisler Meclisi) tamamlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi ismiyle var olan bu çift meclisin asıl görevi Anayasayı gerektiğinde değiştirmek ve cumhurbaşkanını seçmektir.

4- Yeni oluşturulan anayasada Milletvekilleri Meclisine katılması gereken kurum ve kuruluşların olması gerektiğine inanmışlardır. Bu kurum ve kuruluşlar, Milli Emniyet Konseyi, İçtimai, İktisadi Konsey, Dinler Konseyi ve Yüksek Seçim Mahkemesidir.

5- Görevlerini, sayılarını, yetkilerini oluşturan anayasada, belirlemek, uygun bulunan konseylerin düzenleyeceği kanun önerilerini yasama meclislerinde incelenmesi, onaylanmasına sunulur. Hükümetin kendilerine verdiği konularda istişare ederek bildirmek asıl yöntemleri olmalıdır.

6- Oluşturulan Anayasada Yasamalı Meclislerin, organlarını Cumhurbaşkanının, Başbakanla, Bakanlarının görev ve sorumluluklarının tek tek veya toplu olarak sınırlarını belirlemek gerekir.

7- Ülkemizde, her iki yüz bin nüfusa bir ayan üyesi, her altmış bin nüfusa bir milletvekili üyesinin seçilmesi gerektiğine inanmışlardır. Yapılacak olan seçimlerde çoğunluk metodunu uygulamak ve seçim çevrelerini daraltmak istemişler.

Seçmen yaşının 18 olmasını seçilecek olanların İl ve Belediye Meclislerinde 25, Milletvekilleri Meclisinde 30, Ayan Meclisinde 50 yaş olmasının yarar olacağını düşünmüşlerdir.

8- Ülkeyi huzura kavuşturmanın temelinde adaletin bağımsız olması gerektiğine, inanmışlardır. Bu yüzden adalet her türlü siyasi düşünceden, zihniyetten uzak olmalıdır. Bu amaçla, adalet sisteminde yenilikler yaparak, onu, genişletmek, güçlendirmek, gerektiğine inanmışlardır.

9- Var olan kanunların sayıca fazla olduğunu ve birbirine zıt olduğunu bunun demokratik hukuk kanunlarına tam olarak uymadığını dile getirmişlerdir.

Değişime uğrayan kanunları bir araya getirerek birleştirmeyi ve yeniden düzenlemeyi esas almışlardır. Askeri ve sivil ceza kanunlarına göre, demokratik kurallara göre yeniden derlenmesini bir ihtiyaç olarak görmektedirler.

10- Ticaret Kanunu ile Borçlar Kanunu arasındaki zıtlıklara son verilmelidir. Genellikle şirketlerle ilgili kanunların demokratik olması küçük tasarruflar, küçük sermayeler ve küçük sermaye sahiplerinin gelişmesini sağlamak gerekir.

11- Köylerin herhangi bir nedenden dolayı gelişmesini engelleyen kanunlar, yasalar gözden geçirilmeli ve yeniden düzenlenmelidir.

12- Köyler demokratik yaşamın esas kaynağıdır. Buna istinaden köyler kendi içinde gelişmelidir ve İhtiyar Heyetlerinin yargısal hakları da arttırılmalıdır.

13- Köylerle ilgili davalar da gerekli görüldüğü yerlerde mahkemeler kurularak bu davalar hızlı bir şekilde görülmelidir.

2.6.2. Din İşleri

14- Dini bir vicdan sorunu olarak görmüşlerdir. Bunun için din, siyaset ve devlet işlerine karıştırılmamalıdır. Din ve vicdan özgürlüğünü yaralayan, tehdit edenlerin de karşısında durmuşlardır.

15- Laiklik din düşmanlığı değildir. Din ve vicdan özgürlüğü de ana haklardan sayılmaktadır. Laiklik, devlet iktidar işlerinde milletin ihtiyaçları ve bilim göz önünde bulundurulurken uygulanmalıdır.

16- Etik kurallar çerçevesinde ve kanunlara uymak şartıyla bütün dini toplantılar, törenler yapılabilir. Türkiye’de tüm dinlere, din adamları yetiştiren kurum, kuruluşlara eşit haklar tanınmalıdır.

17- Bütün dinler arasında ya da herhangi bir dinin mezheplerinin mürşitleri arasında düşmanlık yaparak milletin huzurunun bozulmasına izin verilmeyecektir.

2.6.3. İktisat İşleri

18- Ekonomi de milli güvenliği, milli müdafaayı gerçekleştirecek görüşleri savunuyorlar. Türk milletinin refahını huzurunu satın alma gücünü arttıracak en mürtefi dünya seviyesine gelmesini sağlayacak ve insanlar arasında sermayenin paylaşılması ve toplanması için de bir ekonomik sistem kurmak istemişlerdir.

Kooperatifleri de çalışan insanlar açısından önemli görmüşlerdir. Bunun insanların her türlü tüketim, sanat gibi alanlarda hem tasarruf hem de satın alma gücünü arttırması açısından gerekli görmüşlerdir.

19- Dönem, dönem meydana gelen olaylara, şartlara, ekonomik buhranlara karşı da bir kalkınma planı hazırlayıp bunu kanunlaştırıp milletin bunu benimsediği bir plan haline getireceklerini dile getirmişlerdir.

20- Tarım ve yeraltı zenginliklerini ekonominin temeli saymışlardır. Tarımsal üretim arasında hem üretici sayısı hem de üretici refahının artmasını sağlayacak her türlü düzenlemeler yapılacak ve buna uygun tedbirleri alacaklarını dile getirmişlerdir.

Bir başka hedefledikleri nokta ise sanayi alanındaki işçi sayısını arttırıp buna karşı tarım alanındaki işçi sayısını azaltıp onun yerine çiftçi sayısını arttırmaktır.

21- Ülkemiz sadece bir hammadde ülkesi ve bunu böyle gören sanayi ülkelerinin tehlikelerinden kurtararak ülkenin yeraltı servetlerinin yani madenlerinin aranıp çıkartılarak bunun değerlendirilmesini sağlayacak sanayilere önem vermişlerdir.

Yurt içinde ekonomik işletmeleri ile teknik bilgilerle donatılmış işçi sayılarını arttıracaklarını dile getirmişlerdir.

22- Ulusal olarak üretimi yükseltmek için en küçük yerlerden yani köylerden başlayarak ağır sanayiye kadar her alanda, bir sermaye yatırımın gerekli olduğuna inanmışlardır.

Bu yatırımlar köylerde tarım, hayvancılık, ormancılık gibi alanlarda olmalıdır.

Elektrik enerjisi başta olmak üzere kömür olsun akaryakıt olsun bunların üretimi için önemli yatırım planları ile arttırmayı düşünmüşlerdir. Bu anlamda, yerli yabancı serbest girişimci ve sermayeden de daha fazla yarar elde edecek, onlara gereken kazanç ve transfer güvencesi vereceklerini dile getirmişlerdir.

23- Ağır sanayinin devletin güvenliğiyle ilgili önemli girişimlerin rekabet etmediği alanlarda, devletin ele alması gerektiğini vurgulamışlardır. Sanayinin diğer alanlarını serbest girişimlere bırakacaklarını söylemişlerdir. Devletin bünyesinde çalışan sanayi kurumlarının, önemli sermayeye ve bu işletmelerde çalışanlarınca ortak olacağı anonim şirketlere bırakılması bu ortakların borçlarını az faizli uzun sürelerle devlet hazinesine ödemelerini yararlı bulmuşlardır.

24- Maliye kanunlarını kökünden düzeltmek istemişlerdir. Vergi adaletini en önemli konu olarak ele alacaklarını dile getirmişlerdir. Vergilerin meslek gruplarının gelirlerine göre ve onların ödeme güçlerine göre olmasını adilce bulmuşlardır. Vergi kaidelerine ters, karşıtlı hükümlerine son verilmesinin gerekli olmasını dile getirmişlerdir.

25- Paranın emniyeti ve devamı için bütçe masraflarından tasarruf etmeye çalışıp plansız yatırımlar ve borçlanmadan kaçınmışlardı. Bütçe hazırlıklarında siyaset hesaplarından uzak durup tasarruf yapmayı bir alışkanlık haline getirip, bankalara güveni arttırmayı hedeflemişlerdir.

26- Halkın refah seviyesini göz önüne alarak hayat pahalılığını dikkate almadan enflasyon ve deflasyon siyaseti yapacaklarını dile getirmişler.

Devletin hazinesinin özel bankaların, devlet bankalarının borç senetlerini, reeskontlarını mali- ekonomi ilkelerinin dışında kullanma alışkanlıklarını kaldıracaklarını dile getirmişler.

Siyasi çıkar, amaçlarla yapılacak her türlü devlet ve resmi banka yardımlarına son vereceklerini söylemişlerdir.

İktisadi Devlet kurumları anonim şirketler haline gelinceye kadar sermaye bunalımını önlemek ve bu işletmelerin her yıl ödedikleri ağır faiz oranından kurtaracaklarını dile getirirler.

27- Pamuk, tütün, fındık, incir, hububat, yün, yapağı gibi ihraç edilen malların değerinde satılması için her türlü tedbiri alacaklarını ifade ederler. Bu malların serbest satışlarına devletin dokunmama koşuluyla zamanında fiyatları belirlemeli ki her türlü borsa oyunundan fahiş fiyatlardan korunmasını sağlayacaklarını söylemişlerdir.

28- Fiyat konusunda üreticilerden tüketiciye doğru büyük farklar oluşturan ulaştırma sistemini, ucuz alınan malların pahalı satılmasına sebep olan diğer ara sebepleri değiştirecek veya ortadan kaldıracaklarını ifade etmişlerdir.

29- Yurdun çeşitli bölgeleri arasında refah ve yoksulluk zıtlığını en kısa vakitte düzeltip, milletçe ekonomik anlamda kalkınmanın memleket tekelinde tutarlı olmasına dikkat edeceklerini dile getirmişlerdir.

Geri kalmış illerimizde ise özel sermaye ve özel teşebbüs ile beraber iş görmesini yararlı bulmuşlardır.

2.6.4. Ziraat İşleri

30- Köylerde yaşayan ya da aslen köylü olup ama köylere göç veya yurt içinde iş arayarak gezen insanların durumlarını düzeltmek aynı zamanda tarımsal üretimi arttırmak, çeşitliliği çoğaltmak değerini kalitesini arttırmak için ziraat reformunun gerekliliğine inanmışlardır.

31- Köylerin toplumsal ekonomik kalkınması bakımından da ziraat reformunu ana görüş olarak ortaya koymuşlardır. Köylü oldukları halde çiftçilikle ilgilerini kesen tarım işçilerinin, rençperlerin, kiracıların, küçük ve orta çiftçilerin yaşam düzeylerini yükseltmeyi ekonomik olarak gelişmelerini sağlamayı ülkemizde siyasal ve toplumsal devamlılığın temeli saymışlardır.

Son yıllarda çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de çeşitli bölge ve illerin özelliklerine göre en kısa zamanda kalkınmasını sağlayacak düzeltmelerini dikkate alacaklarını dile getirmişlerdir

32- Tarıma elverişli arazilerde nüfus olarak da fazla olan il ve bölgelerde sanayileşme hareketlerinin de toprak reformuyla beraber yürütülmesi gerektiğine inanmışlardır. Bu konuda deneyimi olan ülkeler örnek alınmalıdır. Özellikle toprağı olmayan vatandaşlarla az topraklı çiftçilerin acılı durumlarını çabuk sonuçlanan kanun tedbirleri ile çözmeyi prensip kabul etmişlerdir.

33- Ziraat reformu derken: bir taraftan toprağı fazla olan büyük toprak sahipleri toprağı işleterek üretimi arttıran insanların huzursuzluk ve güvensizlikten korunmasını sağlayarak yeni usul tarım teknikleri ile üretimi arttırmayı hedef tutmuşlardır. Diğer yandan da ailesinin tüm fertleriyle çiftçilik yapan vatandaşların geçimlerine yetecek kadar toprağı işletmelerini olabilecek yerlerde de toprak sahibi olmalarını temin etmeyi hedeflemişlerdir.

Devletin toprakları olmak üzere, işlem görmemiş toprakları, bataklıkları da kurutarak az verimli olan yerleri de köylüye dağıtmayı düşünmüşlerdir.

Toprağı fazla olan büyük toprak sahipleri, bir çiftçi ailesini geçindirecek şekilde küçük parsellere ayırarak toprağı olmayan ya da toprağı az olan köylüye kiralamaları, için gerekli himayelerde teşviklerde bulunacaklarını ifade ederler.

34- Memleketteki ziraat kooperatiflerine ait kanunları baştan bir derleme yapacaklarını dile getirirler. Genel olarak zirai kredi kurumlarının sayılarını sermayelerini arttırarak, ziraat alanında yatırımlar yapan teşebbüsleri de teşvik edip, sigorta yöntemlerini tesis edeceklerini dile getirirler.

Özellikle köylerde tarım, hayvancılık, ormancılık, hayvan mahsulleri küçük sanat kooperatiflerinin kurulmasını ve bunun diğer bankalar tarafından desteklenmesini ön görmüşlerdir.

Ziraatla ilgili olan makineler, parçalar ve bu yedek parçaların satılması için kooperatifler kurulmasını temin edeceklerini söylemişlerdir.

35- Köylülerle, çiftçilerin her araç ile ziraat bilgisi ve tekniğini yükseltecek maddi manevi araçların kullanımı, korunması için çeşitli kurslarla tekniklerin küçük çiftliklerde gösterilerek öğretilmesini ön görmüşlerdir

36- Devlet istatistiklerinde, işi olmayan, mesleği olmayanları, mahalli gözlemlerle var oldukları tespit edilen insan topluluklarını ziraat işçilerini belirlenen mevsimde Avrupa'ya oradaki iş sahalarına gitmelerini yararlı görmüşlerdir. Bunu da iş ve işçi bulma yönetiminin en önemli görevi olarak görmüşlerdir.

2.6.5. Ormancılık İşleri

37- Ormanı olmayan Türkiye'nin çorak bozkırları olan bir memleket haline geleceğine inanmışlardır. Türkiye'nin yağış rejiminin düzelmesi, düzenli mahsul alımı, seller, tufanların olmaması için genel ölçüde büyük ormanların yetiştirilmesine bağlanmışlardır.

38- Orman Genel Müdürlüğü örgüt ve çalışmalarının iyileştirilmesini zorunlu görmüşlerdir. Özellikle orman bakım, düzenleme işlerinde yeni bir reform ile akılcı bir biçimde yürütülmesini sağlamak, ormanlık yerde bulunan köylerde oradaki insanlara emanet edilip orada dar geçimli, az topraklı ailelere borçlandırma yoluyla verilecek olup ormanların bakımı, işletilmesiyle ilgili kanunlarla güvence altına alacaklarını söylemişlerdir.

Ayriyeten tekrardan, en baştan orman yetiştirecek köylülere arazi ve sermaye vereceklerini söylerler. Buna özendirmek için de iyi işleten, iyi bakım yapan, iyi yetiştirenleri ikramiyelerle teşvik edeceklerini dile getirmişler. Halk ve sorumlulardan ormanları kötüye kullananlara neden olanların şiddetle cezalandırılmaları gerektiğini ifade ederler.

2.6.6. Mülk, İskân, İmar İşleri

39- Tapu, toprak, mesken ve yerleştirme ile ilgili konular bir idare altında toplanacak, tapulama, topraklandırma ve yerleştirme ile ilgili yasal düzenlemeler günün gereksinimlerine göre yönetilecektir. Tapulama ve kadastro işleri ile ilgili yasalarda yer alan birbirine aykırı ve bünyevi sarsıntılara yol açan hükümlerin değiştirilmesini zorunlu olarak görmüşlerdir.

40- Mesken, yerleşim ve köy kalkınma işleri bölgelerin değişik özellikleri göz önünde bulundurularak daha önce yapılmış plan ve programlara göre yapılacak, bu plan ve programın hazırlanmasında ve uygulanmasında yabancı uzmanlardan ve teknikerlerden faydalanacaklarını dile getirirler.

41- Yurt dışından gelen göçmenlerin yerleşmesi esnasında eski ve yeni vatandaşlar arasında birliği ve dayanışmayı bozacak zıtlıkların oluşmaması için önlemler alacaklarını dile getirirler.

42- Ülkemizin yükselme ve iyileşmesinde ailenin en önemli ana unsuru olduğunu dile getirirler. Her ailenin bir evi olmalı, bu bakımdan sağlığını, ahlakını, kültürünü ve özgürlüğünü güvence altına almalıdır. İnşaata yapılan yatırımlar fakir ve dar gelirli aileler için olmalı. Bu amaçla kat mülkiyetini gerekli görmüşlerdir.

Köylerden başlayarak, tüm kasabalar, şehirler kendi bölge özelliklerine göre sağlık ve ekonomik planlara dayalı imarlar yapılmasını tercih edeceklerini söylerler. Yetkililer tarafından yapılmış onaylanmış planlar üzerinden daha sonra kişisel veya siyasal değişiklik yapılmasını önleyeceklerini dile getirirler.

43- Ülkede bir inşaat işletmesinin kurulmasını ihtiyaç olarak görmüşlerdir. Ancak bu şekilde maliyet düşürülüp fakir, dar gelirli ailelere kısa zamanda ev yapılabilir. İnşaat maliyetini arttıran illerde genel hizmetleri olanaksız hale getiren genişlemeye neden arsa vurgunlarını engelleyen tedbirler alacaklarını dile getirirler.

Hayat seviyesinin, yaşam pahalılığının en temel unsurlarından biri olan ev kiralarnı da ev sahiplerinin de haklarını dikkate alarak denetlemeyi ve düzenlemeyi zorunlu bulmuşlardır.

2.6.7. Milli Eğitim İşleri

44- Bugünkü eğitim sistemi milli terbiye ve ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda, en baştan düzeltilmeli, iyileştirilmeli, sıraya konulmalı şimdiki kararsız durumuna son verilmelidir. Milletimizin tarihi, ahlaki mizacını devam ettirecek, güçlendirecek manevi dayanıklılık ve mücadele gücünü arttıracak bir ruh terbiyesi temel alınacak bu ilke doğrultusunda en ileri, en yeni beden terbiyesi uygulama öğretim, güzel sanatlar ve iş eğitimi ile tamamlanması gerektiğini söylemişlerdir.

45- İlköğretim yedi yıla çıkartılmalıdır. Şimdiki ortaokullar yerine çeşitli bölgelerimizin gereksinimlerine göre program yapılmalı ve uygulanmalı onları iş hayatına hazırlamalıdır. Ayrıca kız ve erkekler için yatılı ve yatisız okul ve kurslar açılmalıdır.

46- Çiftçi, işçi ve esnaf çocuklarından en yeni yöntemlerle yüksek yetenekliler belirlenmeli, devlet koruması ve denetimi altında yetiştirilecek, diğerlerinin de okul ve iş saatleri dışında yetişmeleri ve gelişmesi için kurumlar kurulacak, var olanlar da bu amaç için çalışacaktır.

47- Köy Enstitüleri yerine yeni temellere münasip programla yatılı (Bölge Teknik Mektepleri) kurulacaktır. Var olan Sanat Okulu ve enstitüleri (Yüksek Teknik İhtisas Mektepleri) haline getirecektir.

48- Her ilin merkezinde gereğine göre kolejler ve yatılı kadrosu, öğretim donanımı tamamladıktan sonra liseler açılacak, yabancı dil öğretimine önem veren özel programlar tatbik edilecektir. Çiftçi, işçi ve esnaf çocuklarından seçilecek olanların gelecekte ülkeyi yönetecek önemli kişiler şeklinde yükseköğretime hazırlanacaktır.

Liselerde akademik kişiliği bozacak girişimler engellenecek (Kışla-Lise) veya (fabrika-Lise) düşüncesine son verilecek. Klasik dillerin artık liselerde öğretimi sağlanacaktır.

49- Üniversitelerin özerkliğine karışılmadan, yoluna koyma, düzeltme ve güçlendirmek için imkânlar hazırlanacak özellikle ilmi araştırma ve uygulama kuruluşlarıyla bilimci araştırmacı, ruhta yüksek kalitede değerler meydana gelmesine yardımcı olunacaktır. Üniversite özerkliğini bağımsız vakıflarla ve gelirlerle güçlendirme yoluna gidilecektir.

50- Yüksek din öğretimi yapacak bağımsız ilahiyat fakültesinin ya da yüksekokulların tüm Doğu ve Batı ülkelerindeki var olanlarına üstün bir biçimde kurulmasını doğru görmekteler. Liseyi bitiren öğrencilerden istekli olanları yüksek din öğretimi yapan kurumlardan yetişmelerini sağlayacaklardır. Bu yeni kurumlar Batı ve Doğu dilleri öğretimine ayrı bir önem verecektir.

51- Yeni bir teşkilat kurulacak, halk terbiyesinin devlet eliyle düzene konulduğu. Eskiden beri bilim hayatımızda eksikliğini hissettiğimiz milli akademilerin kurulması sağlanacak, Milli kütüphaneye de illerde, kasabalarda bulunan küçük kütüphanelere de büyük önem vereceklerini dile getirirler.

52- Radyo aracılığıyla, bunlardan direk yayında bulunacak ikincil küçük istasyonlar kurularak okullarda özellikle yabancı dil öğreniminde bunlardan yararlanabilecek tüm halkın günlük yaşamda işine yarayacak genel, pratik bilgileri arttıracak yayın yapılacaktır.

Tiyatro ve müzeler dahil olmak üzere tüm güzel sanatlar kapsamlı bir biçimde teşkilata bağlanmasını gerekli görmüşlerdir. Gençliğin de bu kurumlardan büyük ölçüde yararlanmasını gruplar halinde hem yurt içi hem de yurt dışı gezilerde bunmalarını sağlayacaklarını dile getirirler.

53- Türkiye'nin geleceklerini hazırlayan öğretmenlerin yükselmelerini ilerlemelerini durduran kayıtları tümüyle bitirmek ve isteyenleri yetenekleriyle bağdaşan ilim branş kademelerine yükselmelerini sağlayacak tedbirler alacaklarını dile getirirler.

54- Türkiye'de zorunlu öğretim metodunu yavaş yavaş kaldırıp özel okulların sayısını arttıracak bir özendirme, yönlendirme ve kolaylaştırma yoluna girmeyi doğru bulmaktalar. Öğrenim düzeylerinin düşmemesi, öğretmenin de kötü bir alışveriş haline getirilmesi için Millî Eğitim Bakanlığının lüzumlu denetimi kabul etmesi ile özel okulların gittikçe bağımsız bir öğretim sistemine dönüşmesini yararlı bulurlar.

55- Kadın ve erkek çalışanları işçi yaşamı sürekli artan ülkemizde resmi İlköğrenim yaşından küçük olan çocuklar için resmi ya da özel anaokulları ve çocuklar için bahçelerin kurulmasını sağlayacaklarını koruyacaklarını dile getirirler.

56-) Kimsesiz çocukların Türkiye'nin yapısına ve gereksinimine yarar sağlayacak şekilde çözmek, çalışan çocuklarla, suç işleyen çocuklar üzerinde yeni yönetmenlikler çıkarmak ayrıca, sokak ortasına bırakılan çocukların, gençlerin tatil işlerini de en güzel biçimde çözmeyi kendilerine görev saymışlardır.

2.6.8. Vakıf ve Hayır İşleri

57- Vakıfları özel hukuk kurallarına göre idare olunur bağımsız bir kuruluş haline getireceklerini ve türlü bahaneler de vakfın mallarını elinden alan vazifesini gerçekleştirmesine izin vermeyen düşüncelere ve hareketlere son vereceklerini ifade ederler.

Vakfın mallarına, haklarına saygı göstermek yardıma muhtaç olanlara sevap kazmak için iyilik yapmanın bu fikrîde gelecek nesillere aktarmayı aşılarmayı gerekli görmüşlerdir.

58- Genel olarak hayırdan olan tüm İslami eserleri muhafaza bakım ve tamirini kamunun gözetiminde koruması şartıyla vakıf kuruluşlarına verip bu kuruluşlara yetişkin eleman ve araçlarla donatmayı zorunlu görmüşlerdir.

Mimari veya tarihi olarak kıymetli olan eserleri elinde bulunduran tamire ve bakıma muhtaç olup bakım ve tamir karşılıkları yurt dışında kalmak veya yetersiz olması gibi nedenlerle vakıf kuruluşlarınca tamir edilmeyen eserlerin en kısa zamanda planlı bir şekilde onarılmasını sağlayacakları ifade ederler.

59- Vakıfların para ve hayırlarla işletmelerin sağlam temellere göre idare edilmesi için bir Vakıflar Bankası kuracaklarını ifade ederler.

2.6.9. Sağlık İşleri

60- Sağlık hizmetlerini milli yaşamın ve geleceğin en temel güvencesi saymışlardır. İnsanların doğum öncesinden başlayarak yaşlılığın sonlarına kadar sağlık güvencesi altına alınmasını gerekli görmüşlerdir. Bakımsızlıktan, bilgisizlikten, fakirlikten, yoksulluk, gıda yetersizliğinden dolayı meydana gelen ölümlerin engellenmesi için ülke çapında çalışan büyük bir kuruluşun kurulmasının gerekliliğine inanmışlardır.

61- Yaşamları süresince tüm vatandaşların tıbbi olsun, acil hastalıklarının devlet eli aracılığıyla tedavi edilmesini hedeflemişlerdir. Her türlü salgın ve çok sık görülen hastalıklarla mücadeleyi devlet hizmetinden saymışlardır.

Salgın, acil hastalıklar ve müdahaleler dışında kalan olayların serbest hekim, doktor, sektöründe kalmalarına özellikle özen göstereceklerini ifade ederler. Antibiyotikler de dahil olmak üzere acil tedavilere özgü malzeme ve araçları ülkenin çeşitli bölgelerindeki iklim, mevsim, ihtiyaç, gereklerine göre devlet eliyle ve maliyet fiyatıyla sağlayacaklarını görev edinmişlerdir.

62- Maliyeti yüksek olan, yatak sayısı az ve masrafı fazla olan sağlık merkezleri yerine sosyal hizmet dispanserleri açılmasını ve bunların Türk köy topluluklarına kadar götürülmesini koruyucu hekimlik kuruluşlarının olduğu gibi tedavilerin yapıldığı büyük kuruluşlarının da çeşitli bölgelerde ve gereken illerde yetiştirilmesini ihtiyaçlara cevap verecek derecede verimli ve ucuz kuruluşlar kurulmasını sağlayacaklarını söylerler.

63- Köylere ve uzak illere destek verilmesini ve serbest hekimliğin genişlediği büyük illerden çok küçük kasabalara uzman kadroların ayrılmasını da insanların sağlığı yönünden zorunlu görmüşlerdir. Sağlık hizmetlerinin ilmi ve teknik yönden denetlenmesini yapacaklarını dile getirirler. Sağlık yardımcısı personelin yetişmesini atama, tayin, iyileştirme, değerlendirmesini yapacaklarını dile getirirler.

64- Verem ve diğer toplumsal hastalıklardan korunma örgütünü modern koşullara göre iyileştirme özellikle veremin cerrahi tedavisini sağlayıp ortaya çıkarıp güçlendireceklerini söylerler.

Yurt içindeki kaplıcalarla şifalı suların tüm halkın kolay ve ucuz bir şekilde sağlığa uygun şartlar içinde yararlanabilecekleri şekilde hazırlanmasını, ilaveten yorgunlar, zayıf olanlar ve yaşlılar için de özel kuruluşlar oluşturacaklarını yararlı bulmuşlardır.

2.6.10. Sosyal Emniyet İşleri

65- Bugünkü (Çalışma Bakanlığı)nın yerine köylü, işçi ve esnaf başta olmak üzere bütün çalışan vatandaşların sağlık ve hastalıklarını güvence altına alan çeşitli sosyal sigorta kurumlarının da bağlanacağı, bir Sosyal Emniyet Bakanlığı kuracaklarını dile getirirler.

66- İş ve çalışma kanunlarını bugün Batılı demokrasilerde esas alınarak baştan derleme ve düzenleme yapılacağını zorunlu görmüşlerdir. Asgari ücret belirlemesini çalışanlara otomatik olarak verilmesi ilkesini kabul etmişlerdir.

İşveren ve işçiler arasında karşılıklı güveni, sevgi ve saygıyı sağlayacak, hak ve görevleri düzenli bir şekilde yerine getirecek uluslararası nitelikleri ülkemize giderek yerleştireceklerini dile getirirler.

67- Çalışan insanlar her anlamda yani sağlık, hastalık, işsizlik, sakatlık, yaşlılık gibi konularda devlet güvencesi altına alınmalıdır. Her ferdin geçimini sağlayacak bir iş bulmasını da devletin toplumsal görevleri arasında saymışlardır.

68- Tüm sanat ve meslek örgütlerinin siyاسilerin etkilerinden kurtarıp tüm bu örgütlerin yeniden ve serbestçe kurulmasını ve güçlenmesini sağlayacak kanunlar meydana getireceklerini söylemişlerdir.

69- Çalışma hayatında insanların hızlıca işleyecek bir güçlendirme mekanizmasından yararlanması gereğine inanıyor ve kanuni haklar memnun etmediğinde çalışanların grev hakları olduğunu ve buna başvurmalarının onların en doğal hakları olduğunu dile getirmişlerdir.

Büyük bir kısmı köylü olan Türk işçisinin milli ülkü ve şuurlarının gücüne: millet haklarını her zaman her yerde her şeye karşı her şeyden üstün tutacaklarına yabancı yönetim biçimlerinde, yabancı ülkelerde olduğu gibi iş hayatını kargaşaya itmeyeceklerine inanmışlardır.

70- Çalışan insanlardan ziyade çocukları olan ailelere yardım edilmesini ilk seferde vergi yükünün hafifletilmesini hafta ve yıl tatillerinin güvence altına alınmasını ücretlerinin uygun biçimde yükseltilmesini zorunlu bulmuşlardır.

2.6.11. Milli Savunma İşleri

71- Milli savunmayı; asayiş güvenliğini toptan savunma anlayışının ve Dış işlerini ilgilendiren problemlerin, sorunların gereklerine göre inceleme yapıldıktan sonra ve milli emniyet konseyinin değerlendirmesini de aldıktan sonra milli çıkarları en makul şekilde sağlamak kararında olduğunu dile getirirler.

72- Genelkurmay Başkanlığının teknik özerkliği kurma ve Milli Savunma Teşkilatındaki türlü servislerin yerleştirme, bütünleme, sağlık, bakım ve eğitim işlerini kararlılığa kavuşturacak yeni kanunlar, yönetmelikler gerçekleştireceklerini ileri sürerler.

73- Kara, Deniz ve Hava ordularımızın modern gerekliliklere, milli özelliklerimize uygun ana teşkilatın kanunlarının derlemesini yaparak, burada da lüzumlu olan ilim ve teknik araştırma ve tecrübe kuruluşlarından yeni bir fen dairesi kuruluşunu gerekli görmüşlerdir.

74- Ordunun iç meselelerine iktidar ve muhalefetin yurt içinden ve dışından gelecek her türlü cereyanlarla siyasi nüfuzlarıyla karışmalarını engelleyeceklerini söylerler.

2.6.12. İç İşleri

75- Türkiye’de üniter yönetim biçimine tamamen son verilmesinin milletçe yükselme, ilerleme bakımından zorunlu olduğuna inanmışlardır. Belediye, Bucak, il, Köy meclislerinin yönetim yetkileri ve mali fırsatlarını arttıracaklarını söylerler.

İller idaresi mevzuatı ile köy mevzuatının yeniden demokratik şartlara uygun olarak çıkarılmasını, belediye kanunlarının iyileştirilmesini ve birleştirilmesini gerekli görmüşlerdir.

76- Sağlık, toprak, yerleşme, adalet teşkilatını da kapsayan tam teşkilatlı bucakların, bunları yönetecek meclislerin kurulmasını finansal kaynaklarının sorumluluklarının belirlenmesini başaracak ilk işlerden saymışlardır.

Köyler idari yönetimlerini güçlendirerek kanunlar oluşturarak, köylerdeki kalkınmaya yapılacak her türlü yardımların Köy Dernekleri tarafından onaylanarak elbirliği ve dayanışma ile başarılmasını temel almışlardır.

77- Seçim işlerini, seçim kütüklerinin düzeltilmesi ve korunması seçim güvenliğini, adli bir cihazla yapacaklarını dile getirirler.

Seçimlerin istatistiklerini izlemek ve yaymak için, seçim kütüklerini sürekli yoklama ve denetimini başarmak konusunda hükümetin ilgili servislerini harekete geçireceklerini dile getirmişlerdir.

2.6.13. Dış İşleri

78- Dış işlerinde istiklal, güven ve toprak bütünlüğünü her türlü etki ve saldırıdan korumayı dış politikanın esası saymışlardır.

Bugüne kadar devlet ve millet adına yapılan her türlü anlaşmayı üstlendiklerini ve sadık olduklarını ileri sürmüşlerdir.

Dost ve müttefikleriyle bağları güçlendirip ilişkileri sıkılaştırma kararı almışlardır.

79- Dünyada sosyal ve ekonomik olarak yükselişi arttıran tüm eylemlere katılmak, karşılıklı olarak da yardımlaşmayı arttırmayı hedeflemişlerdir. Bu yönden Birleşmiş Milletler Teşkilatı kuruluşlarıyla daha sıkı bir beraberlik sağlayacaklarını ifade ederler.

80- Dış siyasette sadece günün siyaseti değil, devletin ve Türk Milletinin geleceğine ait büyük problemleri de sürekli olarak takip edeceklerini dile getirmişlerdir.

2.7. Türkiye Köylü Partisi'nin Anadoluçuluk ve Köycülük Anlayışı

Anadoluçuluk Osmanlı Devleti'nin II. Meşrutiyet döneminde var olan Osmanlıcılık, Turancılık ve İslamcılık ideolojilerine tepki niteliğinde ortaya çıkmış bir akımdır. Bu akımı Turancılık akımına benzetilebilir. Turancılığı büyük Türkçülük, Anadoluçuluğu ise Küçük Türkçülük olarak belirtmişlerdir. Anadoluçular genellikle ruh ve gönül dünyasına hitap etmişler, onlar için manevi düşünce daha önce gelmiştir. Anadoluçuluk düşüncesini bazı yazarlar iki kısma ayırmışlar; İlki ideolojik Anadoluçuluk, ikincisi Kültürcü Anadoluçuluk 'tur. İdeolojik Anadoluçulara göre memleketle ilgili sorunlara siyasi ve fikri olarak çözümler üretmek isteyen bir görüştür. Kültürcü Anadoluçulara göre ise var olacak çözümler üretmek isteyen bir görüştür, var olacak olan kültürün tamamını Anadolu olarak alacaklarını belirtmişlerdir.

Anadoluçuluk akımının savunucuları Türk ulusunun asıl vatanının Anadolu olduğunu söylerler. Anadolu olduğunu söyleyenler bu coğrafyanın özel şartlarını göz önüne alarak yeni bir ideoloji arayışı içine girerler ve bu arayış sonucunda Anadoluçuluk ideolojisi ortaya çıkmıştır. Anadolu coğrafyasını bu akımın merkezi kabul etmişlerdir (Obuz, 2011: 316).

Bu akım özellikle Millî Mücadele döneminde önem kazanmıştır. Anadolu Mecmuasıyla bu akım siyasallaşma sürecine girmiş ve Millî Mücadele döneminde büyük bir zaferle sonuçlanmıştır. Bu zaferde Anadoluçuluğu savunanların çok büyük katkısı olmuştur. Bu dönemde savunulan Misak-ı Milli sınırları Anadoluçular sayesinde daha fazla önem kazanmıştır. Anadoluçular ortak vatan ve ortak bir kültür etrafında toplumu bir araya getirmeyi hedeflemişlerdir (Obuz, 2011: 322).

Millî Mücadele döneminden sonra Anadoluçuluk akımı ile Atatürkçü düşünce arasında çekişmeler meydana gelmiştir. İnsanlar arasında bir düşünce farklılıkları meydana gelmiştir. Bir kesim laiklik ve modernizmi savunurken diğer kesim muhafazakâr ve gelenekçiliği benimsemiştir. Bu nedenle iki grup arasında çatışmalar yaşanmıştır. Bu çatışmalar sonucunda Anadoluçuluk akımında gerileme meydana gelmiştir. Özellikle bu gerileme 1923-1924 yılları arasında kapsamaktadır. Aradan 15 yıl geçtikten sonra Anadoluçuluk faaliyetleri tekrar ortaya çıkar. Özellikle Remzi Oğuz Arık, Hıfzı Oğuz Bekata ve arkadaşları tarafından çıkarılan "Millet" ve "Çığır" dergileri sayesinde Anadoluçuluk fikri hızlı bir şekilde tekrar gün yüzüne çıkarılmıştır. Ayrıca Nurettin Topçu tarafından bastırılan "Hareket Dergisi'nin de etkisi çok fazladır (Obuz,

2011: 322). Türkiye Köylü Partisi'nin Anadoluçuluk fikrinin asıl konularının köy ve köycülük olduğu söylenebilir ve ikisi arasında kuvvetli bir bağ bulunmaktadır. Anadoluçuluk düşüncesi sayesinde köycülük fikri önem kazanmıştır. Köyün bozulmamış doğal yapısı büyük bir nimet sayılırken köylü kesiminin yaşadığı sıkıntıları, geri plana atılmışlıkları, yoksullukları ve çaresizlikleri Anadoluçular tarafından her daim anlatılmaktadır. Onlara göre Anadolu coğrafyası eğer güçlenip kalkınırsa köyler de güçlenir ve yenilenir. Anadoluçular köylerin kalkınmasını kişiye bağlamışlar ve bunun sonucunda köylüler tarafından köyün kalkınacağını açıklamışlardır (Pınar, 2020: 78-79).

Türkiye Köylü Partisi'nin köye ilk defa yönelişi Remzi Oğuz Arık'ın DP'nin köyler adına çalışmalar yapmasıyla başladı. Bu nedenle gerçekleşen siyasi harekete katılmaya karar vermesiyle başlamıştır. Türkiye Köylü Partisi kuruluş beyannameğinde belirttiği gibi sınıf ayrımı yapmayacaklarını, ülkenin tamamına hizmet edeceklerini açıkça belirtmişlerdir. Özellikle köy ve köylünün bütün sorunlarını çözmeye çalışacaklarını bildirmişlerdir. Köyü, merkeze alacaklarını ifade etmişlerdir (Akşam, 21 Mayıs 1952: 2). Türkiye Köylü Partisi Köycülük yaklaşımına göre daha önceden görmezden gelinen köylü kesiminin kendi içinde özerk bir yapıya sahip olmalarını sağlamayı hedeflemiştir. Bu sebeple yapılan bütün çalışmalar köy ve köylü kesimini daha güçlü bir hale getirmek içindir (TKP Gaye. Prensip, Tüzük, Beyanname: 8). Remzi Oğuz Arık'a göre köylerin gelişmesi ve kalkınması milletin kalkınması olarak görülür (Yeni Sabah, 21 Mayıs 1952: 7). Arık ayrıca parti politikasına göre köylerden merkeze çalışmalarda bulunulmuştur. Köylerde kooperatifleşme sağlanmalı, özel mahkemeler köylerde kurulmalıdır. Ziraat ve tarım alanında köylüye destek sağlanmalı, imar çalışmaları yapılmalıdır. Bu sayede köyler yeniden inşa edilebilir. Köylere yeni yollar yapılmalı, ayrıca hayvancılık da geliştirilmedir (TKP Gaye, Prensip, Tüzük, Program, Beyanname: 7).

Anadolu'da yapılan sanayi ve teknik çalışmalarda daima Anadolu'nun tarihi ve coğrafi konumu dikkate alınmalı ve buna göre çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede yapılan çalışmalar olumlu bir şekilde neticelenmiş olur.

TKP köylerde eğitimin gelişmesine de katkı sağlanmıştır. Hükümetin küçük esnafa ve köylü kesimine destek vermesi için çalışmalarda bulunmuşlardır. Köylü kesiminin desteğini sağlamak içinde parti içerisinde köylü kesimden insanların çalıştığı da ifade edilebilir. Bu sayede köylünün sorununa birinci elden ulaşabildiklerini söylemişlerdir.

Remzi Oğuz Arık köy kadınına da kısaca değinmiştir. Köy kadınının saf bir kültürü temsil ettiğini söyleyerek, köy kadınının Türk kültürünün bütün olumlu özelliklerini taşıdığını ifade etmiştir. Bu kültür özelliklerini bozulmadan gelecek nesillere en yalın halde aktaracak kişinin yine köy kadını olduğunu vurgulamıştır. "*Aileyi toparlayan, aileye güç veren köy kadınıdır*" ifadelerini kullanmıştır. Köy kadınının şehirle temasının erkeğe göre azalması sebebiyle daha saf olduğunu söylemiştir. Köy geleneği köy kadınlarının devam ettiğini açıkça belirtmiştir (Arık, 1974: 13-14).

3. TÜRK BASININDA TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ'NİN İLK DÖNEMDEKİ FAALİYETLERİ VE KONGRELERİ

3.1.Partinin Faaliyetleri

Parti kurulduktan sonra hızlı bir şekilde çalışmalara başlanmıştır. DP'nin ilk kurulduğu zamandan daha başarılı faaliyetlerde buldukları için Demokrat Parti içerisinde paniğe ve korkuya sebep olmuştur (Demiray, 1956: 5). Türkiye Köylü Partisi kurulduktan sonra pek çok olumsuz eleştiriye maruz kalmıştı ve Parti siyasal hayata geçmesin diye türlü oyunlarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Türkiye Köylü Partisi ilk kurulduğu dönemde iktidarı eleştirme amacı gütmüştü; fakat sonraki süreçte bu eleştirilerin iktidarı etkilemediği görülmüştür. Parti üyeleri de bu nedenle yön değiştirip muhalefeti eleştirmeye başlamışlardı. Bu siyasi anlayışa bakıldığında partinin çoktan iktidar olma düşüncesinin kalmadığı söylenebilir.

Partililer her ne kadar bütün toplumu temsil ettiklerini söyleseler de köylü sınıfının ön planda olduğu bir siyaset yapmışlardı (Akşam, 21 Mayıs 1952: 2).

Remzi Oğuz Arık yapılan ilk kongrede Türkiye'de yeni bir siyasi parti kurmanın zorluğundan bahsetmiştir. Her zaman aynı fikir etrafında kurulmuş olan partilerden ayrı bir fikirle yeni bir parti kurduklarını fakat bunun halk tarafından kolay benimsendiğini söylemiştir. Bunun için uzun süre çalışmış olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca Türkiye'de pek çok partinin iktidar partisine karşı kurulduklarını da eklemiştir. Tarihte bununla ilgili pek çok örneğin olduğu da bilinmektedir (Ulus,27 Mayıs 1952: 3).

Türkiye Köylü Partisi kurulduktan sonra bazı basın kuruluşları tarafından eleştirilere maruz kalmıştır. Partinin hem kuruluşunda hem de çalışmalarında köylü kesiminin bulunmadığı iddia edilmiştir. Parti üyeleri her ne kadar kendilerini bu konuda sabırla savunsalar da bu konu sürekli basın tarafından kaleme alınmıştır. Olumsuz eleştirilerin yanında olumlu eleştiriler de vardır. Parti kuruluşundan itibaren partiyi destekleyen bazı basın organlarının olduğu da söylenmiştir. Merkez Temsilciler toplantısında bir günlük gazetenin olması gerektiği açıkça belirtilmiş ve bununla ilgili çalışmalar yapılmıştır (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 3).

Meclis grubu Cumartesi günleri toplanmış ve bu toplantıların gündemdeki kanun tasarılarını izlemek için ayrı bir grup oluşturmuştur. Bu grup devlet içerisindeki olumsuzlukları belirten kanun tasarıları hakkında görüşlerini belirtmiştir. Dr. Cezmi Türk ve Dr. Süreyya Endik tarafından da meclise sorular verilmiştir (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 3).

Parti kurulduktan sonraki beş aylık süreçte ülkenin bazı illerinde teşkilatlanma çalışmaları yapmıştır. İnsanlara parti teşkilatlarında çalışmalarını içinde çağrıda bulunmuşlar ve bu beş aylık süreçte parti adına her yönden olumlu gelişmeleri kaydetmişlerdir (TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952: 3).

Türkiye Köylü Partisi ülkedeki ekonomik gelirlerin adaletli bir şekilde dağıtılmadığını söylemiştir ve buna örnek olarak da Marshall Yardımlarını vermiştir. Bu yardımların sadece politik ve siyasi amaçlar için dağıtıldığı bilinmektedir. Küçük esnafın bu yardımlardan yararlanması gerektiğini söylemişlerdir. Amaçlarını halka ifade etmek için kongrelerin yapılması gerektiğini aktarmışlardır. Bu kongreler sayesinde halk daha fazla bilinçlenecek, kendi duygu ve düşünceleri ile hareket edecektir. Kongreler sayesinde Türkiye Köylü Partisi'nin düşünce yapısı halk tarafından benimsenmiştir (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 1).

3.2. Türkiye Köylü Partisi'nin Kongreleri

Türkiye Köylü Partisi kurulduktan sonraki süreçte sorunların tartışılması, konuşulması ve bir sonuca bağlanması yönünden bu kongrelerin önemli olduğunu söylenebilir. Bu kongreler 1952-1958 yılları arasında yapılmış ve bu yıllar içinde beş tane olağan kongre düzenlemiştir. Ayrıca bu kongrelerden bir tanesi ise “Olağanüstü” bir şekilde yapılmıştır. Kongrelere katılım fazla olduğundan Parti bu kongreler sayesinde hedeflerini halkla rahatça paylaşma imkânı bulabilmiştir.

3.2.1. Türkiye Köylü Partisi'nin Birinci Olağan Kongresi (26 Ekim 1952)

Parti kurulduktan sonraki dönemde hem parti içindeki hem de ülkenin içinde bulunduğu sorunları tartışmak ve belirli çözümler sunmak için bu parti kongrelerinin önemli olduğu söylenebilir. 26 Ekim 1952 Pazar günü saat 10'da Ankara'daki Gar gazinosunun üst salonunda TKP'nin Büyük Kongresi yapılmıştır. Parti teşkilatına bağlı 10 vilayetten yüzden fazla delegenin katılımıyla gerçekleşmiştir (Haber Ekspres, 27 Ekim 1952: 1). Katılımcıların arasında en dikkat çeken isimler CHP Genel Başkanı Sayın İsmet İnönü ve eski Ulaştırma Bakanı Kemal Satır'dır. Toplantıya katılan İsmet İnönü'ye karşı büyük bir sempati oluşmuş ve İnönü kongrenin yapılacağı salona girince bütün delegeler ayağa kalkıp kendisini selamlamıştır. Ayrıca kongreye basın mensupları ve elliye yakın dinleyici de katılmıştır. Türkiye Köylü Partisi'nin Genel Başkanı Prof. Dr. Remzi Oğuz Arık, İsmet İnönü'yü salonda karşılamış ve kendisine hoş geldiniz diyerek ön kısımdaki şeref koltuğunu göstererek buraya oturmasını istemiştir. İki partinin liderleri yan yana gelecek şekilde oturmuştur. İsmet İnönü Türkiye Köylü Partisi'nin Genel Başkanının konuşmasını bitirmesini beklemiştir. Remzi Oğuz Arık kürsüden inince bizzat İnönü tarafından tebrik edilmiştir. İsmet İnönü'nün bu tavırları kongrede bulunanlar tarafından samimi bir şekilde karşılanmıştır. İsmet İnönü öğlen paydosuna kadar kalmış daha sonra Parti Genel Başkanına ve Partinin ileri gelenlerine kongrede başarılar dilemiş ve gelecekte partinin iyi işler yapacağına inandığını söylemiştir. İsmet İnönü kongre salonundan alkışlar eşliğinde ayrılmıştır (Ulus, 27 Ekim 1952: 3).

Demokrat Parti'den kongreye katılmak için Denizli'den Milletvekili Bay Ayhan ve Balıkesir'den Milletvekili Sayın Bay Fahri İşeni gelmiştir. Milliyet Gazetesi başyazarı Nureddin Ardıçoğlu da kongreye katılanlar arasında yer almıştır. Muş ilini temsil etmek için İl Başkanı Sayın Salih Özdemir ve yanında delegelerden oluşan Bay Fettah da katılmıştır (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 1). Aksaray delegelerinden Demir Tüzün ve Teşkilatlanma çalışmaları biten köylerden ise 12 delege, İstanbul, Çanakkale, Seyhan, Kastamonu'dan da delegeler gelmiştir. Enver Havur, İçel İl Başkanı, arkadaşı Muzaffer Ünsal ve on arkadaşı da kongreye katılanlar arasında yer almışlardır (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 1, Dünya, 29 Ekim 1952: 1).

Kongre Başkanlığına İstanbul İl Başkanı Ali Nevruz Tuksavul seçilmiştir (Haber Ekspres, 27 Ekim 1952: 1). Daha sonra genel başkanlık seçimi yapılmış ve bu seçimde 87 oylamadan 1 oyun çekimser 86 oyun kabulü ile Remzi Oğuz Arık seçilmiştir (Pınar, 2020: 157).

Kongre Başkanı Ali Nevruz Tuksavul konuşmasını yapmak için Remzi Oğuz Arık'ı kürsüye davet etmiş ve Remzi Oğuz Arık nutkunu okumuştur. Kongreye katılan delegeler sessiz ve dikkatli bir şekilde genel başkanlarını dinlemişlerdir. Remzi Oğuz Arık nutku bitince ayakta dakikalarca alkışlanmıştır.

Remzi Oğuz Arık konuşmasını iç ve dış meseleler olarak iki grupta toplamıştır. Bu konuşmasını kısaca şöyle açıklayalım: Türkiye Köylü Partisi'nin ilk kongresinde olduğunu ve partinin tanınması yönünden çok büyük katkısı olduğundan bahsetmiştir. Partiyi kurduktan sonra

her ne kadar bazı zorluklar yaşansa da bu zorlukların yavaş yavaş aşıldığını ve partinin siyaset sahnesinde yer aldığını ifade etmiştir.

Köylü Partisi'nin yakın bir zamanda halkın büyük umutlarının bağladığı bir parti olacağını ve Partilerinin hiçbir zaman düşmanca hareketlerde bulunmayacağını diğer partiler hakkında da kötü duygular beslemediklerini açıkça belirtmiştir. Ayrıca partilerinin belirledikleri amaçları gerçekleştirmek için kurulduğunu da konuşmasına eklemiştir (Haber Ekspres, 27 Ekim 1952: 1). Remzi Oğuz Arık daha sonra memleketin durumu hakkında bilgi vermiştir. Köylü kesiminin nasıl bir yoklukta olduğunu açıklamış ve kendi Partilerinin bu kesimin siyasi alanda söz sahibi olmaları gerektiği için köylerde iyileştirme çalışmalarının devam edeceğini ifade etmiştir. Partinin iç politikadaki çalışmalarının yanında iktidarın dış politikadaki durumlarını izlediklerini, bazı konularda devleti desteklediklerini açıkça belirtmiştir (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 2). *“İnsanlığa musallat olan büyük tehlike karşısında Türk hükümetinin kendine düşeni hem milletin hem de insanlığın kendisinden beklediğini yapacağına eminiz.”* Şeklinde ifade etmiştir. Buna örnek olarak devletin Kore'ye asker göndermesini olumlu karşıladıklarını çünkü bu kararın Türk Devletinin NATO'ya alınması için gerekli olduğunu belirtmiştir (Haber Ekspres, 27 Ekim 1952: 1). Ayrıca Kore'ye asker göndermesi meselesi sayesinde milletler arasında oluşan sorunlarda söz sahibi olacaklarını da açıkça belirtmiştir (Haber Ekspres, 27 Ekim 1952: 1).

Remzi Oğuz Arık hukuk alanında yeniden bazı düzenlemelerin yapılması gerektiğini de konuşmasına eklemiştir. Bu düzenlemeler sayesinde tek parti dönemine ait olan sistemin çok partili sisteme göre ayarlanması gerektiğini vurgulamıştır. Hukuk ve kanunların bu şekilde olması memleketteki siyasi partilerin neye dayanarak faaliyet yürüttüklerini merak ettiğini ifade etmiş ve bu durumun düzeltilmesi gerektiğini savunmuştur. Ancak hukuki nizamın düzenlenmesi ile siyasetin gelişmesi sağlanacaktır (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 4). Remzi Oğuz Arık Türk basını sayesinde kendilerinin ulaşamadıkları halka bile ulaştıklarını ve bu yönüyle basının çok fayda sağladığını ifade etmiştir. Türk basınının güçlü kesimlerin elinde olduğunu ve onların istekleri doğrultusunda yayın yaptıklarını söylemiştir. Bu sözleriyle basının özgür ve rahat bir şekilde çalışması gerektiğini vurgulamıştır.

Remzi Oğuz Arık konuşmasında esnaftan, işçiden ve ekonomiden de kısaca bahsetmiştir. Son olarak Arık, partilerini çok uzun bir çalışma sürecinin beklediğini söylemiş ve var olan görüşlerin değişmesinin zaman alacağını vurgulamıştır. Köy ve köylünün fakirliği, çaresizliği kendileri tarafından azaltılacağı hatta ortadan kaldırılacağını eklemiştir. Köycülük fikri sayesinde memleketin dört bir yanına seslerini duyurabileceklerini ifade etmiştir. TKP'nin *“Bu memleketin insanını devlete ve kanuna rağmen bölen bu memleket köylere kadar nefreti ayrılığı götürecektir istinat sathımızı yıkan parti anlayışından kaçınacağını söylemiştir.”* Sözlerini *“Sizlerin himmeti, milletimizin anlayış ve Allah'ın yardımı ile memleketin emrinde, sükûnetli, kendine güvenilir bir emniyetle gelişmemize memleketimiz ve bütün medeni dünya şahit olacaktır.”* bu cümlelerden sonra konuşmasını tamamlamıştır (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 4). Arık daha sonra kürsüden inip yerini Parti Genel Sekreteri Tahsin Demiray'a bırakmıştır.

Tahsin Demiray kürsüye gelerek Merkez İdare Kurulunun raporunu okumuştur (Ulus, 27 Ekim 1952: 3). Merkez İdare Kurulu oluşturulduktan sonra Türkiye Köylü Partisi'nin içerisindeki görev dağılımı yapılarak çeşitli komisyonlar kurulmuştur (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 3). Buna göre görev dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir;

Türkiye Köylü Partisi Birinci Büyük Kongre Divanı

Başkan: Ali Nevruz Tuksavul

Başkan Yardımcıları: Zühtü Zeren, Galip Avşaroğlu,

Kâtipler: Cahit Öngelen, , Salâhaddin Demirkan Halim, Sait Kayılı

Kongre Komisyonları

Öğleden sonraki oturumda Komisyon seçimleri yapılmış. Tüzük, Program, Bütçe ve Dilek Komisyonlarına her İl den ikişer delege katılacak şekilde belirlenmiştir.

Tüzük Komisyonu

Seyhan: Yusuf Ziya Işık, Kâmil Tekerek

Aksaray: Mithat Bayatlı, Demir Tüzün

Kastamonu: Fethi İsfendiyaroğlu, Sabri Yılmaz

Muş: Fettah Bingöl,

Çanakkale: Zühtü Zeren, Dr. Süreyya Endik

İstanbul: Asım Güneç, Hakkı Kâmil Beşe

Eskişehir: Halim Atı Kayılı, Mevlüt Baysal

İçel: Hamit Demirel,

Ankara: Muzaffer Varlıoğlu Cezmi Tekin

Program Komisyonu

Seyhan: Hayri Öztürk, Zeki Direk

Kastamonu: Ömer Özer, Sabri Yılmaz

Aksaray: Rıza Tüzün,

İstanbul: Dr. Hasip Eminoğlu, Fehmi Eren

İçel: Enver Havur, Muzaffer Ünsel

Ankara: Musa Altınsoy, Nazım İmir

Çanakkale: Ahmet Günister

Bütçe Komisyonu

Seyhan: Sabri Fethi, Atıf Genç

Kastamonu: Ata Ünal, Abdurrahman Çarıkçı

Aksaray: Bekir Özkan,

Ankara: Cemil Aydaş

İstanbul: Refik İsfendiyar, Raşit Sekendiz

Çanakkale: Kadri Şener,

Ankara: Cemil Aydaş,

Dilek Komisyonu

Seyhan: Zahit Güngör, Nejat Cirit,

Muş: Salih Özdemir,

İstanbul: Tahsin Çetinkaya, Gn. Cemal Bükey

Eskişehir: İsmail Öztürk, İsmail Coşkun

Kongrede aynı gün bütçe ve dilek komisyonunun kabul gören raporu da okunmuştur. Partinin tüzük ve programının değiştirilmesi için bazı üyeler teklifte bulunmuşlardı; fakat partilerce değişikliğin gelecek kongrelerde yapılmasına karar verilmiştir.

Tahsin Demiray'dan sonra parti delegelerinden bazıları konuşmalarını yapmışlardır. Delegelerden Temsilciler Meclisi Üyesi Asaf İlbay hasta olması sebebiyle kongreye katılmamış fakat başarı ve temenni mektubu kongrede okunmuştur. Ayrıca Seyhan İlçesi'nin Misis Bucağında

yaşanan deprem dolayısıyla bütün üyeler büyük bir üzüntü yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Parti içinde çalışmalarına kadınların da katılacağını İstanbul'dan Rezzan Demiray bir telgrafla bildirmiştir (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1957: 4).

Kongreye katılan parti üyeleri daha sonra omuzlarında çelenkle hep beraber Ulus meydanındaki zafer abidesine kadar yürüyüş yapıp çelenk bırakmışlardır. Atatürk'ün kabrini de ziyaret etmişlerdir (Vatan, 27 Ekim 1952: 5).

Öğleden sonra kongrede başka konularda da siyasi konuşmalar yapılmıştır. Partinin prensipleri ve gayeleri hakkında çeşitli yorumlar yapılmış, ayrıca partililer memleketteki sorunları tartışmış ve bu sorunlar üzerine çözüm önerileri sunmuşlardır. Tüm bu konuşmalar saat 18.30'a kadar devam etmiştir. Konuşma yapan delegelerin hepsi ülkenin iç sorunları üzerine konuşmalar yapmışlar ve iktidarın ülke içerisinde yaptığı çalışmaların yanlışlarına değinip, bu yanlışların nasıl çözüleceğine dair öneriler de bulunmuşlardır. Sürekli ihmal edilen Türk köylüsünün sıkıntılarını örnekler vererek açıklamışlardır. Türk köylüsünün bu sıkıntılarını gidermek için çalışmalarda bulunmak zorunda olduklarını ifade etmişlerdir. Bunların yanında Türk siyasi hayatında parti olarak nasıl bir yol izlemeleri gerektiği yönünde de fikirler beyan etmişlerdir (TKP Teşkilat, 28 Ekim 1952: 1).

Delegelerden Seyfettin Önen ülkenin iki tane cihan harbinden çıktığını ve bu harplerden ne kadar olumsuz etkilendiğinden bahsederek Parti olarak bu olumsuzlukların neler olduğunu kısaca belirtmiştir. Hayat pahalılığının ve işsizliğin engellenmesi gerektiğini açıklamış ve kısaca bazı sebeplerden bahsetmiştir (TKP Teşkilat, 28 Ekim 1952: 2). Bunlar:

- 1- Devlet sanayi teşekkülleri
- 2- Çok ağır olan nakil vasıtaları ve enerji ücretleri
- 3- Çok ağır olan belediye vergileri
- 4- İsrarlar, plansız ve hesapsız hareketler
- 5- Muhtelif ağır ve anti demokratik kanunlar

Kongreye katılanlar arasında en çok tartışılan konu Necmeddin Sadak'ın ortaya söylediği köylü kesiminden hiçbir delegenin bulunmadığıdır. Bu konu üzerine Seyhan delegesi Sadık Çavuş "Köylülerden Selam" adlı bir şiir okuyarak cevap vermiştir (TKP Teşkilat, 30 Ekim 1952: 4).

Kastamonu Delegesi Muzaffer Ünsal Demokrat Parti'nin ülkeyi yönetmeye başlamasıyla ekonomide bazı sorunların ortaya çıktığını söylemiştir. Ülke içerisinde serbest ticaretin yapılmaya başlanması dengelerin değişmesine neden olmuştur. Bu da dış ticaretteki işleyişi de bozmuş ve ekonominin bozulmasına neden olmuştur. Muzaffer Ünsal ayrıca iktidarın halktan uzaklaştığı otoriteyi kendi çıkarları ve güçleri için kullandıklarını ifade etmiştir (TKP Teşkilat, 28 Ekim 1952: 29).

Niğde Delegesi Mithat Bayatlı da DP'nin iktidarda olduğu süreçte köylü kesiminin sorunları için doğru bir politika yürütmediklerini söylemiştir. Çünkü zirai yönden gelişmiş bir politika yürütmediklerini, köye birkaç tane bal kovanının ve traktör adedinin artırılması ile bu sorunların çözülmeyeceğini açıklamıştır. Parti olarak bu sorunların çözülmesi için çalışacaklarını ifade etmiştir.

İstanbul Delegesi Fehmi Eren'de Anadolu'daki topraklarda yapılan tarımın verimli olması için zirai reformların yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu sayede iyi kazançlar elde edeceklerini, bu çalışmalar esnasında diğer parti gruplarıyla beraber dostça hareket edebileceklerini söylemiştir (TKP Teşkilat, 29 Ekim 1952: 3).

Temsil Heyetinden Hadi Zeren ile Seyfettin Önen'e göre ülke içerisindeki milli iktisadın güçlenmesi, gelişmesi ordunun kazandığı başarılarından daha önemlidir. Hadi Zeren köylü kesiminin yaşadığı sıkıntılar hakkında bilgi vermiştir. Anadolu ve İstanbul arasında bulunan köylerde yaşayan insanların iyi bir yaşam standardına sahip olmadıklarını söylemiştir.

Her türlü zorlukla sürekli mücadele halinde olduklarını açıklamıştır. Ülkenin tamamına yakın şehirlerin imar yönünden yapılanmanın eksik olduğunu, imar yapanların ise iktidar partisi milletvekillerinin elinde olduğunu ifade etmiştir. Köylere elektrik ve suyun verilmesi o bölgedeki milletvekilleri sayesinde olmuştur. Fakat milletvekili olmayan köy ve kasabaların ise bu ihtiyaçlardan mahrum kaldığını açıkça belirtmiştir. Köy ve kasabaların yardımlardan mahrum kalmamaları için hizmet sektörünün kişilere, partilere bağlı olmamaları gerekmektedir (Demiray, 1957: 22).

Köyün şartlarının iyileştirilmesinin gerekli olduğunu ifade eden bir diğer delege de Selahattin Demirkan'dır. Demirkan'a göre köylü kesiminin artık tarımı gelişmiş araçlarla yapması gerektiğini söylemiştir. Makineleşme ile iş imkânının kolaylığından bahsetmiş; fakat bu gelişmelerle beraber bazı olumsuzlukların beraberinde geleceğini ve bunların oluşmaması içinde bazı önlemlerin alınmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Köylünün bilgisinin artırılmasının ve merkeze bağlılık fikrinde değiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Köylü partisi olarak bu sorunların üstesinden gelmek için çalışacaklarını söylemiştir.

Demokrat Partisi'nin köy politikalarında yaptıkları yanlışları belirtmek içinde Cezmi Türk bir konuşma yapmıştır. İktidar partisinin köy politikasının partizanca maksatlarla yaptıklarını belirtmiştir. İktidar partisinin köye yönelmesiyle beraber daha fazla sorunun ortaya çıktığı ve bu sorunların çözümleri içinde en ufak bir fikirlerinin olmadığını açıkça ifade etmiştir. Çünkü iktidarın yaptığı değişikliklerden önce köy hakkında bilgi edinmesi gerektiğini söylemiştir. Eğer bu bilgilerden mahrumlarsa köylü kesimine hiçbir şekilde fayda sağlayamayacaklarını açıkça belirtmiştir. Kendi güçlerini kullanarak yeni bir düzen oluşturamayacaklarını açıklamıştır. Türkiye'deki köylerin çok yavaş ilerleme kaydettiklerini söylemiştir. PTT'nin köylere ulaşamadığını bu sebeple ülke hakkındaki gelişmeleri de ancak radyodan dinlediklerini ve radyonun onlar için önem teşkil ettiğini belirtmiştir. Fakat iktidarda bulunan kişiler kendi güçlerini kullanarak radyoyu da kendi çıkarları için kullandıklarını açıklamıştır. Bu nedenle parti olarak bütün sorunların çözümü için çalışmaları gerektiğini söylemiştir (TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952: 4, Vatan, 28 Ekim 1952: 1-5).

Parti kongresi üç gün sürmüş ve konuşmacılar hararetle bir şekilde ülkenin bütün sorunlarını ele almaya çalışmışlardır. Bu sorunlar içinde neler yapacakları hakkında kısaca düşüncelerini söylemişler ve kongre Remzi Oğuz Arık'ın teşekkür konuşmasıyla sona ermiştir.

Türk Basınında bu kongre hakkında halka pek çok bilgi aktarılmıştır. Kongre hakkında yazılar yazan bazı gazete başlıkları şunlardır;

- Yeni Sabah Gazetesi 27 Ekim 1952 “Türkiye Köylü Partisi Dün Toplandı”,
 - Son Telgraf Gazetesi 27 Ekim 1952 “Köylü Partisi Kongresin de iktidar ve Muhalefet Partileri Tenkit Edildi”,
 - Cumhuriyet Gazetesi 27 Ekim 1952 “Türkiye Köylü Partisi Kurultayı Toplandı”,
 - Vatan 27 Ekim 1952 “Türkiye Köylü Partisi Kongresi Dün toplandı”,
 - Yeni İstanbul 27 Ekim 1952 “Türkiye Köylü Partisi'nin İlk Kongresi Başladı”,
 - Dünya 27 Ekim 1952 “Türkiye Köylü Partisi Kongresi Dün Açıldı”.
- Gibi buna benzer pek çok başlık yer almıştır.

3.2.2. Türkiye Köylü Partisi'nin İkinci Olağan Kongresi (31 Ekim 1953)

Türkiye Köylü Partisi bir yıl aradan sonra ikinci olağan kongresini yapmıştır. Türkiye Köylü Partisi İkinci büyük kongresini 31 Ekim 1953 günü Ankara Esen Park Gar Gazinosunda yapmıştır. Kongreye 85 delege katılmıştır. Kongre Başkanı olarak Ali Galip Avşar seçildikten sonra bütün şehit ve ölü Türk büyükleri saygı ile anılmıştır. Kongre Türkiye Köylü Partisi'nin Genel Başkanı Remzi Oğuz Arık'ın açılış nutku okuduktan sonra başlamıştır (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953: 1-6).

Remzi Oğuz Arık alkışlar eşliğinde konuşmasını yapmak üzere kürsüye çıkmış ve konuşmasına ilk olarak partinin 1. Kongresinden sonra yaşanan süreci aktarmıştır. Daha sonraki kısımda 1952 ve 1953 yıllarında devlet içerisinde meydana gelen olaylar hakkında kendi partisinin görüşünü anlatmıştır.

Remzi Oğuz Arık'ın konuşmasında kısaca şu konulara değinmiştir; Memleket meselelerinde iç meseleler ve dış meseleler olarak iki kısma ayırmış ve bunlar hakkında kısa bilgiler vermiştir. Remzi Arık kongredeki konuşmasına şu cümlelerle başlamıştır:

“19 Mayıs 1952 de kurulan Türkiye Köylü Partisi'nin ikinci kongresine hoş geldiniz. Bir yıl önce yine Ekim ayı sonlarında ilk kongremizi yapmıştık. Şimdi ise daha genişlemiş teşkilatımızın delegeleriyle İkinci Kongremize başlıyoruz. Bu çalışmaya katılmak için büyük zorlukları, yenen ağır fedakârlıklara katlanan arkadaşlarımıza nasıl teşekkür ediyorsak; toplantımıza şeref veren misafirlerimizin nezaretine de o kadar minnettarlık duyuyoruz” ifadelerini kullanmıştır (Arık, 30 Ekim 1953: 3).

Partinin İkinci Kongresinin Cumhuriyetin 30. Yıl dönümüne denk gelmesine memnun olduğunu belirterek konuşmanın başlangıcında dış politika hakkında bilgiler vermiştir (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953: 6). Dış politikaya baktığımızda ülkelerin iki gruba ayrıldığını, bunların bir kısmının komünist cephesinde, diğer kısmının batıda demokratlar cephesinde olduğunu söylemiştir. İki gruba ayrılan devletler arasındaki sorunların başında silahlanma ve silahsızlanma meselesi olduğudur. Bu nedenle ülkelerin bütün yatırımlarını silahlanma politikasına yatırdığını, bu sebeple iktisadi yönden ülkelerin gelişme göstermelerine birer engel olduğu ve bu durumun medeniyetlerin refah içinde yaşamalarını zorlaştırdığını ifade etmiştir. Remzi Oğuz Arık silahsızlanmayı savunsa da ikili bloğun olmasını güvenlik açısından sıkıntılar doğurabileceğini savunmuştur. Yani güçlü bir ordunun gerekli olduğunu ifade etmiştir. Özellikle en büyük sorunları güçlü ülkelerin çıkardığını söylemiştir. Fransa, İngiltere'nin Avrupa kıtasında, Rusya'nın özellikle Asya coğrafyasında, Amerika'nın ise hem Avrupa'da hem de Asya'da çıkar çatışmalarına sebep olduğunu vurgulamıştır. Bu çatışmalarda her ülkenin mutlaka bir taraf seçmesinin zorunlu olduğunu dile getirmiştir. Sonraki süreçte bu çatışmaların yavaş yavaş azalacağını ekleyerek ülkelerin kendi bağımsızlıkları için mücadele edeceklerini ifade etmiştir. Bu süreç içerisinde hem komünistler hem de demokratlar Türkiye'nin kendi taraflarına geçmesi için baskı uygulamışlardır. Türkiye her ne kadar batıya doğru gitmişse de her zaman kendi çıkarlarını düşünmüştür ve bu çıkarlar doğrultusunda savunmasız bulunan diğer ülkeleri koruma amacı güttüğünü şöyle ifade etmiştir:

“Bizler Büyük Mecliste, Türkiye Hariciyesinin dinamizmini daha önce de övmüştük. Onun, Balkanlarda İtalya'yı bile içine almayı faydalı bulan anlaşma teşebbüsünü (Birleşmiş Milletler) topluluğuyla münasebeti canlılığı beğenmiştik. Hele medeniyet ve insanlık katli bir mekanizmanın yok etme hareketinden arta kalan Asya'daki Türklerin ana vatana yerleşmesinde gösterdiği şuuru pek çok minnetle karşılaşmıştık. Daha on yıl önce, aynı Kızıl mekanizmanın kanlı dışlarından kaçıp Türkiye'mize sığınan Müslüman Türklerin o cehenneme nasıl geri atıldığını hatırlayan bizler için

Türk hükümetinin bugün gösterdiği şuuru tarihin önünde övmek bir borçtur” (Arık, 30 Ekim 1953: 14).

Remzi Oğuz Arık; devletler ortak bir kararla Avrupa birliğini kurmak için çalışmalarda bulunurlar; fakat İngiltere yüzünden bu teşkilatın kurulması gecikmiştir. Ayrıca Birleşmiş Milletler’in kendi gücünü kullanarak bazı ülkelerde haksız sömürgeciliğe neden olduğunu, sömürgeciliğin ciddi bir şekilde yayılmasına neden olduğunu, bunun zamanla büyük bir tehlike haline geleceğini ifade etmiştir. Ayrıca son üçler konferansında Ruslarla görüşme yapabilmek için devletin bazı tavizlerde bulunduğunu ve bu tavizlerin verilmemesi gerektiğini savunmuştur (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953: 6).

Remzi Oğuz Arık daha sonra da iç meseleler hakkında kısaca açıklamalarda bulunmuştur. Birinci Kongreden sonra iç meselelerde çok büyük bir değişikliğin olmadığını söylemiştir. Hatta değişiklikten çok devletin gerilediğini, bunun sebebinin çok partili, demokratik ve güvenli bir rejim kurmak isteyenlerin başa geçtiği kişiler tarafından olduğunu söylemiştir. İktidarın benimsediği görüşleri tenkit etmiştir. Çünkü iktidardaki kişiler bu memleketin kendilerine ait olduğunu düşünmektedirler. Bu sebeptir iktidarda bulunan kişiler yalnızca kendi isteklerini uygulamışlardır. Halkın endişesine dikkat etmemişlerdir. Çünkü ülkede herhangi bir zorluk meydana gelse ilk olarak parti ölçütüne göre yardımın yapıldığını söylemiş; fakat ülke içerisinde sorun olduğu zaman parti gözetmeksizin halka her yönden destek olunması gerektiğini belirtmiştir. Siyasi partilerin ve parti mensuplarının güvenliğinin sağlanamadığı, daha önceden var olan kanunlarında değiştirilmediği hatta yeni oluşturulan kanunların ise daha ağır olduğunu belirtmiştir. Devlet idaresindeki zihniyetin bu duraklamanın asıl sebebinin Ana Muhalefet partisi olduğunu söylemiştir.

“İri Türkiye ölçüsünde iri bir pervasızlık ile en ufak aksaklığı ve teşebbüsü vahim bir macera gibi tanıtan umumi efkârı hemen her saniye her fırsatla iktidardaki partinin aleyhine kıskırtan bir metot, elbette ki şüphe, sinirlilik, nefret ve şiddet uyandırır” (Arık, 30 Ekim 1953: 19).

Remzi Oğuz Arık memleketin mali durumunun, geçim durumunun, para vaziyetinin gittikçe kötüleştiğini, insanlar arasında endişenin artığından bahsetmiştir. Muhalefet partisinin bu durumdan fayda sağladığını açıkça belirtmiştir. Muhalefet bu durumu kullanarak toplum arasında bir karışıklığın olmasına sebep olmuştur. Muhalefet partisi bir zamanlar bu ülkenin çıkarları için çalıştıklarını çabuk unuttuklarını söylemiştir. Ayrıca bu durumdan her iki partinin de zarar gördüğünü de belirtir. Bir zamanlar muhalefet partisinin Demokrat Parti’ye 2 milyar dış ticaret açığı ile 170 milyonluk bütçe açığı bıraktığını unutmamaları gerektiğini ifade eder ve şu ifadelerde bulunur; *“Bir hükümetten asırlarca ihmal edilmiş bir memleket üç senede cennete çevirmesi istenemez. Buna mukabil iktidardan güven, hürriyet ve adalet istemek hakkımızdır”* (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953: 6).

Arık iktidar partisinin ülkenin pek çok yerine yol, elektrik, su ve mesken meselelerinde de çok iyi gelişme katettiklerini belirtir. Muhalefet Partisi bu konu üzerine de büyük eleştirilerde bulunmuştur. Hatta yapılan gelişmeleri inkâr ve reddetmeleri memleket içerisinde sinirli bir havaya sebep olmuştur. Bu durumdan rahatsız olanların cevap vermesi sebebiyle bu sıkıntılı sürecin uzayıp gittiğini söylemiştir. Remzi Oğuz Arık iktidarın yaptıklarıyla övünmelerini doğru bulmadığını, çünkü bu yaptıklarının zaten kendi görevleri olduğunu ifade etmiştir. CHP ile DP’nin hem fikir yönünden hem de program bakımından aynı olduklarını savunur. Aralarında pek bir farklılık olmadığını izah etmiştir. DP’nin köy için gereken parayı harcadığını fakat köy meselelerinin de, programlarında olmaması sebebiyle yapılanların da pek bir öneminin olmadığını açıkça

belirtmiştir. Hem CHP'nin hem de DP'nin kendilerinden farklı olan diğer partileri önemsedikleri sadece kendi partilerine önem verdiklerini söylemiştir. Bu durumun meclis çalışmalarını etkilediğini açıkça belirtmiştir (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953: 6).

Remzi Oğuz Arık yaşanan bu duraklama sürecinde seçimler için yapılan çalışmalarda kısaca bahsetmiştir. Arık devlet idaresinde bulunan kişilerin bu duraklama sürecinde seçimler için de çalıştıklarını ifade etmiştir. İktidarın içerde güveni, özgürlüğü sağlamak için canla başla uğraştığından bahseder. Çünkü içerdeki düzeni sağlamak yönünden yetersiz kalınması büyük sorunlara yol açar. İktidarın bazı işlerini ise seçime göre yaptığını, fakat artık işlerin bu şekilde ilerlemeyeceği belirtir. Çünkü milletin ihtiyaçlarının, milletin münasebetine bakarak yapmaları gerektiğini açıklamıştır. Her zaman kendi kendini yöneterek bu memlekete ne kattıklarına bakmaları gerektiğini söylemiştir. İnsanlara daha iyi bir yaşam sağladığından emin olmalıdır ve eğer halka bakıp bu durumu değerlendirebiliyorlarsa ülke içerisinde yeniliklerin başlamış olduğunu açıklamıştır. Remzi Oğuz Arık konuşmasının sonlarına doğru partisi hakkında şu kısa bilgiyi vermiştir:

“Türkiye Köylü Partisi yeni bir partidir. Onun gayesi, partinin prensipleri, programdaki eda, tüzüğündeki ruh yenidir. Onu kuranlar yenidir. Bu partide, falan hükümeti kurmuş, falan sürmüş veya falanı başa geçirmiş (devletliler) yoktur. Bu siyasi mekanizmanın çalışma metodu da yenidir: Danışma ve soruşturma ile müşavere ve anketle kurulmuştu, ikna, kandırma, inandırma yoluyla ve çok ağır yürümektedir. Gazetesi yoktur. Müfettişi yoktur. Hem metot özelliğinden hem sayı azlığından, aralarında şef de yoktur. Sıra ve saygıya, hizmete ve imana, vefaya arzuya dayanan bir disiplin vardır.

Sonra onun mensuplarında şu kanaat da ardır: Bizler ideallerimize sadık ve çalışan kaldıkça, iktidar bize gelecektir. Bizim ona hasret çekmemize, hırsa, entrikaya lüzum yoktur” (Arık, 30 Ekim 1953: 40-41).

2,5 saat süren bu konuşma sonunda kongreye ara verilmiştir. Öğleden sonra bir heyet seçilmiş ve bu heyet Atatürk'ün kabrini ziyaret ederek çelenk bırakmıştır (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953,6). Kongre için bazı bölgelerde başarı dilekleri için telgraflar gönderilmiş, bu telgraflar kongrede okunmuştur. Partinin bir yıllık mali ve çalışma raporları da burada okunmuştur hatta kongreye katılan bazı delegeler söz alarak bu raporları eleştirmişlerdir. Bu eleştirilere Merkez İdare Heyeti adına Genel sekreter Süreyya Endik cevap vermiştir. Saat epey geç olduğu için kongre bir sonraki güne bırakılmış, sonraki gün Genel Başkanlık seçiminin yapılacağı da bildirilmiştir (Cumhuriyet, 31 Ekim 1953: 6).

Kongrenin ikinci günü ise konuşma yapmak için Cezmi Türk söz almıştır. Cezmi Türk konuşmasın da sürekli Demokrat Parti ve Cumhuriyet Halk Partisini eleştirmiştir. Cezmi Türk daha sonra ise Türk köylüsünün durumundan, çektiği sıkıntılardan kısaca bahsetmiştir. Ayrıca köylünün bu sıkıntılı zamanlarda tarımda ne kadar ürün elde ettiklerini açıklamıştır. Hatta köylünün buğday ihtiyacından da bahsetmiştir. Konuşmasının devamında Millet Partisinden bahsetmiştir. MP'ye övgülerde bulunmuştur. Parti Genel Başkanı Osman Bölükbaşı'nın da iyi bir siyaset adamı olduğunu ifade etmiştir. Cezmi Türk'ten sonra Süreyya Endik konuşmuştur. Süreyya Endik konuşmasında Demokrat Parti'yi yoğun bir şekilde eleştirmiştir. Demokrat Parti'nin bu memlekete herhangi bir fayda sağlayamayacağını açıkça ifade etmiştir. Demokrat Parti'nin CHP'nin bir kopyası olduğundan bahsetmiştir. DP'nin ileri gelenlerinin görüşlerinin bile CHP'nin aynısı olduğunu savunmuştur. Bu durumun ise memlekete bir yarar getirmeyeceğini belirtmiştir (Şişik, 2019: 36). Kongre sonunda da Remzi Oğuz Arık partinin Genel Başkanı seçilmiştir.

Türkiye Köylü Partisi Genel Başkanı Remzi Oğuz Arık'ın Vefatı

Arık'ın vefatı Türk basınında büyük yankı uyandırmıştır. 3 Nisan 1954 günü saat 14.08'de Adana hava alanından kalkan Ankara'ya oradan da aktarmayla İstanbul'a gidecek olan "Ark" isimli Devlet Hava yollarına ait yolcu uçağı havalandıktan sonra Toros etekleri hizasında Kurttepe ile Karalar bucağı arasında havada büyük bir gürültü ile infilak olmuştur. Motorun düşmesiyle beraber uçağın da bağlantıyı kaybetmesiyle o civarda bulunan tarlaya düşerek parçalanmıştır (Yeni Ulus, 4 Nisan 1954: 1). Uçakta 5 mürettebat ve 18 yolcu bulunuyordu. Uçağın düşmesini gören köylüler onu takip etmişler ve nereye düştüğünü görünce oraya doğru koşmuşlardır (Yeni Sabah, 4 Nisan 1954. 1). Uçak havada infilak edince uçağın parçaları, insanların eşyaları, insan gövdeleri düşmüştür. Orada bulunan derelerin ve tepelerin üzerine dağılmışlardır. Yaşanan kaza sonucunda uçakta bulunan yolcular:

Ankara yolcuları: Seyhan milletvekili Prof. Remzi Oğuz Arık, Fabrikatör Hüseyin Ruşen Dokur, Ziraat Mütahassısı Baha Baban, Mühendis Dündar Arıkoğlu, Savcı Yardımcısı Orhan Arık, Mehmet Üstün, Hacı Karınca, Nimet Ünsal.

İstanbul Yolcuları: Akbank Genel Müdürlük Muameleatı Müdürü Fikret Başkal, Tüccar Hayim Navara, Tüccar Mahmut Romani, Nevin Kocakuş, Mühendis Cihangir Safyurtlu, İstanbul Milletvekili Salamon Adato, İsmail Özdoğan, İshak Duşi, İhsan Yücebilgiç, Seyfettin Akman, Karlo Ayvazoğlu.

Personel: Kaptan pilot Muzaffer Ceyhan, İkinci Pilot Osman Bozdemir, Telsizci Hüseyin Doğan, Makinist Salih Ulu, Hostes Güler Karaduman uçağın, içerisinde kalmışlardır (Yeni Ulus, 4 Nisan1954: 1-3).

Uçağın içerisindeki cesetler itfaiye tarafından çıkarılmıştır. Olay anında orada Vali Cemal Dinç, Köylü Partisi İl Başkanı ve diğer parti başkanlarının olduğu aktarılmıştır. Ayrıca Devlet Havayolları ile bir fen heyeti Adana'ya tahkikat için gelmiştir. Akşam saatlerinde ise hasta eşine haber verilmiştir. Kazadan sonraki gün bu haber yurdun dört bir yanında duyurulmuş. Ve yurttan büyük bir üzüntü hâkim olmuştur (Yeni Ulus, 4 Nisan 1954:3).

5 Nisan günü ölen kişilerin cenazelerinin bir kısmı Ankara'ya bir kısmı ise İstanbul'a getirilmiştir (Yeni Ulus, 5 Nisan 1954: 1-3). Diğer gün ise yapılan cenaze töreniyle birlikte cenazeler defnedilmişlerdir. Cenaze töreninde Başbakan, bazı bakanlar, mülki ve askeri erkânla birlikte siyasi parti mümessilleri ve kalabalık halk hazır bir şekilde bulunmuşlardır. Diğer ölenlerin cenazeleri de İstanbul'da defnedilmiştir. CHP Genel Başkanı İsmet İnönü uçak kazasından dolayı derin bir üzüntü duyduğunu şöyle dile getirmiştir:

"Uçak kazasında kıymetli bir vatandaş kitlesi kaybettik. Cemiyetimiz derin teessürler içinde kalmıştır. Felakete uğrayanların ailelerine ve hepsi ile aziz milletimize samimi taziyelerimizi sunarız" ifadelerini kullanmıştır (Yeni Ulus, 5 Nisan 1954: 1).

Uçak kazasının ise sabotaj olduğu iddialarının ise yapılan açıklama ile asılsız olduğu söylenmiştir. Her ne kadar bir açıklama olsa da Amerika uçaklarının yapımı insanlar arasında konuşulmaya başlanmıştır (Akşam, 4Nisan 1954: 1).

3.2.3. Türkiye Köylü Partisi'nin Üçüncü Olağan Kongresi (23 Ekim 1954)

Parti Üçüncü büyük kongresini 23 Ekim 1954 sabahı parti genel merkezinde yapmıştır (Son Posta, 24 Ekim 1954: 1). Kongreye 40 delege katılmıştır. Kongrenin açılışını partinin fahri başkanı Ethem Menemencioğlu yapmıştır (Vatan, 24 Ekim 1954: 1).

Ethem Menemencioğlu açılış nutkunda partililerin Remzi Oğuz Arık'ın anısından dolayı 1dk saygı duruşuna davet etmiştir. Daha sonra da başkanlık divanı için seçimler yapılmıştır (TKP Teşkilat, Kasım 1954, 1).

Türkiye Köylü Partisi'nin üçüncü olağan kongresinde Merkez İdare Kurul Üyeleri seçilmiştir (TKP Teşkilat, Kasım 1954: 1).

Seçilen Üyeler:

Refik İsfendiyar, Kazım Arar, Rifat Serdaroğlu, Cezmi Türk, Nazmi Oktay, A. Rıza Güç, Salahaddin Humbaracıbaşı, Muhtar Yazır, O. Nuri Gürler, Mihriban İltter, Kemal Üzel, Selahaddin Günçan, Recep Çakar, Süreyya Endik, Asaf İlbaý

Yüksek Hakem Heyeti

A.Nevruz Tuksavul, Muzaffer Ünsal, Hamidiye Esemeli, Aliye Türkan, Haibe Menemencioğlu, Kemal Ürgenç

Merkez Mali Mürakabe Komisyonu

Mehmet Dinç, Kazım Terliksiz, Nizameddin Barıman

Başkanlık Divanı

Merkez Temsilciler Meclisinde Teşkilat Yardımcı Başkanlığına: Refik İsfendiyar

Propaganda Yardımcı Başkanlığına: Cezmi Türk

Umumi Muhasipliğe: A. Rıza Güç

Umumi Kâtipliğe: Muhtar Yazır

Kongre Genel Başkan olarak Tahsin Demiray seçilmiştir. Yapılan seçimlerden sonra Tahsin Demiray konuşmasını yapmak için kürsüye çıkmıştır (Son Posta, 24 Ekim 1954: 7).

Demiray ilk olarak eski Genel Başkan Remzi Oğuz Arık'ın uçak kazasında şehit düşmesinden bahsetmiştir. Tahsin Demiray düşen uçağın ayrıntılı bir şekilde incelendiğini de söylemiştir. Bu incelemeler sonucunda resmi makamlar tarafından bir rapor hazırlanıp sunulmuştur; fakat bu raporun kimseyi tatmin etmediği, hatta bu rapora kimsenin inanmadığı açıkça anlaşılmıştır (Vatan, 24 Ekim 1954: 7).

Ülkemizin siyasi hayatının sakin ve bezgin olduğunu ifade etmiştir. Tahsin Demiray 2 Mayıs günü yapılacak seçimler hakkında yorumlarda da bulunmuştu. Partini tam seçim arifesinde genel başkanlarının uçak kazasında hayatını kaybetmesi sonucunda partililer olarak bu kazadan ve kayıplardan çok fazla etkilendiklerini söylemiştir. Her ne kadar bu durumdan etkilenmiş olsalar da seçim dönemine denk geldiği için parti mensuplarının çalışmalarını bırakmadıklarını sürekli parti merkezinde bulduklarını ifade etmiştir. Partinin 19 ilde seçimlere girdiğini açıklamış; fakat partinin seçimlere girme amacının partinin tüzük ve programını halka en iyi bir şekilde yaymak olduğunu aktarmıştır. Yoksa amaçlarının diğer partilerle mücadele içine girmek ya da meclise temsilci göndermek olmadığını söylemiştir (Demiray, 23 Ekim 1954: 8). Ayrıca Tahsin Demiray seçim çalışmalarında CHP ve DP'nin yaptıkları harcamaların çok fazla olduğunu belirtmiştir. Bu harcamaların da rejim için uygun olmadığını söylemiştir. Bu durumun ise bazı muhalefet partilerinin çalışmalarını zorlamıştır. CHP'nin Köylü Partisi'nin seçimlere girmeme kararını desteklediğini belirtmiştir (Vatan, 24 Ekim 1954: 7).

Tahsin Demiray konuşmasında kısaca dış politikaya ve iç politikaya da değinmiştir. İktidarın dış politikadaki başarısızlıklarından da bahsetmiştir. Demiray bu başarısızlığın iç politikada da devam ettiğini söylemiştir. İç politika için şu ifadeleri kullanmıştır:

“Bu tamamen bir siyasi gerilemeler manzarası göstermektedir. Harp sonrasında başlayarak 1950 ye kadar demokrasi yolunda milletçe kazanılan mesafenin yarısı geçen dört yıl içinde kaybedilmiş ve diğer yarısı ise şaşkıncu bir hızla 2 Mayıs seçimlerinden sonraki mahdut aylar zarfında elden çıkmış ve daha da ileri gidilerek, siyasi haklarımızın 1954’ten evvelki naçiz varlığından da hayli şey kesilmiş, daraltılmıştır. Özü ve kısaca ifadesi bu olan iktidarın iç politikasının detayları üzerinde durmak faydasızdır. Olan olmuş, korkulan şey başa gelmiş; eski nizam olduğu gibi el değiştirmiştir.

Bütün milletçe yine, dönüp dolaşıp, hareket noktamıza gelmiş bulunuyoruz. Bunca emeklerden, milletçe sarf edilen bunca gayretlerden sonra varılan hazin netice!” (Demiray, 23 Ekim 1954: 22-23).

Kongrede konuşulan bir diğer konu Parti Genel Merkezinin Ankara’dan, İstanbul’a nakledilmesi teklifi söz konusudur. Bu teklif partililer arasında bir süre tartışılmış hatta Partinin Ankara’daki delegeleri Parti Genel Merkezinin İstanbul’a taşınmasının uygun olmadığını savunmuşlardır (Vatan, 24 Ekim 1954: 7). Lakin Parti Genel Merkezinin İstanbul’a taşınması teklifi çoğunluğun kararı ile onaylanmış ve Parti Genel Merkezi 7 Kasım’da İstanbul’a taşınmıştır (Demiray, 3-4 Aralık 1955: 8).

Kongrede konuşma yapan bir diğer kişi de Cezmi Türk’tür. Cezmi Türk Genel İdare Kurulu raporunu savunmuş, memleketin çıkarları için onaylanan son kanunun tenkit edilmesini bile kabul etmemiştir. Ülkemizin İnsan Hakları beyannamesindeki kanunların benzerlerine sahip olması gerektiğini savunmuştur. Memleketin bu kanunlara hasretinin Sultan Abdülhamit dönemine dayandığını aktarmıştır. Cezmi Türk;

“Ben konuşurken bazen korkak, bazen aciz, bazen hiçbir şey söyleyemeyen bir adam halinde görürseniz sebebi son çıkarılan kanunlardır. Kabahat eserde değil müessirdedir” demiştir (Vatan, 24 Ekim 154, 7).

Partililer sonraki gün içinde parti tüzüğündeki bazı maddelerin artık işlevlerini yerine getirmediğine karar vermişler ve bu maddelerin yenilenmesi gerektiği kararı alınır. Alınan kararlar sonucunda bu maddeleri düzenlemek için çalışmalara başlamışlardır.

3.2.4. Türkiye Köylü Partisi’nin Dördüncü Olağan Kongresi (3 Aralık 1955)

Türkiye Köylü Partisi 3 Aralık 1955 günü saat 10.30’da İstanbul Bulvar Saray Salonunda Dördüncü Olağan Kongresini yapmıştır (Milliyet, 4 Aralık 1954: 1).

Kongre Başkanlığına Adana İl Başkanı Kâmil Tekere seçilmiştir. Kongrenin açılış konuşmasını ise Genel Başkan Tahsin Demiray yapmıştır (Yeni Sabah, 4 Aralık 1955: 1). Tahsin Demiray konuşmasına partinin ilk kuruluş yıllarından bahsederek başlamıştır. O dönemde yaşadıkları sıkıntıları, zorlukları şöyle ifade etmiştir:

“Partimizin hür ve müstakil yeni milliyetçi ve memleketçi idealist bir fikir harekâtı olarak doğmaması için çalışılmış, doğmasının önüne geçilemeyeceği anlaşılınca ölü veya ciltz doğması için gayret sarf edilmiş, doğup süratle büyümekte olduğu görülünce de muhterem Fahri Başkanımızın düşündürülmesi suretiyle daha ilk kongrenin de parçalanma ve dağılması için hareketler yapılmış, bunlarla da muvaffak olunamayınca türlü ithamlar altında bulundurulması suç işletilmesi ve bu yolla kapatılması için çok ağır tecavüz ve tasallutlara maruz kalmıştır (Demiray, 3-4 Aralık 1955:7).

Demiray dış politikada iktidarın bazı konulardaki çalışmalarının daima destekçileri olduklarını söylemiştir. Demiray bu konu hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

“Yuvarlak masa konferansımız dolayısıyla diğer muhalefet partilerine de teklif ettiğimiz şekilde milli dış politikamızın müşterek bir revizyona tabi tutulmasının hükümetimizin icraatını daha çok kolaylaştıracağına ve takviye edeceğine inanıyoruz (Yeni Sabah, 4 Aralık 1955).

Demiray kısaca iç politikadan da bahsetmiştir. 1955 yılından beri her türlü kanunun yürütülmesi, idare edilmesi her zaman iktidarın eliyle yapılmıştır. Ülkemizdeki idarecilik yönetimin merkeziyetçi olduğunu belirtmiştir. Bütün tayinlerin, makamların onayı Cumhurbaşkanının isteğine bağlıdır. Kararlar her zaman önce Başbakan'dan daha sonra ise Cumhurbaşkanına intikal eder. Bu sebeple de Başbakanın etkisinin büyük olduğunu şöyle ifade etmiştir:

“1955'ten bu yana kuruluş ve çalışmalarına müsaade verilmiş ve serbest gibi görünen siyasi partiler, memleketin bu bakımdan son ümidini teşkil etmekte, bu partiler de emniyet idarelerinin daimî baskı nezaret, murakabe ve müdahalesi altında bulunmaktadır. Bütün bunlara rağmen de fiilen ve nispeten tesirli bir şekilde çalışmaya müsait yegâne, saha olarak şimdilik partilerin teşkilatları olduğu ümidimizi muhafaza etmekteyiz” (Demiray, 3-4 Aralık 1955: 12).

Tahsin Demiray Demokrat Partinin iktidar olmasıyla beraber 1950 yılında halka verdikleri sözlerin hiçbirini tutamadıklarını söylemiştir. Çünkü seçimlerden sonra her konuda tek söz hakkının ve düşünce hakkının kendilerinde olduğunu belirtmişlerdir (Sabah, 4 Aralık 1955:7).

Genel başkan ayrıca konuşmasında ülkenin iktisadi durumu hakkında da bilgi vermiştir. Demiray'a göre ülkenin ekonomisinin giderek kötüleşmesinin tek sebebinin DP'nin yaptığı plansız, programsız çalışmaların tecrübesiz kişiler tarafından yapıldığıdır. Parti olarak sürekli DP'yi eleştirdiklerini de söylemiştir. Çünkü devletin ekonomik olarak gittikçe çöküşe gittiğini gördüklerini belirtmiştir. Yapılan ihracat ve ithalatın sürekli açık verdiğini söylemiştir. Tahsin Demiray ihracatta son 10 ay içinde 686 milyon kazanıldığını, ithalatta ise 1 milyar 168 milyon harcandığını dile getirir. Bu rakamlar neticesinde ülke içerisinde bir ticaret sorununun meydana geldiğini belirtmiştir. İktidarın bir an önce bu ticaret açığını kapatması gerektiğini, bunu dış devletlerden yardım isteyerek yapmaması gerektiğini vurgulamıştır. Çünkü daha önceden de yardım alınmıştı; fakat bu yardımların pek bir faydası olmamıştı. Ayrıca yabancı devletlerin yardım bahanesiyle kendi çıkarlarını dayattığını da eklemiştir. Bu nedenle dış yardımın alınmasına karşı olduklarını açıkça belirtmiştir (Yeni Sabah, 4 Aralık 1955: 7).

Demiray'ın konuşmasından sonra bir mola verilmiştir. Öğleden sonra partinin tüzüğünde yeniden düzenlemeler yapılmıştır, daha sonra seçim komisyonları, bütçe ve tüzük ile ilgili çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Hatta kongreye katılanlar iyi dileklerini bildirmişlerdir. Kongre diğer günde devam etmiştir.

Temsilciler Meclisi, Genel Merkez İdare Kurulu seçimleri yapılmıştır. Daha sonra ise Tahsin Demiray nutkunun ikinci bölümünü okumuştur. Demiray nutkunun bu kısmında siyasi partilerinin kuruluşunu, demokrasinin tarihçesi gibi konular hakkında kısaca bilgilendirmelerde bulunmuştur. Var olan şartlara göre de en iyi siyasi teşekkülün ise Türkiye Köylü Partisi'nin olduğunu söylemiştir (Cumhuriyet, 5 Aralık 1955: 1). Demiray DP ve CHP'yi açık bir şekilde eleştirmiştir. Memlekette tasarruf hakkına kayıtsız şartsız uymak için siyasi konularda herhangi bir teminatın sağlanmadığını açıkça ifade etmiştir. Demiray konuşmalara şöyle devam etmiştir:

“Eğer vaziyet böyle devam ederse 50 sene sonra da gene bu halde kalırız. Türkiye'de milli bir parti kuramadıkça memleketimiz layık olduğu yere güç şartlar içinde ulaşacaktır” (Cumhuriyet. 6 Aralık 1955: 3).

Tahsin Demiray konuşmasına bir gün elbette Türkiye Köylü Partisi'nin iktidara geleceğini söylemiştir. Konuşmasını bu şekilde tamamlamıştır. Daha sonra ise komisyon seçimleri yapılmıştır. Seçimler bittikten sonra kongre törenle kapanmıştır.

3.2.5. Türkiye Köylü Partisi'nin Beşinci Olağan Kongresi (1 Aralık 1957)

Parti Beşinci Olağan Kongresini İstanbul Fatih'te Akdeniz Caddesi Kemer Salonunda 1 Aralık 1957 Pazar günü yapmıştır. Kongreye ülkemizin pek çok yerinden delegeler gelmiştir. Konya, İzmir, Çanakkale, Niğde, Maraş, Ağrı, Muş, Adana, Diyarbakır, Eskişehir ve Ankara'dan da gelmişlerdir. 164 delege kongreye katılmıştır. Seyhan delegelerinden Avukat Kâmil Tekerek kongre başkanı seçilmiştir. Daha sonra kongrenin açılış konuşmasını Profesör Ethem Menemencioğlu yapmıştır (Cumhuriyet, 2 Aralık 1957: 1).

Genel Başkan Tahsin Demiray konuşmasına ilk olarak yapılan kongrelerden kısaca bahsetmiştir. Yapılan kongreler için ne kadar bütçe ayırdıklarından bahsetmiştir. Ayrıca parti kurulduğu zaman kongreler için tüzükte yazılan bütün maddelere uyulduğundan kısaca bahsetmiştir. Kongrelerin yapılış tarihinin bu tüzükte belirtildiğini söylemiştir. Bu sayede bütün kongrelerin zamanında yapıldığını da açıklamıştır. Sadece geçen yıl yapamadıkları kongre için üzüldüğünü ifade etmiş ve kongreyi neden yapamadıklarını da kısaca açıklamıştır.

Tahsin Demiray memleketin içinde bulunduğu iç politikadan da kısaca bahsetmiştir. Demiray önceki yıllardan devam eden 6/7 Eylül olaylarında yaşanan sıkıntıları aktarmıştır. Bu olaylardan bahsetmesindeki asıl amaçta diğer olaylarla bağlantılı olmasından kaynaklıdır. Bu zorlu zamanlarda DP'nin de Büyük Kongresini yaptığını söylemiştir. Bu kongreye zorlu şartlar sebebiyle çok az mebus katılabılmıştır.

Demiray konuşmasında 4. Menderes kabinesinin programının olumsuzluklardan nasıl etkilendiklerini şöyle ifade etmiştir:

“Hükümetin, programıyla ve bir kısım bakanları meclis tahkikatına tabi tutulmak gibi hareketlerle yarattığı ümit bir kibrit ışığı kadar sürdü. Ocak ve Şubat 1956 aylarında bütçe münasebetiyle havayı bir miktar yumuşak tutan hükümet örfi idareyi şubat sonunda yeniden 3 ay uzattı. Gazetelerin müddetli, müddetsiz kapatılmalarına devam olundu. Parti içinde konuşan mebusların tavsiyelerine devam olundu” (Demiray, 1-2 Aralık 1957: 7).

Türkiye Köylü Partisi bu süreçte memleketin her yönden perişan olduğunu tespit etmiş ve diğer muhalefet partilerle bir araya gelip bu düzensizliği giderebilmek için fikir alışverişinde bulunmaları gerektiğini ifade etmiştir. Bu konu sebebiyle diğer partilerin bir araya gelmeleri için çalışmalarda bulunmuşlardır. Özellikle Cumhuriyetçi Millet Partisi ve Hürriyet Partisi'ni bir araya getirmeyi hedeflemişlerdir. Bu kısmen sağlanmış; fakat Köylü Partisi'ne göre bu tamamen sağlanmış olsaydı memleketin içinde bulunduğu bu duruma daha iyi çareler bulabileceklerdi. Lakin bu durum Köylü Partisi'nin istediği gibi sonuçlanmamış ve partiler arası bir anlaşma sağlanmamıştır.

Tahsin Demiray konuşmasına 1957 seçimleriyle devam etmiştir. Türkiye Köylü Partisi'nin 1957 seçimlerine katıldıklarını ifade etmiştir. Memleketin pek çok ilinde parti seçimlere katılabilir. Fakat parti olarak sadece 20 İl'de seçime katıldıklarını ifade etmiştir. Yapılan seçimler sonucunda halktan bazı kesimlerin seçime katılmadıklarını açıklamıştır. Demiray ise bu seçime katılmayan grubu merak edip araştırdıklarını söylemiştir. Çünkü bu gruba kendilerini kabul ettirebilirlerse diğer seçimlerde daha iyi sonuçlar alabileceklerini belirtmiştir (Demiray, 1-2 Aralık 1957: 11-12).

Tahsin Demiray memleketin iktisadi meseleleri hakkında da kısaca aşağıdaki bilgileri vermiştir:

“Malum olduğu üzere Menderes kabinelerinin bir hususiyeti sık sık iktisat Vekili değiştirilmektedir. Bu da direksiyon da bulunanların kalkınma hızına dayanamayışlarından olsa gerek. Nitekim 4. Menderes kabinesi İktisat ve Ticaret Vekili Fahri Ulaş'ta 5 aydan fazla dayanamadı. Makam haftalarca boş kaldı. Bu boşlukta ise meclise Milli Koruma Kanunu getirilmiş ve müzakereleri hayırla ilerletilmiştir. Koruma Kanunu Türkiye tam manasıyla soyulduktan, iş isten geçtikten sonra çıkarılmıştır. O tarihte kanunun tatbikatıyla Anadolu dükkânları başıboş kaldılar. Çünkü dövizsizlik kendini hissettirdiğinden dış ticaret çoktan daralma ve adeta durma yoluna girmiş, büyük ithalat vurguncuları ise adalara sefa sürmeğe çekilmişlerdir” (Demiray, 1-2 Aralık 1957: 18).

Demiray bu zorlu süreçte iktidarda bulunanlara sadece bu yaptıkları yanlış politikaları bir an önce düzeltmeleri gerektiğini açıkça belirtmiştir. Her ne kadar diğer partilere kızgın olsalar da bu kızgınlıklarının bir an önce bitirmeleri gerektiğini açıkça belirtmiştir. Bütün bu çabalarının millete yönelik olması gerektiğini vurgulamıştır.

Tahsin Demiray konuşmasını bitirdikten sonra kürsüye sırsıyla diğer konuşmacılar çıkmışlardır. Son olarak Ethem Menemencioglu çıkmıştır. Ve kongre kapanış konuşmasını yapmıştır (Cumhuriyet, 2 Aralık 1952: 5).

Kongrede yeni teşkilatlanma da oluşturulmuştur. Ve kongre sona ermiştir.

Fahri Başkan: Ethem Menemencioglu

Genel Başkan: Tahsin Demiray

Teşkilat Başkanlığı: Recep Çalkar

Umumi Muhasiplik: Refik İsfendiyar

Basın ve Propaganda Başkanı: Muhtar Yazır

Umumi Kâtip: Mustafa Aydın

Merkez İdare Kurulu Üyeleri

Osman Nuri Gürler, Mehmet Ali Günöz Selip Sarp, Mihriban İlter, Kemal Uzel Faiz Turhan, Yalçın Dağlar, İhsan Önal, Necdet Sinanoğlu, Ekrem Yalçinkaya Galip Genç

Murakabe Komisyonu

Sabri Genç, Ekber Kutla, Cahit Öngelen,

Yüksek Hakem Heyeti

Kemal Nükür, Nazım Oktay, Muammer Aksel Süleyman Çiloğlu, Şükrü Çiftçi Rahmi Tanrıöver, Ali Rıza Fuç, (Cumhuriyet, 2 Aralık 1957: 5).

3.2.6. Türkiye Köylü Partisi'nin Olağanüstü Kongresi (1 Kasım 1958)

Türkiye Köylü Partisi Olağanüstü Kongresini 1 Kasım 1958'de Fatih'te bir Düğün Salonunda yeni birleşme kararı aldığı Cumhuriyetçi Millet Partisi'yle beraber yapmıştır (Milliyet, 1 Kasım 1958: 1). Genel Başkan Tahsin Demiray kongrede partilere genel bir bilgi vermek için uzun bir konuşma yapmıştır.

Demiray konuşmasına daha önce böyle bir olağanüstü bir kongre yapmadıklarını söyleyerek başlamıştır. Bu da kongrenin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Demiray ilk olarak memleketteki değişim halinde olan demokrasiden bahsetmiştir. Bu süreçte Türkiye Köylü Partisi olarak kuruluş sürecinden bugüne her zaman milletin huzur ve refahı için ne gerekiyorsa onu

yapmak için sürekli çalıştıklarını ifade etmiştir. Ülkenin içinde bulunduğu her türlü zorlukta daima milletin isteğinin ön planda olması gerektiğini savunmuşlardır.

Tahsin Demiray daha sonra ise kongrenin toplanmasının asıl sebebini şöyle açıklamıştır:

“Bundan tamam on bir ay evvel (1 Aralık 1957) toplanan 5’inci Büyük Kongremizde Türkiye’nin içinde bulunduğu siyasi çıkmazlardan kurtulabilmesi için 1945’ten evvel mukavemetçi; demokrasiye geçme gayretleri başladıktan sonra da muhalif olarak görülen millet adamlarının mutlaka bir araya gelmeleri ve bunun için sevk-u kaza ve kaderle daha doğrusu kendi hataları ve tecrübesizlikleri dolayısıyla üç ayrı kadroya bölünmüş olanların birleştirilmesi zarureti belirtilmiştir. Kongremizin bu temayülünü ciddiyetle benimseyen arkadaşlarımızın içinde bulunduğumuz yılın ilk aylarından başlayarak muhitte yaptıkları çalışmalar müspet ilerlemeler kaydetti. Nihayet geçen Haziran’ın 20’sinde toplanan Merkez Temsilciler Meclisimiz her üç parti mensuplarının illerdeki BİRLEŞME temayülünü ciddiyetle nazara alarak meselenin her üç parti idarecileriyle görüşülüp müsait bir zeminin hususunda şaşıma salahiyyet verdi” (Demiray, 1 Kasım 1958: 8).

Partililerin bu birleşme kararından sonraki çalışmaları daha özenli ve daha dikkatli bir hal almıştır. Bu süreç 1956 yılına kadar devam etmiş ve 1957 yılında seçimler olduğu için durdurulmuştur. Demiray özellikle Cumhuriyetçi Millet Partisi’yle olan görüşmeleri arttırmışlar ve nihayetinde üç muhalif partinin bir araya gelmesinin memleketin yararına olacağını CMP’nin de kabul ettiğini söylemiştir. Partinin adına Merkez İdare Kurulu çalışmalarda bulunmuş ve 4 Ekim günü müşterek tebliği hazırlanarak Olağanüstü Kongrede sunulması için getirmiş olduklarını açıklamıştır (Demiray, 1 Kasım 1958: 10-11). Tahsin Demiray daha sonra kongrede Cumhuriyetçi Millet Partisi ile Türkiye Köylü Partisi’nin birleşmesine ait tebliği okumuştur. Son olarak Partili arkadaşlarına seslenip parti ve memleket açısından en doğru kararı alacaklarını belirterek konuşmasını tamamlamıştır.

Kâmil Tekerek kongrede Divan Başkanlığına seçilmiştir. Kongrede partililer arasında uzun görüşmeler sonucunda oylama yapılmıştır. Oylamaya 44 delege katılmış, bunlardan 40’ı evet oyu verirken 4’ü hayır oyu kullanılmıştır. Oy çokluğu ile birleşme kararı onaylanmış ve Türkiye Köylü Partisi’ne ait bütün mal varlığı CMP’ye dahil edilmiştir. Ve kongreye Cumhuriyetçi Millet Partisi’ne ait 44 kişilik grupta kongreye dahil olmuştur (Milliyet, 1-2 Kasım 1958:1).

Partililer arasında yeni bir sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorun ise partinin yeni adı meselesidir. Bu yeni durum üzerine pek çok teklifte bulunulmuştur. Bunlar arasında en çok öne çıkan isim Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi olmuştur (Milliyet, 2 Kasım 1958: 1). Kongreye ayrıca rahatsızlığından dolayı katılmayan Fahri Başkan Ethem Menemencioğlu’na bir bildiri göndermiştir (Demiray, 1 Kasım 1958: 14).

Kongre sonrası süreçte ise TKP ile CMP arasındaki birleşme ve bu birleşme sonunda oluşan olaylarla devam etmiştir. Tahsin Demiray ise Genel İdare Kurulu üyesi olarak parti için çalışmalarda bulunmuştur. Tahsin Demiray ayrıca partinin Fahri Başkanı olarak seçilmiştir. Tahsin Demiray daha sonra Genel İdare Kurulu üyeliğinden istifa etmiştir. Demiray’la birlikte bazı parti üyeleri de istifa etmişlerdir. Çünkü CMP daha önceden verdiği kararları yerine getirmemiştir. CMP’de yaşanan bu olaylar sonunda TKP’yi parti bünyelerine katarak CKMP adı altında bir araya getirmiştir. Bu kurulan yeni partinin genel başkanı seçimler sonucunda Osman Bölükbaşı olmuştur.

3.3. Türkiye Köylü Partisi'nin Siyaset ile İlişkisi

Partinin siyaset ilişkisi sürekli bir değişkenlik hali içerisinde. Parti devletin içinde bulunduğu duruma göre siyaset politikası yürütmüştür. Kendi idealleri için bazen iktidarı destekleseler de, iktidarı olumsuz yönden eleştirilene maruz bıraktıkları zamanlarda olmuştur. Türkiye Köylü Partisi benzer davranışları muhalefet partisine de göstermiştir. Türkiye Köylü Partisi siyaset sahnesine çıktıktan sonra ilk zamanlar partinin hem teşkilatlanma çalışmaları yüzünden hem de iktidar partisinin demokrasi ilkelerine göre siyaset yapmaları sebebiyle karşı karşıya kalmamışlardır. Fakat iktidar partisinin 1954 sonrası kendi çıkarları için kendi siyaset çizgilerini değiştirmeleri sonucunda Türkiye Köylü Partisi ile çatışma sürecine girmişlerdir. Parti, iktidar partisinin yaptıklarını eleştirmeye başlamıştır. Ülke içerisindeki ekonomik politikaların yanlış yapıldığını ifade etmiştir.

Parti olarak çoğu konuda iktidarı eleştirdiklerini her daim ifade etmişlerdir. Parti olarak Malatya suikastı sonrasında iktidar partisinin yanında yer almışlardır. Parti olarak olayı soruşturmada iktidar partisinin titizlikle çalıştığını belirtmişlerdir. Suçluları teker teker yakalayıp kanun karşısına çıkarmışlar ve Türkiye Köylü Partisi olarak bu durumdan gayet memnun olduklarını açıkça ifade etmişlerdir (TKP Teşkilat, 01 Kasım 1952:1).

Türkiye Köylü Partisi olarak özellikle iktidarın ülke ile ilgili verdiği kararlar sebebiyle sürekli karşı karşıya kaldıklarını söylemişlerdir. İktidarın ülkeyle ilgili verdiği kararlar da CHP ise halkı kışkırtarak, olay çıkartarak göstermiştir. CHP'nin bu tutumu sonucunda toplumun düzeninin bozulduğunu söyleyebiliriz. CHP iktidarın memleketle ilgili aldığı olumlu kararlarda ise iktidarı desteklemek istememiştir. Bu durumda Köylü Partisi olarak CHP'yi eleştirdiklerini açıkça ifade etmişlerdir. CHP'nin ayrıca DP'yi dağıtmak için diğer partilerle anlaştıklarına dair söylentilerin olduğunu fakat Remzi Oğuz Arık'a göre bu söylentiler doğru değildir (Pınar, 2020: 173)

Türkiye Köylü Partisi'ne göre muhalefet partileri birlikte yuvarlak masa toplantıları yapmalıdır. Bu toplantılar sayesinde ülkede var olan sorunlar hep beraber tartışılır ve bir sonuca bağlanır. Bu yuvarlak masa toplantılarının bizzat iktidar tarafından yapılması gerektiğini açıkça belirtmişlerdir (Pınar, 2017: 331).

Köylü Parti ile iktidar partisi arasındaki ilişkinin bozulması 1953 yılında Malatya'da yapılan parti kongresinden sonra olmuştur. Bu kongrede partinin kurucularından biri olan Hamit Fendoğlu'nun konuşma esnasında dönemin Başbakanı Adnan Menderes ve Fuat Köprülü'ye hakaret ettiği iddia edildi ve hakkında dava açıldı. Hamit Fendoğlu'na göre Adnan Menderes'in Diyanet İşleri Başkanlığını ziyaret etmemesine karşı patriği defalarca ziyaret etmesi sebebiyle Başbakan Adnan Menderes'i dinsizlikle suçladığı iddia edilmiştir. Fakat Hamit Fendoğlu bu iddiaları kesinlikle reddetmiştir. Zamanında Demokrat Parti'de çalışmalarda bulunmuştur. Daha sonra ise DP'liler tarafından ihraç edilmiştir. Bu sebepten dolayı kendisini çekemeyen insanlar tarafından ortaya atılan bir iftiradan başka bir şey olmadığını söylemiştir. Ayrıca kendisinin hiçbir zaman dini kullanarak siyaset yapmadığını da açıkça ifade etmiştir (Pınar, 2020: 181). Bu olay yüzünden Türkiye Köylü Partisi ile iktidarın arası açılmıştır.

Parti ile iktidar arasında oluşan gerginlik sonucunda parti kurucularından olan Cezmi Türk Meclis'te köy ve köylünün sorunlarını konuşmuştur. İktidarı da bu sorunlara ne gibi çözümler ürettiğiyle ilgili konu da uzun bir konuşma yapmıştır. Özellikle de iktidarın uygulamalar da yaptığı hatalara değinmiştir. Köye yapılan yolların gösteriştten başka bir şey olmadığını söylemiştir. İktidarın köyle ilgili izlediği sistemli bir köy politikasının olmadığından yakınmaktaydı. Köylü tarafından bin bir güçlkle yetiştirdikleri ürünlerin yok pahasına satın aldıklarını açıklamıştır.

Cezmi Türk'e göre bu durum oldukça yanlıştır. Çünkü köylü tarafından üretilen ürünler sayesinde ülkedeki ekonominin de güçleneceğinden bahsetmiştir. Bu nedenle köyün kalkınabilmesi için iktidarın köye ve köylüye destek olması gerekir. Köylerdeki toprak su ve yollar sorunu da çözümlenmelidir. Hatta halk arasındaki hastalıklar da ortadan kaldırmalıdır. Bu sayede köylerde gelişim kendini göstermiş olur (TKP Teşkilat, 1 Ocak 1953: 10). Ayrıca köylerdeki bu değişiklikleri bizzat yapmak için köyü daha iyi tanıyan, köy ile ilgili her konuda deneyim sahibi olan birinin görevlendirilmesi gereklidir. Hatta köy yönetimi içinde görevlendirilen kişiye daha fazla yetki verilmelidir (TBMM Tutanak Dergisi, XIII/49: 172).

Cezmi Türk iktidarın Köy Enstitüleri politikalarını da eleştirmiştir. Köy Enstitülerinden mezun olan öğretmenlerin aldıkları maaşların azlığından bahsetmiştir. Erkek öğretmenlerin aldıkları maaşların azlığından şikâyet etmiştir. Erkek öğretmenlerin erken yaşta evlendirildikleri için maaşların azlığı sebebiyle geçinemediklerini söylemiştir. Erkek öğretmenler bu sebeple başka işlerde çalışmak zorunda kalmışlardır. Farklı işlerde çalışan öğretmenler kendi öğretmenlik mesleğini yaparken başarıları azalıyor. Çünkü yorgun ve uykusuz oldukları için derslerde verimleri azalmıştır. Bu nedenle devletle mahkemelik olmuşlardır. Yaşanan bu sıkıntılar gösteriyor ki Köy Enstitülerinin politikalarının düzenlenmesi gerekiyor. Devletin bir an önce bu yönden çalışmalara başlaması gereklidir (TBMM Tutanak Dergisi, XXVII/31: 273).

1953 yılında Türkiye Köylü Partisi TBMM'ye soru önermeleri götürmüştür. Bu önermeler sayesinde gündem olmuşlardır. Özellikle de iktidarın belirlediği Köy politikaları hakkında tartışmalarda bulunmuşlardır. Bu soru önermelerinden biri olan bakılmaya muhtaç çocuklar konusunu Remzi Oğuz Arık Meclise sunmuştur. Ve bu çocukların bakımı için ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu konu hakkında bütçenin arttırılmasını istemiştir (TKP Teşkilat, 1 Temmuz 1953: 4).

Türkiye Köylü Partisi kurulduktan sonra Türk Demokrasi Tarihinde ilk defa bütçe tasarısı için olumlu yönden oy kullanmıştır (Zafer, 1 Mart 1953: 1). Remzi Oğuz Arık'a göre ülkenin eğitim politikaları için iktidarın ayırdığı bütçe gayet yerinde bir karardır. Çünkü ülkenin kalkınmasında eğitimin öneminin çok fazla olduğunu söylemiştir. Bu nedenle eğitime ayrılan giderlerin boşa olmadığını belirtmişti. Remzi Oğuz Arık eğitimde uygulanan merkeziyetçi modeli ise eleştirmektedir. Bu modelin gençliğe herhangi bir katkı sağlamadığını ifade etmiştir. Arık bu eğitim modelinin uzmanlar tarafından yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Arık konuşmasında Köy Enstitülerinin olumlu yönlerini ele almıştır. Bu kurumun yerli ve dinamik çalışmalar yaptığını belirtmiştir.

Remzi Oğuz Arık ve Cezmi Türk iktidarın ekonomik ve yatırım politikalarını da yakından takip etmişlerdir. Ülkemizde Demokrat Parti tarafından kurulan hidroelektrik santrallerinin ne kadar önemli olduğunu açık bir şekilde ifade etmişlerdir. Ayrıca İller Bankası tarafından şehirlerde sağlanan elektrik problemini çözmeye yönünden yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Fakat İller Bankası şehirciliğin gelişimi için faydalı işler yaptığını aktarmıştır (Pınar, 2020: 185). Cezmi Türk ayrıca Marshall yardımının ne kadarının Adana'ya gönderildiği ile ilgili çalışmalarda bulunmuştur. Adana bölgesinde yaşanan deprem ve 1953 yılındaki sel felaketinden sonra iktidarın bu bölgelere ne kadar yardım gönderdiği ile ilgili de araştırmalarda bulunmuştur (Pınar, 2020: 185). Türkiye Köylü Partisi iktidarın buralarda yaptığı güzel işlerden de bahsederek iktidarı takdir etmişlerdir.

1953 yılında bütçe görüşmelerinde partinin meclis grubu adına Cezmi Türk konuşmalarda bulunmuştur. Cezmi Türk bütçe işinin zor bir iş olduğunu söylemiştir. Çünkü oluşturulan yeni bütçenin ülkenin her alanını kapsamaktadır. Ülkenin daha iyi yerler gelmesi için bütçenin daima

ileriye dönük olması gerektiğini ifade etmiştir. Özellikle köylünün durumunun gün geçtikçe iyi olmadığını hatta bazı yerlerin hala sefalet içinde olduğunu aktarmıştır. Bu nedenle yapılan bütçenin bu durumu daha iyiye götürmesi gerektiğini söylemiştir. Ülkenin kalkınmasını sağlamalıdır. Cezmi Türk'e göre yapılan ekonomik planlamada küçük işletmelerin öncelikli olması gerektiğini vurgulamıştır. Devletin büyük işletmelere verebilecek büyüklükte kredilerinin bulunmadığını fakat küçük işletmelere verebilecek kadar para ve krediye sahip olduğunu aktarmıştır. Cezmi Türk'e göre milli bir ekonominin oluşabilmesi için önceliğin köylü kesim olması gerektiği açıkça belirtmiştir. Köylü kesiminin krediye ve paraya ihtiyaç duyduğunu açıklamıştır. Köylü kesiminin ihtiyacı olduğu parayı tefeciden alması sebebiyle sürekli başlarının belada olduğunu söylemiştir. Çünkü köylünün devletin sağladığı kredilerden ve traktörlerden yeterince faydalanmadığını belirtmiştir. Diğer ülkelerle kıyaslandığında Türkiye'nin geride olduğunu söylemiştir. Bunun ülkemiz açısından utanç olduğunu söylemiştir. Cezmi Türk'e göre Türk köylüsünü ve onların ailelerini programlarına alan ilk ve tek siyasi parti kendilerinin olduğunu söylemiştir. Ayrıca hem parti olarak hem de kendisi tarafından köylünün ve köyün sorunlarını parlamentoya taşıyarak onları ne kadar önemsediklerini de açıkça ortaya koyduklarını belirtmiştir (Pınar, 2020: 191).

DP 1954'ten sonra gittikçe zayıflamaya başlamasıyla diğer partiler tarafından eleştirilere maruz kalmıştır. Bu süreçte Türkiye Köylü Partisi de DP'yi eleştiren partiler arasında bulunuyordur. Özellikle de 16 Aralık 1955'te Menderes Hükümetinin güvenoyu alması ve kendileri tarafından değişen bakanların ülkenin içinde var olan sorunların çözüme kavuşmayacağını açıkça söylemiştir. Bu dönemde Köylü Partisi olarak iktidara yönelttikleri eleştirilerin başında da daha önce ihmal edilen köylü kesimi bulunmaktadır. Parti olarak da iktidarın köylü kesimi için yapıcı politikalar yapmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca CHP'nin de bu konuda herhangi bir çatışmada bulunmadığını söylemişlerdir. CHP'nin yapıcı bir politik yerine sürekli iktidarı ve diğer partileri eleştirmesi yönünde siyaset yapmalarını doğru bulmamışlardır (Cumhuriyet, 1 Aralık 1955: 1).

Parti kurucularında Remzi Oğuz Arık ölümünden sonra Parti'nin Genel Başkanı olan Tahsin Demiray daha önceden kapatılmış olan MP'nin kendi döneminde Cumhuriyetçi Millet Partisi adını alarak yeniden kurulduğunu aktarmıştır. Parti kurulduktan sonra iş birliği yapmak için CHP ile anlaşacağını, fakat yaptıkları iş birliği bir süre sonra CHP'nin çıkarlarına uymadığı için yollarını ayırdığını açıklamıştır. CHP'nin daha sonra ise kendi çıkarları için Türkiye Köylü Partisi ile anlaşmak istediğini söylemiş. Fakat kendilerinin bu teklifi reddettiğini açıkça belirtmiştir. Çünkü Tahsin Demiray'a göre partinin kuruluş sürecinden sonra yayınladıkları beyanatta da belirttikleri gibi kendi ideallerini gerçekleştirmek için daima çalışmışlardır. Demiray'a göre partinin kuruluş sürecinde köylü partisinin tek başına bu idealleri gerçekleştirebilecek güce sahip olduğunu açıkça ifade etmiştir (Demiray, 23 Ekim 1954: 13).

Türkiye Köylü Partisi iktidarın tarım politikalarını bazen desteklemiş. Bazen de bu politikaları olumsuz yönden eleştirmiştir. Ülkede yetişen buğday ve pamukla ilgilide pek çok çalışmada bulunmuştur. Ülkenin geçim kaynağı olan buğday ve pamuğun üretimdeki verimini arttırmak için devlet desteğine ihtiyaç olduğunu söylemişlerdir. İhracatında karlı bir şekilde yapılması içinde köylülerin daima desteklemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu sayede ülke ekonomisinin gelişimine de katkı sağlamış olacaktır. Parti olarak da bu gibi gelişmeleri yakından takip ettiklerini vurgulamışlardır. Ve parti olarak daima köylüye destek olacaklarını belirtmişlerdir.

3.4. Türk Basınında Genel Seçimler

3.4.1. 1954 Seçimlerinin Türk Basınına Yansımaları

1954 seçimleri Demokrat Parti iktidarının en parlak döneminde gerçekleşmiştir. Bu dönemde yapılan seçimler ülkemiz açısından çok önemli bir yere sahiptir.

Bu dönemde Türkiye Köylü Partisi'nin başında Tahsin Demiray bulunmaktadır. Partinin seçime girecek olması diğer partileri rahatsız etmiştir. Bu sebeple Partinin vefat eden Genel Başkanı olan Remzi Oğuz Arık'ın ölümünü kullanmışlardır. Seçim öncesi Remzi Oğuz Arık'ın ölümü sebebiyle partinin dağılacağını söylemişlerdir. Böylelikle hem parti içinde hem de halk arasında huzursuzluk çıkmasına sebep olmuşlardır (Milliyet, 12 Mayıs 1954: 1).

Genel Başkan Remzi Oğuz Arık'ın ölümü partililerce şaibeli olduğu söylenmiştir. Uçak kazasının aslında kaza olmadığı kasti bir durum sonucunda uçağın infilak edildiği iddia edilmiştir. Parti mensuplarına göre kurulduktan sonra partilerinin hızlı bir şekilde ilerlediği ve halk tarafından çabuk benimsediklerini söylemişlerdir. Bazı kişilerce bu durumun daha fazla gelişmemesi için böyle bir olaya sebebiyet verdiklerini açıklamışlardır. Parti önündeki engellerin Remzi Oğuz Arık'ın uçak kazası ile sınırlı kalmamıştır. Partinin gelişmemesi için her yol denenmiştir. Fakat parti yine de ideallerini gerçekleştirmek için hiçbir zaman pes etmemiştir.

Seçime girmeden önce büyük partilerin de engellemeleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Özellikle CHP ve DP seçim çalışmaları için çok fazla harcamalar yapmışlardır. Tahsin Demiray bu konu hakkında şu ifadelerde bulunmuştur:

“Bilhassa bu seçimlerde büyük ölçüde sarf edilen ve CHP'liler tarafından altmış milyon lira olarak tahmin edilen iktidar partisi masraflarının, aynı işleri yıllarca yapmış olan en salahiyyetli esper durumunda bulunan bir parti tarafından ifadesi pek dikkate şayandır. Büyük partiler aday yoklamaları esnasında cereyan eden türlü hadiseler ise cümlelerin malumudur. Buna mukabil iktidar partisini genel merkez masraflarını bir buçuk milyon lira olarak ilan etmesi ve illerin çok daha yüksek olan sarfiyat yekûnlarını sükûtle geçiştirmesi nazardan kaçmamıştır” (Demiray, 23 Ekim 1954: 12).

Seçimlerden önce kapatılan Millet Partisi seçim sürecine yakın Cumhuriyetçi Millet Partisi olarak yeniden kurulmuştur. Yeni kurulan partinin Genel Başkanı Ahmet Tahtakılıç olmuştur. Parti kurulduktan sonra çalışmalarına hızlı bir şekilde başlamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi de bu partiyi yakından takip etmeye başlamıştır. Ve partiyle aynı görüşleri benimsediklerini iddia etmişlerdir. CMP ile beraber çalışmak için görüşmelere başlamışlardır. Fakat bu süreçte CHP iş birliği konusunda CMP'yi yarı yolda bırakmıştır. CHP iş birliğinden vazgeçmiştir. Yeni iş birliği için ise Türkiye Köylü Partisi'nin kapısını çalmıştır. Köylü Partisi de bunu Merkez Teşkilatı ile görüşmüş ve CHP ile idealleri uymadığı için iş birliğini kabul etmemişlerdir. Seçime tek parti olarak katılacaklarını ifade etmişlerdir (Cumhuriyet, 15 Mart 1954: 1). Demokrat Parti'nin bu seçimleri kazanmasını istemediklerini ancak bunu sebep göstererek diğer partilerle anlaşma yapmayacaklarını açıkça belirtmişlerdir. Seçim için parti teşkilatlarının tamamlandığı yerlerde oy isteyeceklerini söylemişlerdir (Zafer, 15 Mart 1954: 1).

1950 seçimlerinden sonra ilk kez CHP muhalefet partisi olarak 1954 seçimlerine katılacaktır. İktidarın Demokrat Parti'ye verildiği 1950 seçimlerinde halkın yanıltılmış olduğunu ifade etmişlerdir. Ve 1954 seçimlerin de iktidarın tekrar kendilerine verileceğini belirtmişlerdir (Şişik, 2019: 57).

Merkezi Mersin'de olan Müskiler Meclisi Başkanı Hamdi Olgun ve Genel İdare Kurulu Müfide İlhan'ın seçimlerden önce Adana'ya aday belirlemeye geldikleri zaman bu cemiyetin

Türkiye Köylü Partisi ile görüşüp iş birliğinde bulunacaklarına dair haberler ortaya çıkmıştır. Fakat bu konu hakkında herhangi bir sonuç ortaya çıkmamıştır (Bugün, 25 Mart 1954: 1).

Türkiye Köylü Partisi 1954 seçimlerine ülkenin belli bölgelerinde aday çıkartarak katılmayı uygun bulmuşlardır. Seçimde önce aday gösterdikleri yerlerde muhtarlıklara seçmen kütüklerini yeniden hazırlamaları için bir bildiri göndermişlerdir. Yapılacak olan genel seçimlerde halktan şikâyetlerin gelmemesi için her yönden tedbirler alınmıştır. Bu tedbirlerin alınmasının asıl sebebi ise 1950 yılında yapılan seçimler sonucunda ortaya çıkan şikâyetlerdir. Bu durumun tekrar yaşanmaması için tedbirler alınmıştır. Herkes görevini fazlasıyla yerine getirmiştir. Muhtarlara gönderilen bildirimlerle seçmen kütükleri yeniden hazırlanmıştır (Cumhuriyet, 26 Kasım 1953: 1-6).

Türkiye Köylü Partisi daha çok köycülük anlayışı üzerine seçim propagandaları yapmıştır. DP ve CHP'nin geri planda bıraktığı köy kesimini TKP ön plana çıkarmıştır. Türkiye Köylü Partisi seçim çalışmalarına kazanacağına kesin gözüyle baktığı Çukurova'dan başlamıştır. Tahsin Demiray Adana'da kürsüde iken bu konu üzerine iktidarı eleştirmiştir. İktidarın sadece gösteriş olarak köy bölgelerine yardımda bulunacaklarını aktarmıştır. Çukurova bölgesindeki pamuk üreticilerinin de iktidar tarafından mağdur edildiklerine değinmiştir (Vatan, 24 Nisan 1954: 1). Cezmi Türk ise Konya'daki mitingde demokrasi yönünden hala ülkenin gerilerinde olduğunu, istenilen düzene henüz gelmediğini söylemiştir. Ayrıca köylü ve şehirli arasındaki eşitsizliğin ise giderek arttığını ifade etmiştir. Parti olarak bu eşitsizliği gidereceklerini ifade etmiştir (Vatan, 25 Nisan 1954,1). Miting yaptıkları bütün bölgelerde özellikle iktidarı ülkemizde yapacağım dediği halde yapmadığı bütün eksikliklerden bahsetmişlerdir. Ülkemizin eğitim ve sosyal yönden geri planda olduğunu açıkça ifade etmişlerdir.

Türkiye Köylü Partisi on beş vilayette aday göstermiştir. Bu adaylar:

İlk olarak uçak kazasında vefat eden Genel Başkan Remzi Oğuz Arık'ın eşi Adana'dan aday gösterilmiştir (Yeni Sabah, 11 Nisan 1954: 1).

Ankara: Kâzım Arar, Naşid Kızılay, Cahit Ahmed Aymerger, Nizameddin Barıman, Ömer Baykoç, Hamide Esemeli, Ali Galip Genç, Orhan Cevdet Kural, Hasibe Menemencioğlu

Burdur: Süleyman Beşköylü, Kemal Bozkurt

Çankırı: Kazım Arar, Kemal Atakurt, Osman Danışmaz, Tahsin Demiray, İhsan Oktay, Mehmet Yıldırım

Çanakkale: Hasan Balkan, Süreyya Endik, Fehmi Eren, Hasan Erkmen, Asım Günç, Cemil Kandemir, Murat Öçalan

Elâzığ: Yansur Bulduk, Celâl Erten, Sadık Erren, Salih Güner, Aziz Şenkal

Eskişehir: Asım Günç, Mahmut Güngör, Sami Süleyman Gürerman, Süleyman Hoşgör, Halim Sait Kayılı, Cevdet Savkar, İsmail Yetim

İçel: Ali Kemal Atilla, Ahmet Oğuzbaş, Nazmi Oktay, Niyazi Ramazanoğlu, Muzaffer Ünsal, Ali Yılmaz, Tahir Yurttaş

Kastamonu: Kemal Atakurt, Kemal Ataüinal, Osman Nuri Gürler, Hamdi Kesiroğlu, Naşit Kızılay, Celal Özelçi, Kemal Öziş, Nuri Pala, Ali Fuat Uçar, Sabri Yılmaz

Kocaeli: Tahsin Çetinkaya, Şükrü Çiftçi, Ömer İskender Erdener, Mustafa Raşit Morali, Faik Örnek, Hidayet Öztürk, Ali Nevruz Tuğsavul, Cemil Yasaer

Kırşehir: Cemal Aksaç, Ömer Köker, Cemal Özkan, Mehmet Öztunç, Cevat Hakkı Tarım

Malatya: Hüseyin Aydoğan, Muzaffer Amaç, Kâmil Çamuroğlu, Cemil Döşer, Reşat Celal Emek, Hamit Fendoğlu, Ali Rıza Güç, Mehmet Nedim Hoşhanlı, Bedri Kısakürek, Celal Özelçi, Cemal Azmi Soydaner, Abdurrahim Yaşar

Maraş: İsmail Aydın, İhsan Bat, Necati Bingöl, Mesut Can, Selahattin Hüdaioğlu, Kemal Kaynak, Bedri Kısakürek

Niğde: Bektaş Argun, Tahir Ata, Cafer Çetin, Cafer Sadık Gülkan, Oğuz Demir Tüzün, Hasan Yaldır

Seyhan: Aliye Türkan Arık, Turgur Aksoy, Fethi Âtıl, Salih Çerçi, Yusuf Ziya Eker, Zahit Güngör, Ethem Menemencioğlu, İhsan Önal, Hayri Öztürk, Kamil Çekerek, Cezmi Türk, Veli Topaloğlu, Kemal Üstak

Urfa: Reşit Cihanbeyli, Hüseyi Cavit Us, Şükran Başaran

İzmir: Reşit Cihanbeyli, Nuri Çavuşoğlu, Yalçın Dağlar (Yeni Sabah, 11 Nisan 1954: 1-7).

Seçimi büyük ve ezici farkla DP'nin kazandığı belirtilmiştir. Sabaha karşı saat 3'te belirtilen sonuçlara göre üç vilayette CHP'nin kazandığı aktarılmıştır. Bu vilayetler Malatya, Konya ve Sinop illeridir. CMP'nin kazandığı vilayet ise Kırşehir'dir. Geri kalan bütün vilayetleri ise DP adayları tam liste halinde milletvekili seçilmişlerdir. Bütün illerden seçime katılan 2 tane parti bulunmaktadır. Bunlar DP ve CHP'dir.

Türkiye Köylü Partisi 19 ilde seçime katılmıştır. Cumhuriyetçi millet Partisi ise 40 tane ilden seçime katılmıştır.

DP 281, CHP 211, CMP 32, TKP ise 18 tane milletvekili kazanmıştır (Toker, 1966: 10).

Türkiye Köylü Partisi'nin oy dağılımında illerin yansımaları ise şu şekildedir: Çankırı: 12.779, Niğde 7.360, Maraş 7.056, Çanakkale 7.175, Kastamonu 3.381, Eskişehir 2.612, Kocaeli 880, İzmir 385, Urfa 998, Burdur 3.096, Diyarbakır 4.140, İçel 2.989, Elâzığ 3.200, Ankara 3.632, Malaya 4216, Konya 9.100, Seyhan 15.818, İstanbul 12.138, toplam 100.955 (TKP Teşkilat, 4 Ocak 1955:3).

Seçimlerde Cumhurbaşkanı'nın taraf tuttuğu iddia edilmiştir. İktidara destek verdiği söylenmiştir.

Türkiye Köylü Partisi için seçim sonucunda 100 binden fazla oy almaları büyük bir başarıyı temsil etmiştir. Bu sonuca bakarak halkın TKP 'ye olan güveni ortaya çıkmıştır (Pınar, 2020: 161).

Türkiye Köylü Partisi seçim sonuçları ilan edildikten sonra Cezmi Türk bu durum hakkında şu ifadelerde bulunmuştur:

“Elde edilen neticeler beklenmeyen şeyler değildir. Bu memleket murakabe ve muhalefetin tarih tecrübeleriyle müspet olduğu üzere çok güçlü ve sıkıntılı olduğunu ve olacağını bile bile bu sahaya atılmış bulunmaktayız. Buna binaen çalışmaya devam etmek niyet ve kararındayız.

İktidarın da memleketimizin hayrına insaflı hareket edeceğinden eminiz” (Cumhuriyet, 7 Mayıs 1954:1).

Seçimlerin sona ermesiyle beraber Demokrat Parti'nin de seçim kampanyaları için çok fazla harcama yaptığı ortaya çıkmıştır. Bu harcamalar haksız rekabete neden olmuştur (Cumhuriyet, 7 Mayıs 1954: 1-3).

DP seçimi büyük başarı ile tamamlamıştır. Her ne kadar istediği olmuşsa da 4 ilde istediği sonuca ulaşamamıştır. Bu iller arasında Malatya'da bulunmaktadır. Bu sebeple de Malatya'yı ikiye ayırıp Adıyaman şehrini oluşturmuşlardır (Albayrak, 2004: 266-267).

3.4.2. 1957 Seçimlerinin Türk Basınına Yansımaları

Demokrat Parti daha önceden yapılmış olan 1954 seçimlerinde oy çokluğu ile büyük bir başarı elde etmiştir. Bu başarının en büyük nedeni ise daha önceden yaptığı planlı işlerdir. Her ne kadar planlı uygulamalarda bulunulmuş olsa da memleketin içerisindeki ekonomik ve siyasi

sorunların ortaya çıkmaya başlamasına engel olamamışlardır. Özellikle de ekonomide yaşanan sorunlar yüzünden ülke çok büyük sıkıntılara girmiştir. Yabancı sermaye de ve dış borçlanmada önemli sorunlar meydana gelmiştir. Yaşanan sıcaklıklarla beraber kuraklıkta meydana gelmiştir. Kuraklığın artması sebebiyle de tarımda gerileme yaşanmıştır. Tarımda sulama ihtiyacı sağlanamadığı için daha önce de ekilen alanların boş kalmasına neden olmuştur. Bu dönemde yaşanan bu sıkıntılar sebebiyle de Türkiye tekrar buğday ithal etmek zorunda kalmıştır. Yaşanan bu kuraklıklar sebebiyle ülkemizde buğday stoku daha önceden yapılmadığı için bu dönemde acele olarak Amerika'dan beş yüz bin ton buğday almak zorunda kalan hükümetimiz alınan buğdayların beher kilosuna bizim ülkemize göre verilen fiyatı otuz kuruştan fazla fiyat vermişlerdir (TKP Teşkilat, Ocak 1955: 4).

Tarım ekonomisini etkileyen bir diğer sorun ise tarımda traktör kullanımına geçilmesidir. 1950 yılından sonra tarımda traktör kullanımı artmıştır. Traktör kullanım sayısı önceki dönemlere göre üç katı artmıştır. Bu nedenle tarımda kullanılan makineleşme sayesinde tarımda sağlanan verimi de azaltmıştır. Kaba Ulusal ürün içinde tarımda sağlanan pay da azalmalar olmuştur (Kongar,1998:361). Tarımda makineleşme hem tarımdaki verimin düşüşüne hem de tarım alanında çalışan nüfusun azalmasına neden olmuştur. Bu durum ülke içerisinde işsizliğin çoğalmasına da neden olmuştur.

Bu dönemde ekonomide sanayileşmeye gidilmiştir. Fakat tarım alanından sanayi alanına hammaddenin gönderilmesi gereklidir. Sanayi bölgesine yerli kaynak temin edilmemiştir. Çünkü mallardan alınan tutarsız vergiler, haksız fiyatlar, araçlar arasında yaşanan sorunlar neden olmuştur. Alınan mallar ise gereksiz tüketim yüzünden harcanmıştır. Bu durum sanayileşmenin gelişmesine engel olmuştur (Kongar, 1998:361).

Türkiye Köylü Partisi ekonominin bu denli kötü gitmesine ise şu yorumları yapmıştır:

Bolluklar ve darlıklar şeklinde ifadelerini kullanmışlardır.

Darlıklar: Su kıtlığı, buğday kıtlığı, saman kıtlığı, kredi kıtlığı, kömür kıtlığı, mürekkep kıtlığı

Şeker darlığı, demir darlığı, kereste darlığı, ilaç darlığı, kâğıt darlığı, geçim zorluğu, tohum azlığı, yedek parça azlığı

Bolluklar: Nutuk bolluğu, vaat bolluğu, borç bolluğu, kâr bolluğu, partizan bolluğu, mahkûm bolluğu, piyango bolluğu, banka bolluğu, ikramiye bolluğu, zam bolluğu, tahsisat bolluğu, yolluk bolluğu ve çamaşır makinası bolluğu gibi ifadeler de bulunmuşlardır (TKP Teşkilat, Kasım 1954: 4).

Ülke içerisindeki ekonomi gün geçtikçe kötüye gidiyor. Bu olumsuz durum ülkenin içerisindeki siyasete yön vermiştir. Türkiye Köylü Partisi bu dönemde Demokrat Parti'nin yoğun baskısıyla tek başına mücadele edemeyeceğini düşünmüştür. 11 Şubat 1955 yılında diğer Partilerle bir araya gelmek için "Yuvarlak Masa Konferansı" için davette bulunmuştur. Bu konferans için Türkiye Köylü Partisi altı maddelik bir muhtıra yayımlamıştır. Bu muhtıra diğer partilere bildirilmiştir (Demiray, 3-4 Aralık 1955: 15-16). Yuvarlak masa konferansı için başta partiler kendi aralarında karşılıklı konuşup görüş belirtmişlerdir. Fakat daha sonra yapılan görüşmeler, tartışmalar neticesiz kalmıştır. Partileri karşılıklı olarak bir araya getirememiştir.

Yaşanan bu ekonomik zorluklar arasında siyasi yönden ise DP 27 Haziran 1956 yılında "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu"nu çıkarmıştır. Bu kanunla kapalı toplantılar mülki amirin izniyle yapılacaktır, siyasi partiler sadece seçim dönemlerinde açık hava toplantıları yapabileceklerdir, diğer zamanlarda yasaklanmıştır. Suç sayılan toplantıları dağıtmak için ateş

açılmasına izin verilmiştir (Şişik, 2019: 64-65). Bu kanun kabul edilirken muhalefet partileri Meclisi terk etmişlerdir. Hükümet bu kanunla diğer parti gruplarının bir araya gelmesini engellemeye çalışmıştır. Muhalefet partilerinin halkla yapacağı toplantılara engel olmayı amaçlamıştır. İnsanlar arasındaki görüş birliğini de engellemeye çalışmışlardır.

Ülkemizde 1958 yılında yapılması gereken seçimler Demokrat Parti Meclis Grubu kararıyla 1 yıl öne alınmıştır. Yani seçimler 27 Ekim 1957 yılında yapılacaktır. Seçimlerin öne alınmasının en büyük sebebi olarak ülkemizde yaşanan ekonomik sıkıntılar ve hükümet ile muhalefet partileri arasındaki sorunlar gösterilmiştir. Ayrıca yaşanan bu ekonomik sıkıntılar sebebiyle Demokrat Parti'nin güç kaybetmesi ve 1958 yılında yapılacak olan seçimleri kaybetme korkusu olarak da gösterilmiştir. Diğer muhalefet partileri de bir araya gelip iktidara karşı güçlerini birleştirmelerini engellemeyi hedeflemişlerdir (Girgin, 2013: 157). Başbakan Adnan Menderes'e neden seçimlerin erken yapıldığı gazeteciler tarafından kendisine sorulduğunda Adnan Menderes'te 12 Ekim'de Erzurum'da yaptığı mitinginde şu cevabı vermiştir:

“Seçimleri niçin öne aldık? Çünkü böylesi bir muhalefet (ortalığı siyasi ve ekonomik buhran var diye vellele vermesi)karşısında çalışmanın imkânı yoktur. Rejim buhranı diye mütemadiyen (durmaksızın) hırçınlaşan ve muhalefeti soysuzlaştırmaya doğru yol alan gidişe karşı hakikatin ne olduğunu göstermek lazımdı. Yaptıklarımızla kemali cesaretle Türk milletinin huzurundayız. İstibdat (baskı yönetimi), istibdat diyorlar. Serbest seçim karşısında istibdat iddiası sadece eski diktatörlerin uydurdukları yalan ve efsanelerden ibarettir. Yurdun huzuru için seçimi öne aldık” (Kocabaş, 2011: 472).

Diğer Muhalefet Partileri seçimlerin erkene alınmasını olumlu karşılamışlardır. Hürriyet Partisi seçim hazırlıklarına erken başlamıştır. CHP de seçimin bir an önce yapılması taraftarıdır. Çünkü iktidarla artık iplerin kopma noktasına geldiğini söyleyebiliriz. CKM partisi ise seçimlerin yapılacağı zamanı beklemişlerdir. Hatta seçimlere diğer partilerle beraber katılmayı düşündüğü için çalışmalarına başlamışlardır. Bu sebeple de seçimlerin erken yapılmasına ses çıkarmamışlardır. Tahsin Demiray ise TKP'nin görüşünü şu ifadelerle açıklamıştır:

“Biz Türkiye Köylü Partisi olarak, memleketin vakitsiz olarak seçimlere sürüklenmesini doğru bulmadığımızı İzmir'de ve İstanbul'da defalarca umumi efkâra geniş bir surette aksettirdik. Fakat diğer muhalif 3 Parti bir heyecan dalgasına kendilerini kaptırmışlardır” (Demiray,1-2 Aralık 1957: 11).

1957 yılında yapılacak olan seçim yaklaştıkça TBMM'de büyük tartışmalar baş göstermiştir. Özellikle Osman Bölükbaşı mecliste Demokrat Parti'yi çok sert eleştirmiştir. Çünkü CMP Kırşehir'in ilçe olmasını kabul etmemiştir. CMP'de bu konuyu yaptığı her kongrede dile getirmiştir. Demokrat Parti de yaşanan bu tatsızlıklara bir son vermek için Kırşehir'in tekrar il olması için Meclise bu kanunu getirmiştir. Mecliste bu kanun konuşulup tartışılmıştır. Ve yapılan oylama sonunda bu kanun kabul edilmiştir (Girgin, 2013: 156). 12 Haziran günü kabul edilen yeni yasayla Kırşehir il olurken 78 Bucak da ilçe olmuştur (Zafer, 20 Haziran 1957:1). Osman Bölükbaşı'na ise Meclis tarafından ceza verilmiştir. Osman Bölükbaşı'nın dokunulmazlığı 24 Haziran 1956'de kaldırılmıştır. 2 Temmuz'da da tutuklanıp ceza evine konulmuştur (Turan, 1999: 130).

Seçim çalışmalarına bütün partiler hızlı bir şekilde başlamışlardır. Bu çalışmalar devam ederken hükümete ağır eleştirilerde bulunan Turan Fevzioğlu seçimlere CHP'den aday olacağını açıklamıştır (Albayrak, 2004: 294). Fuat Köprülü'nün oğlu Orhan Köprülü'de DP'nin demokrasi sisteminden uzaklaştığını söylemiştir. Bu sebeple de Demokrat Parti'den istifa etmiştir. Oğlunun

istifasından sonra Fuat Köprülü'de DP'den istifa ettiğini açıklamıştır (Cumhuriyet, 7 Eylül 1957: 1). İktidar Partisi içinde istifalarda gittikçe artmıştır. Burhaneddin Onat ve Dağıstan Binerbay da istifa etmişlerdir (Ulus,7 Eylül 1957: 1). İktidar bu istifalar sebebiyle pek çok oyu kaybedeceğini anlamıştır. Bu sebeple muhalefet partilerine karşı oldukça sert bir tutum içine girmiştir. Daha önceden tutuklanan Osman bölükbaşı halkın yoğun baskısı sonucunda serbest bırakılmıştı. Ama DP aynı gün Osman Bölükbaşı'nı tekrar tutuklayacaktır. (Ulus, 26 Temmuz 1957: 1). Bu tutuklamadan sonra hem muhalefet yanlısı kişiler hem de basın yayın organları sert eleştirilerde bulunmuşlardır.

Demokrat Parti bu uyguladığı sert tutumu partinin oy kaybetmesine neden olacağını bildiği için olumlu yönden çalışmalara başlamışlardır. Yeni fabrikaların açılışı yapılmış. İşçi konutları ve gecekondu için tapular dağıtmıştır. İstanbul'da elektrik fiyatlarını düşürmüşlerdir. Ayrıca çiftçilerin de borçlarını taksitlendirmek için bir uygulama yapmışlardır (Zafer, 12 Eylül 1957: 1).

Seçim döneminde muhalefet partileri de tek başlarına seçime katılamayacaklarını düşündükleri için bir araya gelmeleri gerektiğini anlamışlardır. TKP'de bu seçiminde muhalefet partilerinin bir araya gelmesini desteklemiştir. Çünkü DP'nin bu seçimi kazanmasını istememiştir. Henüz iktidara gelmeyen DP söz verdiği seçim vaatlerini, iktidara geldikten sonra ise yerine getirememiştir. Zaman geçtikçe DP'nin her yönden baskıcı politikası artmıştır. TKP de bu durumdan diğer partileri bir araya getirmek için çalışmalara başlamıştır. HP ile CMP'yi yakınlaştırmışlardır. Aralarında yapılan görüşmelerin olumlu sonuçlanması için çabalamışlardır. İkili yapılan görüşmelere daha sonra CHP'nin dahil olmasını istemişlerdir Fakat CMP ile HP arasındaki görüşmeler olumlu sonuçlanmamıştır. Daha sonra ise Hürriyet Partisi CHP ile görüşmelerde bulunacaktır. Fakat ilk etapta yapılan görüşmeler neticesiz kalmıştır. 17 Ağustos günü CHP, HP VE CMP yapılan görüşmeler sonucunda bir uzlaşma sağlayabilmişlerdir (Demiray, 1-2 Aralık 1957: 8-9). Bu partiler 4 Eylül 1957'de bir bildiri yayınlamışlardır (Ertan, 2012: 277).

Yapılan bu olumlu görüşmeler sonucunda DP bu durumdan rahatsız olmuştur. 1957 seçimlerinden hemen önce DP seçim yasasını değiştirmiştir. Bu değişiklik ise;

"Her seçim çevresi için tespit edilecek milletvekili sayısının 1957 seçimlerinde bu çevreler için tespit edilmiş milletvekili sayısından aşağı olmayacağı"

Şeklinde belirtilmiştir (Ertan, 2012: 277). Yapılan değişikliklerle beraber muhalefet partilerinin beraber seçime girmelerini engellemiştir. Partiler arasında iş birliği de ortadan kalkmıştır. Muhalefet partilerinin tek başlarına seçime girmeleri zorunlu hale getirilmiştir

Türkiye Köylü Partisi iktidarın seçimleri 1957 yılında yapma kararını her ne kadar olumlu kabul etmemişse de yine de 20 bölgeden seçime girebileceklerini tespit etmişlerdir. Fakat değiştirilen seçim kanunu sebebiyle en az 40'tan fazla ilden seçime girmesi zorunlu bir hale gelmiştir. Bu durumda Köylü Partisi, Partilileri bu konuyu müzakere etmek için toplantıya çağırmıştır. Yapılan iki günlük müzakereler neticesinde parti olarak 1957 seçimlerine katılmama kararı almışlar ve seçimlerden çekildiğini açıklamıştır (Demiray, 1-2 Aralık 1957: 13). Yapılan bu müzakereler sonucunda bazı kararlar alınmıştır. Bu kararlar şunlardır:

1-) DP iktidarının bugüne kadar rejim ana meselelerinde ve milletin büyük kitesini ilgilendiren iktisadi sahada taahhütlerin yerine getirmemiş bulunması ve icraatını vatandaşın serbest tasvibine arz etmekten çekindiğini son seçim kanununun tadili ile göstermesi ve daha şimdiden seçim kampanyasında almakta bulunduğu ağır tedbirlerin yapılacak seçimlerin muhalefet için neticesiz bırakılabileceği ve netice alınsa bile tehlikeler arz edeceği kanaatine varılmıştır.

2-) Bu şartlar altında yapılacak seçimin ancak birbirine iktidar ve muhalefet devreden ve halen birbirinin icraatından sorumlu bulunan iki siyasi zümrenin, yukarıdaki şartlara rağmen kendi aralarında bir hesaplaşma meselesinden ibaret olduğu tespit olmuştur.

3-) Bu sebeple şimdiki halde partimizin seçim yoluyla millete yapacağı bir hizmet bulunmadığından, Türkiye Köylü Partisi'nin 34 vilayette kurulmuş olan teşkilatıyla seçimlerden çekildiğini beyan eyer ve CMP ile Hür Partisini bu görüşü benimseyerek hesaplaşma sırasında dünün ve bugünün mesullerini baş başa bırakmaya davet ederiz.

4-) Eylül 1957 tarihli müşterek siyasi taahhüdü ise bir senet ittihaz etmekte devam edeceğimizi ve vakti gelince müteahhitlerin her birinden ayrı ayrı ödemesinin talep edeceğini ayrıca beyan ederiz (Demiray, 1-2 Aralık 1957: 12).

Seçimlerden önce CHP 5 Ekim 1957 günü adaylarını ilan etmiştir. CMP'de aday listelerini 7 Ekim'de açıklamıştır. Cumhuriyetçi Millet Partisi kendisine yöneltilen gerici parti söyleminin önüne geçmek için aday listelerinde 12 tanede kadın aday bulunduruyordu. Hür Partisi ise aday listelerini 7 Ekim'de açıklamıştır. 56 ilden 530 aday göstermiştir. Bütün parti adayları arasında tüccar, hukukçu, gazeteci, doktor, asker, çiftçi gibi mesleklerden kişiler yer almışlardır (Albayrak, 2004: 296). Demokrat Parti'de aday listelerini açıklamış; fakat daha önce aday olanların bazıları bu seçim de aday olarak gösterilmemiştir.

Celal Bayar her ne kadar Cumhurbaşkanı olsa da DP için seçim çalışmalarında memleketin bazı illerine yurt gezileri yapmıştır. Bu geziler esnasında yaptığı konuşmalarda DP'ye övgülerde bulunmuştur. Adnan Menderes'te yurt gezilerinde bulunmuştur. Ve partisi adına pek çok ilde mitingler yapmıştır. Bu mitinglerde de daima CHP'yi ve İsmet İnönü'yü eleştirmiştir. Diğer muhalefet partileri ise çok kısıtlı imkânlarla seçim çalışmalarını yapmışlardır.

Yapılan bu çalışmalar sonucunda 27 Ekim 1957 Pazar günü seçmenler oy kullanmak için sandık başına gitmişlerdir. Yapılan seçimler sonucunda DP'nin oylarında ilk kez azalma yaşanmıştır. DP %47,3 oranında oy almıştır. Çoğunlukçu sisteme göre 424 milletvekili çıkarmışlardır. CHP, CMP ve HP toplamda 365 milletvekili çıkarmışlardır. CHP'nin 178 milletvekili, CMP'nin 4 tane, HP'nin de 4 milletvekili olmuştur. DP toplamda 47 ilde seçimi kazanmıştır. Diğer muhalefet partileri ise 23 ilde seçimi kazanmışlardır (Turan, 1999: 133).

1957 yılında yapılan genel seçimler de ülkenin çoğu yerinde olaylar çıkmıştır. Seçimler yüzünden çoğu kişi yaralanmış. Olay çıkarılan illerden bazıları: Kayseri, Van Başkale, Konya'nın Ilgın kazaları ile Kastamonu, Samsun, Çanakkale, Giresun yer almıştır. Karışıklık çıkan bir diğer il ise Gaziantep'tir. Olaylar baskı ve şiddetle çözülmeye çalışılmıştır (Albayrak, 2004: 298).

Seçim sonuçları açıklandıktan sonra bazı iller de seçim sonuçlarına itiraz edilmiştir. Seçimlerin Adana ve Diyarbakır'da yenilenmesine karar verilmiştir. Diğer illerin itirazları reddedilmiştir. 1957 seçimlerinde DP büyük kayıplara uğramıştır. Ayrıca DP'nin katıldığı son seçimlerdir. Seçimler sonucunda TKP, CMP ve HP gibi tüm partiler bir araya gelerek müzakerelerde bulunmuşlardır. Fakat yaşanan sorunlar sebebiyle bu birliktelik tekrar sağlanamamıştır.

3.5. Türk Basımında Yerel Seçimler

3.5.1. 1954 Yılı İl Genel Meclisi, Belediye Meclisi ve Muhtarlık Seçimleri

Demokrat Parti iktidara geldikten bir süre sonra CHP'nin etkili olduğu tüm yerlerde kendi hâkimiyetini sağlamak için 1954 seçimlerinden sonra harekete geçmiştir. Muhalefeti etkisiz hale

getirmek için pek çok kanun tasarısı hazırlayıp meclise sunmuştur. Bu nedenle de DP ile muhalefet arasındaki ilişkiler iyice bozulmuştur. Böylece gergin bir ortamda kasım ve aralık aylarında İl Meclis, Belediye ve Muhtarlık seçimleri yapılacaktır.

TKP bu seçimlerde büyük partilerle yapacağı rekabet ortamında büyük bir başarı elde edemeyeceğini belirtmiştir. Bu nedenle 1954 seçimlerine girmeyeceklerini bildirmişlerdir. (Cumhuriyet, 6 Ağustos 1954: 1). TKP'ye göre büyük partilerin yapılacak olan seçimde önceliklerinin merkezi idareyi kazanmak olduğudur. Muhit seçimlerine çok fazla önem vermediklerini açıkça belirtir. TKP son günlerde yaşanan olumsuz olaylar sebebiyle iktidar partisinin izlediği politikayı şiddetle tenkit etmiş ve ülkemizdeki hukuk rejiminin şiddetle sarsıldığını ifade etmiştir (Cumhuriyet, 6 Ağustos 1954:3). TKP'nin bu görüşlerden sonra seçimden çekilmesi kararına CMP'de destek vermiştir. Ve seçime CMP de katılmama kararı almıştır.

Köy ve mahalle muhtarlık seçimleri 7 Kasım 1954'te yapılmıştır. Seçimlerde oyların çoğunu DP ve CHP almıştır. Bu seçimle de DP 26.669, CHP ise 5.688 muhtarlık kazanmıştır (Şişik, 2019: 70).

Bazı yazarlara göre TKP bu seçimlere katılmadı ama bazı yazarlara göre TKP bu seçime katılmıştır. Eğer TKP seçime bizzat girmediyse bile kendisine bağlı olan bağımsız adaylar seçime katılmıştır. TKP'de seçime katılan bu adayları desteklemiştir.

Yapılan seçimde ülke genelinde mahalle ihtiyar heyeti, köy, muhtar ve ihtiyar meclisi üye sayısı 72.959'dur. DP 53.968, CHP 11.438, CMP 223, TKP 63, Bağımsızlar 3.772 karışık listelerde ise 3.495 üye kazanmışlardır (Albayrak, 2004: 269).

Kaynaklardaki verilere göre muhtarlık ve ihtiyar meclisi seçimlerinde %00.08 oy alarak başarı sağlayamamıştır. Türkiye genelinde 42 muhtarlık kazanmıştır (Pınar, 2022: 262).

3.5.2. 1955 Belediye Seçimlerinin Türk Basınına Yansımaları

Yapılan 1954 yılındaki genel seçimler sonrasında ülkemizde bir de Belediye seçimlerinin yapılması planlanmıştır. Belediye seçimleri için önce 1953 yılı belirtilmişse de 1955 Haziran ayına ertelenmiştir. Fakat yaşanan sıkıntılar sebebiyle seçim tekrar ertelenerek 13 Kasım 1955 yılı olarak kararlaştırılmıştır (Şişik, 2019: 70).

Türkiye Köylü Partisi temmuz ayından itibaren birçok toplantı yapmıştır. Ve bu toplantılar sonucunda bir tebliğ yayınlamışlardır. Bu tebliğde sert bir dil kullanılmıştır. Partinin 30 ilde teşkilatlandığından ve sadece 17 ilden seçime katıldıklarını söylemişlerdir. Seçim sonucunda ise 100 bin oy aldıklarını ve bunun büyük bir başarı olduğunu kabul ettiklerini açıklamışlar. Fakat son zamanlarda yaşanan siyasi olaylara göre iktidarı gözlemlemişler ve yaptıklarını şiddetle eleştirmişlerdir. İktidar partisinin devletin hukuk rejimini bozduklarını iddia etmişlerdir. Bu sebeplerden dolayı da Köylü Partisi olarak Belediye, muhtar ve il genel meclisi seçimlerine katılmayacaklarına dair açıklamalarda bulunmuşlardır (Cumhuriyet, 6 Ağustos 1954: 1-8). Türkiye Köylü Partisi olarak iktidar partisiyle rekabete girmeyeceklerini bildirmişlerdir. CHP ve CMP'de bu süreçte seçime girmeyeceklerini söylemişlerdir (Vakit, 6 Ağustos 1954: 1).

Türkiye Köylü Partisi 3 gün süren bir konferans yapmıştır. Bu konferansta seçime girip girmeyeceklerine dair partililer kendi aralarında tartışmalar da yapmışlardır. Ve bu tartışmalar sonucunda mahalli seçimlere girmeyeceklerine dair karara varmışlardır. Bu kararları bir tebliğle bildirmişlerdir. CHP ve CMP'nin seçime girmeme kararlarını onaylamamışlardır. Onların sadece seçim hesabı yaptıklarını eleştirmişlerdir. CHP'ye göre: *“Hükümetin daha önce 7 Eylül kararları ve kayıtsız şartsız girdikleri Avrupa iktisadi iş birliği idaresine kabul ettiği liberasyon sisteminin*

aynı yolda tevsian yürütülmesi suretiyle daha başlangıçta hayata düşünüldüğü ve bugünkü iktidarın bunları tavsiyeye çalıştığını belirtmiştir.” ifadelerini kullanmışlardır. TKP’ye göre ise yaşadığımız memleketin siyasi, içtimai, iktisadi ve mali kaderini elinde bulunduran iktidarın seçimlerde yalnız bırakılmamasını demokratik yönden de memleketin çıkarlarını korumak için seçimlere gireceklerini açıkça belirtmişlerdir (Son Posta, 9 Ağustos 1955: 1-3).

Cezmi Türk’te seçimler sebebiyle memleketin içinde herhangi bir sorunun oluşmasına izin vermeyeceklerini ayrıca demokrasi açısından da halkın sandık başından uzaklaşmaması için seçime katılacaklarını söylemiştir (Yeni Sabah, 10 Ağustos 1955: 1).

Cezmi Türk;

“Biz havayı tadil etmek için seçimlere giriyoruz. Gayemiz iktidara biraz huzur içinde çalışma imkânını vermektedir. Muhaliflerin bizi kendilerinin yaptığı işleri yapan parti olarak göremeyeceklerdir. Biz iktidarın her türlü vaatlerini her devirde reddettik. Eğer maddi menfaat gözetseydik DP’den ayrılmazdık; ayrılınca da hiç değilse CHP’ye giderdik. Atasözü malumdur: Herkesi nasıl bilirsin? Kendin gibi” ifadelerini kullanmıştır (Son Posta, 10 Ağustos 1955: 1).

Parti Genel Başkanı Tahsin Demiray ise;

“Biz seçimlere hükümeti değil halkı yalnız bırakmamak için girdik” ifadelerini kullanmıştır (Yeni Sabah, 20 Kasım 1955: 1).

Parti Üyelerinden Süreyya Endik ise seçimlere katılmanın partinin prensiplerine uymadığını söylemiştir. Bu durumu kabul etmediği içinde partiden istifa etmiştir (Akşam, 9 Ağustos 1955: 1). Türkiye Köylü Partisi’nin Belediye seçimlerine katılacağını duyan CHP ve CMP bu duruma çok büyük tepkiler verdiler. Partililere karşı bir öfke hâkim olmuştur. CHP’lilere göre TKP’nin seçime katılma kararını vermesi kendilerini yarı yolda bırakmalarına sebep olduğunu söylemişlerdir. CHP, TKP’ye serzenişte bulunmuştur. Ayrıca TKP’nin iktidar partisiyle müzakerelerde bulunması sonucunda bu kararı aldığını belirtmişlerdir. TKP’nin tek parti olma yolunda olduğunu da açıklamışlardır (Son Posta, 10 Ağustos 1955: 1-7).

Türkiye Köylü Partisi’nin 30 ilde ve 80 kazada teşkilatı vardır. Bunlardan bazıları seçime girmek istememiştir. Her ne kadar Genel Merkezin kararı olsa da destelememişlerdir. Bu durum parti tüzüğüne kabul görülmektedir. Herhangi bir baskı kuramayacaklarını söylemişlerdir. Bu duruma bir çare bulabilmek için de Parti Genel İdare Kurulu cuma günü toplanıp seçime girme kararını hep beraber tartışıp bir karara bağlayacaklarını ifade etmişlerdir (Son Posta, 10 Ağustos 1955: 7).

Sakarya Köylü Partisi seçimden önce toplu olarak istifa etmişlerdir. Daha sonra da CMP ye katılmışlardır (Cumhuriyet, 21 Ekim 1956: 1).

Seçimde parti adına İstanbul’dan 49 aday gösterilmiştir. Bu adayların çoğu tüccar sınıftan sadece 1 kişinin çiftçi olması parti adına çok dikkat çekmiştir (Vatan, 6 Eylül 1955: 1). 13 Kasım 1955 günü Belediye seçimleri yoğun çalışmalar sonucunda yapılmıştır. Seçime 825 belediyenin 599’unun DP, 211’inin müstakiller, 15’ini de Köylü Partisi kazanmış ve bu sayede %2,23’lük kısma girmiştir (Pınar, 2020: 264). Türkiye Köylü Partisi adayların büyük çoğunluğunu İstanbul Küçükçekmece’den çıkarmışlardır. Bu adaylar TKP İl merkezinde bir toplantı yapmışlardır. Küçükçekmece Belediye Meclisi azaları, ilçeleri için yapmayı planladıkları işleri tek tek açıklamışlardır. Tabi bu arada TKP’nin boş durmadığını da söyleyebiliriz. Bir kısım oyların iptal edildiğinden bu belediyenin seçiminin yeniden yapılmasını istemişlerdir (Vatan, 21 Şubat 1956: 1). TKP İstanbul İl Başkanı Muhittin Ünen seçim ve sonuçları hakkında şu ifadelerde bulunmuştur: “Küçükçekmece’deki seçimi kazanmamız halkın TKP’ye olan sempatisinden ziyade oradaki

idarenin halkı son derece muzdarip bir hale sokması neticesidir.” TKP'nin bu bölgede 600 tane oya 100 tane daha eklenmelidir. Çünkü 60 tane oy iptal edilmiştir. 150 kişinin de seçim listesinde adı bulunmamıştır. TKP'li adaylar bile oy kullanamamışlardır. Bu sebeple seçimin iptalini istemişlerdir (Vatan, 21 Şubat 1956: 3).

TKP bu seçimlerde ayrıca Maraş ve Edirne'yi de kazanmıştır. Köylü Partisi İstanbul'daki seçimlere de itiraz etmiştir. Çünkü bazı yerlerde gizli hücreler mevcut olduğundan oy prensiplerinin ihlal edildiği söylenmiştir. Bu konu üzerine TKP İstanbul İl Başkanı Avukat Nevruz Tuksavul İl Seçim Kuruluna itiraz edeceklerini bildirmiştir (Cumhuriyet, 14 Kasım 1955: 1-6). Diyarbakır'da DP 3455, Köylü Partisi 840 oy, bağımsızlar ise 6299 oy almışlardır. Bağımsızların oyu Diyarbakır'da DP'den daha fazla olmuştur. TKP Adapazarı'nda ise 4 oyla bu ilde seçimi kaybetmiştir. Urfa'da ise çok az bir oyla seçimi kaybetmişlerdir (Pınar, 2020: 264).

TKP Belediye seçimleri için 200 liraya yakın para harcamıştır. DP'nin ise 50-60 bin lira harcadığı söylenmiştir (Vatan, 21 Şubat 1956: 3).

TKP, 1955'teki Belediye seçimlerine katılması parti için pek bir yarar sağlamamıştır. Hatta partinin yıpratılması için bu seçimlerin yapıldığını bahane etmişlerdir. Çünkü parti için bu seçimlere girmenin doğru olmadığını söyleyenler haklı çıkmıştır. Her ne kadar bu seçimlerde istediklerini almamış olsalar da parti 4 yıl boyunca yaptığı işler sebebiyle köylü kesiminin sorunları üzerinde durulması gerektiğini vurgulamış ve bir farkındalık oluşturmuşlardır.

Seçim sonucu CMP İstanbul İl Başkanı Suphi Batu ise seçim sonucu şu şekilde değerlendiriyor:

“Yapılan seçimlerde müstakillerin veya seçime katılan siyasi teşekkülün muaf fakiyetini DP liderlerinin kötü idarelerine karşı halkımız da beliren ademi itimat ve hoşnutsuzluğun tabii bir neticesi telâkki etmek icap eder. Kendine DP'nin akıbetini tayin edeceğini de aşikârdır. Küçükçekmece seçimlerini bu çerçeve içinde mütalaa etmek yerinde olur kanaatindeyiz.” İfadelerini kullanmıştır (Vatan, 21 Şubat 1956: 3).

1955 Belediye seçiminde DP her ne kadar TKP'yi engellemeye çalışmış olsa da Parti yine de seçimler için sürekli çalışmış ve sonuç olarak kısmen başarılı olabilmıştır.

3.6. Türkiye Köylü Partisi'nin Cumhuriyetçi Millet Partisi ile Birleşmesi

Partiler 1954 seçimlerinde pek bir başarı elde edememişlerdir. Sonraki süreçte de sürekli iktidar karşısında mağlup edilmişlerdir. Bu duruma diğer muhalefet partileri de dahil olmuştur. 1 Aralık 1957 yılında partinin 5. Büyük Kongresinde Tahsin Demiray'da ülkenin içinde bulunduğu bu siyasi çıkmazdan bir an önce kurtulması gerektiğini söylemiştir. Bunun içinde diğer partilerle beraber DP'ye karşı güçlerini birleştirmeleri gerektiğini aktarmış ve bunun içinde 1958 yılında TKP, CMP, CHP ve HP arasında birleşme kararı ortaya çıkmıştır (Demiray, 1 Kasım 1958: 8).

Diğer partilerde 1956 yılından sonra Demokrat Parti iktidarına karşı nasıl güçlü durabilecekleri yönünden çalışmalara başlamışlardır. Partiler arasında oluşabilecek güçler birliği ile bu durumun kontrol altına alınabileceği fikri kabul görmüştür. CHP'de partiler arasında oluşturulacak ittifaklarda liderlik yapmak istemektedir. Fakat diğer partiler bu durum karşısında kararsız kalmaktadır. 1957 yılında yapılan seçimlerde çoğunluk sistemi uyguladığı için küçük partilerse seçime katılmamıştır. Bu olay sonucunda partilerin birleşme düşüncesi artık kabul görmüştür (Çiçek, 2014: 27).

Tahsin Demiray 11 Şubat 1955 günü diğer muhalefet partilerle birleşmek için bir rapor hazırlayıp CHP ve CMP'ye gönderdiklerini söylemiştir. Parti olarak ittifaklar için öncü olduklarını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Bu muharrik kuvvet de muhalefet partilerinin memleketin temel davaları mevzuunda bir yuvarlak masa etrafında toplanmaları lüzum ve ihtiyacını muhtelif zamanlarda ve binlerce defa ifade eden büyük vatandaş kitlelerinin arzu ve isteklerinin bir amme vicdanı emri haline gelmiş olmasıdır. Havası gittikçe sertleşen bir dünyanın ortasında mevkii son derece nazik bir devlet olarak varımızı, yoğunuzu dikkatle gözden geçirip el ve gönül birliği kurup kuvvetlendirmeye çok muhtaç bulunduğumuz bir devrede henüz huzur verici bir rejim istikrarına kavuşmamış olmamız son derece düşündürücüdür. Zamanımızda Türk milletin kaderini ellerinde tutanlar henüz iki zıt rejim arasında sallanmakta ve günden güne geriye götüren çeşit çeşit tatbiklerle milletin endişelerini arttırmaktadır. İkinci Dünya Harbinden sonra başlayan garp demokrasileri rejimine geçme gayreti muhalefette dahi duraklamıştır. Çünkü 1954 seçimlerinden sonra iktidarın giriştiği ağıt tatbikler Türkiye’de bir partinin muhalif olarak yaşaması mümkün olup olmayacağı sualini ortaya çıkarmıştır. Umumi mahiyette ortaya koyduğumuz bu görüşlere yakınlık duyulduğu ve munasip görüldüğü takdirde toplanması mümkün olabilecek bir yuvarlak masa konferansının esaslarını ve bu konferansın üzerine eğilmesi gereken hayati millet ve memleket meselelerini mütalaya bir zemin olmak kaydediyoruz: Bu maksatla Cumhuriyet Halk ve Cumhuriyetçi Millet Partileriyle partimizin genel başkanlarıyla birlikte umumi idare heyetlerince seçilecek 2’şer zatın bu mevzuları müzakere etmek üzere icabına göre Ankara ve İstanbul’da muayyen zamanlarda mütevali toplantılar yapmalarını ve varılacak müşterek kararların zaman zaman basına verilerek Türk umumi efkârına aksettirilmesini milli menfaatlere muvafık mütalaa etmekteyiz”(TKP Teşkilat, 10 Haziran 1955: 2).

CMP ile ilk olarak 1956 yılında DP'den ayrılan HP ile görüşmelere başlamıştır. Bu görüşmelere daha sonra ise TKP dahil olacaktır.

1954 seçimlerinden sonra DP içerisindeki muhalif gruplar DP'nin kongrelerinde yeniden ortaya çıkmışlardır. Ekim 1955'te DP'nin dördüncü kongresi sırasında partiden çıkarılan ve daha sonra istifa eden milletvekilleri tarafından 20 Aralık 1955 tarihinde Ankara'da Hürriyet Partisi'ni kurmuşlardır. Parti Ege Bölgesinde teşkilatlanmaya başlamıştır (Karpaz, 2012: 511).

Hürriyet Partisi üyeleri Demokrat Parti'nin artık demokrasiden uzaklaştığını ifade etmişlerdir. Parti olarak demokratik hedefleri yerine getirmek için kurulduklarını açıkça belirtmişlerdir. Hürriyet Partisi demokrasinin sağlanmasını kişilere bağlamıştır. Ancak kişiler demokrasi sayesinde halkın refah ve mutluluğa ulaşabilir. Bunu sağlamak için de adaletli bir sistem, özgür bir basın, hükümet ve meclis arasında dengeli bir iletişim sayesinde demokratik rejimli sistem oluşturabilir görüşünü savunurlar (Karpaz, 2012: 512).

Hürriyet Partisi'nin oluşumu, amaçları düşünce yapısı, idealleri ne CHP'ye ne de DP' ye benzememiş. TKP, HP'yi kendine benzetmiştir. Bu nedenle partililer arasındaki birleşmeye bu parti dahil edilmiştir.

TKP, CMP ve HP'liler kendi aralarında birleşme ile ilgili konuları tartışmak için Köylü Partisi Genel Başkanı Tahsin Demiray'ın Balta Limanındaki köşkünde saat 15.00'da toplanmışlar. Toplantılar kısa aralıklarla gecenin ilerleyen saatlerine kadar devam etmiştir. Daha önceden de gizli toplantılar yapmışlardır. Ve bu toplantılarda parti temsilcileri beyanlarda bulunmuşlardır. Ancak bu beyanlar uzun sürdüğü için dikkat çekmemek için toplantının normal bir kokteyl daveti gibi gösterilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Hürriyet Partisi Genel Sekreter Turan Güneş ve Aydın Yalçın'ın

toplantıda oldukları gizlenmiştir. Görüşmelerin sonucuna göre hareket edeceklerini söylemişlerdir (Vatan, 10 Ağustos 1958:1)

Düzenlenen bu toplantıya katılanların sayısı oldukça fazlaydı. Üç partiden 18 temsilci bulunmaktaydı. Türkiye Köylü Partisi'nin Genel İdare Kurulu üyeleri hepsi bu toplantıda bulunmuştur. Hürriyet Partisi'nden ise Genel Sekreter Turan Güneş, Genel Sayman Aydın Yalçın, Genel İdare Kurulu Üyesi Enver Görelî, Prof. Nihat Reşat Belger, İl İdare kurulundan Selahattin Tandal: CMP'den ise Genel Kurul Üyesi Sadık Aldoğan ve İl başkanı Hüsnü Zeki Söylemezoğlu katılmışlardır. Bu üyeler yapılacak olan diğer toplantılarda da değişebilirler. Her üç parti genelkurmaylarının birleşme fikrini benimsediklerini söyleyebiliriz. Birleşme fikri etrafında bir anlaşma sağlanmıştır. Toplantıların konusu birleşme fikrini kendi teşkilatına en iyi nasıl benimsetmek olduğudur. Sonraki süreçte ise CMP ile HP bölge toplantılarına çok önem vermişlerdir. CMP'nin ayrıca Genel İdare Kurulu toplantılarını sıkılaştırması birleşme konusunun daha ileri bir seviyede olduğu söylenmektedir. CMP ve HP'nin son zamanlardaki Genel idare Kurulu toplantılarının normal kadronun dışında teşkilat idarecilerinin katılması ile bir istişare toplantı şeklinde olduğu da bilinmektedir. Ayrıca son zamanlarda bu parti yöneticileri karşılıklı olarak parti merkezlerini de ziyaret etmişlerdir. Köylü Partisi'nin bu görüşmelerde daha istekli olduğu söylenmektedir. Bu üç parti birleşir ise meydana gelecek partinin bir şahıs partisi olmaktan uzak bir doktrin partisi hüviyetini taşıması da bahis konusu edilmektedir. Bu bakımdan toplantılarda memleketin içtimai, siyasi ve iktisadi her yönden meseleleri gözden geçirilmekte ve düzenleyici prensiplerin tespitine çalışılmaktadır (Vatan, 10 Ağustos 1958: 5).

Toplantı devam ettiği sırada aynı binada başka bir odada gazetecilerle konuşan Tahsin Demiray bu üç parti arasındaki görüşmelerin hala devam ettiği bu sebeple de henüz hiçbir resmîyet oluşturulmamışken bu konu hakkında konuşmanın zamanı olmadığını söylemiştir. Ayrıca Demiray bu yapılan toplantılarda fikir tartışmalarının olduğunu söylemiştir (Vatan, 10 Ağustos 1958: 5). Görüşmeler devam ederken HP Merkez İdare Kurulu, 6 Ekim 1958 tarihinde bir tebliğ yayınlamıştır. Bu tebliğin son kısmında ise şu ifadeler yer verilmiştir:

“Köylü Partisinin üç partinin (bir kuvvet) haline getirilmesi yolundaki teklifine gelince: İktidar partisinin vatandaş ekseriyetinin arzusu hılaflına demokratik nizamı red ve inkâr eden ısrarlı tutumu karşısında; muhalefet gücünü birleştirmek yolundaki teşebbüslere her türlü hissi unsurlardan tecerrüt edilerek girişilmesi gerektiğine inanmaktayız. Biz o kanattayız ki, muhalefet partilerinin bugün halletmek zorunda buldukları en mühim dava, müstakbel seçimlerde muhalefet lehine tecelli edeceğinden şüphe olmayan vatandaş ekseriyeti reyleriyle meclis ekseriyeti haline getirmek ve bu suretle akaliyetteki bir partinin (demokratik rejime paydos) diyebilme temayülünü kesin olarak bertaraf etmek davasıdır.” cevabını vermişlerdir.

Tahsin Demiray ise bu ifadeler karşısında şu yanıtı vermiştir: *“Görülüyor ki Hürriyet Partisi Merkez İdarecileri (üçlü birleşme) yi bir tarafa bırakmak yine CHP'si etrafında bir (dörtlü birleşme) teklifini ortaya koymuşlardır. CHP'si politikacılarını ziyadesiyle memnun ve mesrur eden bu görüşü sözlerimin ilk kısmında bir kere daha ortaya koyduğum Türkiye'nin tarihi kader durumu ile ne derece telif kabul edebileceğini düşünürsünüz. Fakat hemen ilave edeyim ki, Hürriyet Partisi idarecilerinin bu tebliğleri her bakımdan Politiktir. Hürriyet Partililer arasındaki CHP ile birleşmek suretiyle maksatlarına kestirme bir yoldan ulaşmak isteyenleri tatmin edecek olan ve gerçekten <her türlü hissi unsurlardan tecerrüt> etmiş bulunan böyle bir politik tatbik Hürriyet Partisi muhit teşkilatının ve 1945 sonrası mücahitlerinin mutavaat edip etmeyeceklerini düşünebiliriz. Böyle bir düşünce uzunda sürmeyecektir; çünkü Hürriyet Partisi'nin bu ayın 23'ünde*

Ankara’da toplanacak olan olağanüstü kongresi bunu ortaya koyacağı gibi şimdiden muhitte, yer yer fiili hareketler çeşitli neticeleri ve temayülleri göstermektedir. Her halde, Hürriyet Partililer bakımından, daha bir müddet gelişmelerin neticesini beklemek icap eder.” (Demiray, 1 Kasım 1955: 9)

Hürriyet Partisi dörtlü birleşmenin olmasını istemiştir. Fakat yapılan görüşmeler sonucunda hem CMP hem de Köylü Partisi CHP etrafında birleşmek istemediklerini söylemişlerdir. Çünkü kendi fikirleri ile CHP’nin fikirlerinin benzer olmadığını da açıkça ifade etmişlerdir (Demiray, 1 Kasım 1955: 9). Hürriyet Partisi CHP ile birleşme kararı almıştır. 1958 ‘in sonlarına doğru ise CHP ile HP arasında görüşmeler yapılmaya başlanmıştır. Görüşeler esnasında CHP Genel Başkanı İsmet İnönü’de bulunmuştur. 24 Kasım’da bir kongre yapılmıştır. Bu kongreye polis bir baskın yapmıştır. Her ne kadar polis baskını olmuş olsa da HP’li delegeler CHP ile birleşmek için oylamalarını tamamlamışlardır. 5 ret 175 kabul oyu ile HP, CHP’ye dahil olmuştur (Şişik,2019: 46).

Türkiye Köylü Partisi Hürriyet Partisi’nin CHP ile birleşmesi kararını kabul etmediği için de birleşme görüşmelerine CMP ile devam etmiştir.

Türkiye Köylü Partisi CMP ile birleşme kararını 1956 yılında yaptığı 5. Büyük Kongresinden sonra almıştır. Her iki partiye göre de iktidar artık hedeflerinden uzaklaşmıştır. İktidarın demokrasiyi kendi çıkarları için kullandığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle de iktidara karşı birleşmenin mecburi olduğunu söylemişlerdir. HP bu süreçte CHP’yi dahil etmesi görüşmelerde sorun yaşanmasına sebep olmuştur. Daha sonra ise 1957 seçimleri sebebiyle görüşmelere ara verilmiştir (Pınar, 2020: 275). CMP birleşme hakkındaki düşünceleri Umumi İdare Heyeti aldığı kararları 11 Ekim’de gazeteye tebliğ olarak bildirilmiştir. Gazeteye verilen tebliğ de şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Mücerred bir iktidar değişikliğinin maksadı temine ve demokratik rejimi tesise kâfi olmadığı hakikati, Demokrat Parti’nin iktidara gelişi ve malum olan icraatıyla bir kere daha anlaşılımıştır. Yeni bir devrin açılması ve yeni bir zihniyetin ve devlet görüşünün memleket hayatına hâkim olması, kanaatimizce, mazinin itiyat, zaaf ve mesuliyetleriyle malûl olmayan bir siyasi teşekkülün mücadelesiyle mümkündür. Bu sebeplerdir ki: bünyelerine hâkim bulunan zihniyet, itiyat ve zaafı bakımından aralarında bir ayniyet müşahede edilen dünkü ve bugünkü iktidar partileri dışında mesir üçüncü bir siyasi kuvvetin mevcudiyetini zaruri görmekteyiz. İcraat ve mesuliyetleri meydanda olan Demokrat Parti’nin muhalefete düşmesi halinde, demokratik prensipleri ve millet haklarını açık alınla ve samimiyetle müdafaa edecek ciddi bir muhalefet vazifesi ifa edemeyeceği aşikârdır. Günün hata ve mesuliyetlerini kendinden evvelki iktidarın hata ve mesuliyetleriyle örtmek ve mazur göstermek yolunda sekiz yıldan beri şahidi olduğumuz gayretlerin memleket için de zararlı olduğu meydandadır. Amme hayatımızı çıkmaza sürükleyen böyle bir halin, istikbalde tekerrürüne meydan vermemek lazımdır. Sadece bu hakikat bile DP ve CHP dışında muvazene ve istikrar unsuru bir muhalif partinin bulunmasını zaruri kılar. Bu mülahazaların ve acı tecrübelerin ışığı altında yurtsever duygularla memleket hakikatleri üzerine eğilen CMP, Halk Partisi dışında kalan, üç muhalif partinin tek bir siyasi teşekkül haline gelmesi lüzum ve zaruretini her zaman Umumi İdare Heyetinin ittifakıyla kabul etmiş ve bu gayenin tahakkuku için kendine düşeni yapmıştır. Böyle bir birleşme fikrinin her üç partinin kademelerinde de samimiyetle benimsendiğine inanmaktayız” (Demiray, 1 Kasım 1958: 10-11).

16 Ekim 1958 günü TKP ile CMP resmen birleşmişler ve her iki partinin kararı ile tüzük ve program da herhangi bir değişim yapılmadan sadece partinin adının değişmesine karar verilmiştir.

Yeni partinin adı Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi olmuştur. Aynı gün saat 17.00 ise CMP Genel Başkanı Osman Bölükbaşı ve TKP Genel Başkanı Tahsin Demiray ile TKP'nin merkez binasında bir basın toplantısı düzenlemişlerdir. Bu basın toplantısında iki partinin birleşmesine ait bir tebliğ okumuştur.

Her iki partinin Genel Başkanları tarafından imzalanan tebliğde şu maddeler yer almıştır:

1-) *Dünkü ve bugünkü iktidarı iş başında görüp deneyen ve zihniyetleri ile icraatlarını beğenmeyen vatandaşların yeni bir üçüncü kuvvet etrafında toplamak zaruretine inanan CMP ve TKP idarecileri, her iki partiyi birleştirmeye karar vermişlerdir.*

2-) *Birleşmeye ait kanuni muameleler süratle ikmal edilerek her iki partinin büyük kongrelerine en kısa zamanda götürülecektir.*

3-) *Türkiye Köylü Partisi, CMP içinde birleşmeyi kabul etmekle beraber CMP Umumi İdare Heyeti de partisinin mevcut programını, ilk imkânda TKP'nin köycülük, şahsiyetçilik ve muhitçilik gibi başlıca ana prensiplerini nazara almak suretiyle tekemmül ettirmeyi taahhüt etti.*

4-) *Birleşmeyi ifade etmek üzere CMP'nin Köylü kelimesi ilave edilecek ve bu suretle partinin yeni adı (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi) olacaktır.*

5-) *CMP Umumi İdare Heyeti, yukarıda muhtevası tespit edilen köycülük, muhitçilik ve Şahsiyetçilik mevzuları ile alakalı, taahhütlerini, Partinin yeni adıyla, kurulması düşünülen parti meclisine ait taahhütleri kendi büyük kongresine götürüp müdafaa etmeği taahhüt etti.*

6-) *CMP tüzüğünde mevcut olmayan parti meclisi büyük kongreden sonra partinin en salâhiyetli uzvu olacak ve partinin umumi politikasını tayin edecektir. Bu meclis şu esaslara göre kurulacaktır. Umumi İdare Heyeti, parti meclis grubu tarafından seçilecek muayyen miktarda mebus iller temsilcileri bu sayıların teşkil ettiği heyetin hariçten seçeceği muayyen miktardan zevattan oluşacaktır.*

7-) *Birleşme derhal bir bildirgeyle umumi efkâra ilan edilecek ve ikili olarak başlayan birleşmenin Hürriyet Partililer ve diğer partili partisiz vatandaşlara açık tutulduğu bildirilecektir.*

8-) *Bildirgenin neşrini müteakip, Türkiye Köylü Partisi, büyük kongresini Ekim 1958 sonuna kadar toplayacak, birleşme kararı icabı kendini feshederek yetkililerini CMP'ye devredecek ve Türkiye Köylü Partisi üyeleri CMP'ye aza kayıtlı olacaklardır.*

Bu suretle vatandaşlar, seçim sırasında dünkü veya bugünkü iktidardan da birini tercih mecburiyetine düşürülmek gibi bir çıkmazdan kurtulacaktır (Yeni Sabah, 17 Ekim 1958: 1-5).

CMP adına Genel Başkan

Osman Bölükbaşı

TKP adına Genel Başkan

Tahsin Demiray

Basın toplantısında tebliğden sonra Türkiye Köylü Partisi Ekim ayının sonunda kongresini yapıp kendini feshedeceğini bildirmiştir. Cumhuriyetçi Millet Partisi de kendi kongresini 5 Kasım'da yapacağını söylemiştir (Yeni Sabah, 17 Ekim 1958: 5). Osman Bölükbaşı bu birleşmeye "elması pırlanta yapacağız" ifadelerini kullanmıştır. Tahsin Demiray ise "gönüller kalpler birleşti" şeklinde açıklamıştır (Akşam, 17 Ekim 1958: 1).

Her iki parti Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi adı altında birleşmesi sonucunda yeni bir sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorun ise yeni partinin Genel Başkanlığını kim yapacaktır? Partililer arasında Genel Başkanlık için adaylar belirlenmiştir. Bu adaylar; Osman Bölükbaşı, Tahsin Demiray ve Ahmet Tahtakılıç gösterilmiştir. Partililer arasında Demiray ve Bölükbaşı'nın başkanlıktan istifa edecekleri ve Genel Başkanlık görevinin Ahmet Tahtakılıç'a devredileceğini

söylenmiştir. Fakat CKMP'nin yeni Genel başkanı oy çokluğu ile Osman Bölükbaşı seçilmiştir. Tahsin Demiray ise Genel İdare Kurulu üyesi olmuştur (Yeni İstanbul, 18 Ekim 1958: 1-5).

Türkiye Köylü Partisi 19 Mayıs 1952 yılında siyaset sahnesinde yer almaya başlamıştır. Kasım 1958 yılında ise CMP ile birleşip Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi olarak siyasi hayatlarına devam etmişlerdir.

4. SONUÇ

Türk siyasi hayatında belli dönüm noktaları olmuştur. Bu dönüm noktalarından biri de Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra siyasi yönden çok partili bir dönem başlamıştır. Bu dönemde yaşanan olaylar sebebiyle bu süreç kısa sürmüş hatta kurulmuş olan partiler kapatılmıştır. II. Dünya Savaşından sonra Türkiye tekrar çok partili bir hayata geçmek için çalışmalara başlamıştır.

CHP siyasi olarak dönemin en güçlü partilerinden biridir. Parti içerisinde yaşanan fikir ayrılıkları sonucunda partiden ayrılan milletvekilleri yeni partiler kurmuşlardır. Milli Kalkınma Partisi, Millet Partisi ve Demokrat Parti kurulan yeni partilerdendir. DP bu partiler arasında siyasi yönden öne çıkmıştır. DP yapılmış olan 1946 seçimleri sayesinde TBMM'ye girebilmiş ve 1950 seçimlerini kazanıp iktidar olmuştur. CHP 1950 seçimlerinden sonra 1954, 1957 seçimlerinde daima ikinci parti olmuş ve DP ise bu seçimlerde birinci parti olmuştur. Bu seçimlerden sonra DP Türk siyaseti yönünden önemli bir konum elde etmiştir. 19 Mayıs 1960 yılında yapılan askeri darbe sonucunda DP iktidarı sona ermiştir.

DP iktidara geçtikten sonra hedeflediği ideallerden oldukça uzaklaşmıştır. Bu durumdan rahatsız olan bazı milletvekilleri partiden ayrılmışlardır. Remzi Oğuz Arık, Cezmi Türk ve Yusuf ziya Eker'de partiden ayrılıp Türkiye Köylü Partisi'ni kurmuşlardır. Bu kişiler köy siyasetine fikirleriyle bu parti sayesinde yön vermeye çalışmışlardır. Her ne kadar parti Anadoluçuluk ve Köycülük anlayışıyla kurulmuş olsa da bütün Türk halkının partisi olduğunu ifade etmiştir. Parti kurulduktan sonra 1954 ve 1957 seçimlerine katılmış ve 1954 seçimlerinde pek bir başarı elde edememiştir. 1957 yılında yapılan seçimler sonucunda DP başarısızlığa uğramıştır. DP'nin başarısız olmasıyla beraber hem TKP hem de diğer muhalefet Partileri siyasette tekrar etkili olmak için çalışmışlardır.

Fevzi Çakmak 1948 yılında Millet Partisi'ni kurmuştur. Fakat bu parti DP iktidar olduktan sonra siyasi yönden kendisini çok fazla gösterememiş ve Parti Ocak 1954 tarihinde kapatılmıştır. Kapatılan bu parti 10 Nisan 1954'te Cumhuriyetçi Millet Partisi adı altında tekrar kurulmuş ve siyaset yapmaya geri dönmüştür. Bu parti sonraki süreçte TKP ile birleşmiştir.

TKP kurulduktan sonra belli aralıklarla kongreler yapmıştır. Bu kongreler sayesinde parti yöneticileri hem kendi aralarında hem de halktan katılanlarla beraber memleketin durumu hakkında fikir beyan etmiş ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri sunmuşlardır.

Ekonomik yönden devletin küçük sanayi alanları oluşturmasındansa ağır sanayi alanlarının daha fazla olması gerektiğini savunmuşlardır. Ekonominin ağır sanayi ile gelişeceğini savunmuşlardır. Devlet içerisindeki hizmetlerin bir kısmını devlet eliyle bir kısmının ise özel sektör tarafından yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Karma ekonomik yapıyı benimsemişlerdir.

TKP Türk milletinin gelişiminin çevreden merkeze doğru yapılmasını savunmuştur. Memleketin gelişimine öncelikle taşradan başlanması gerektiğini ifade etmiştir. Yeni gelişmelerin yerel yönetimlerde yapılmasını belirtmiştir.

Türkiye Köylü Partisi kurulduktan sonra var olan anayasanın maddelerinin ülkemiz için yetersiz olduğunu söylemiştir. Anayasanın tekrar yenilenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. TKP bu görüşünü belirttikten sonra diğer muhalefet partileri de TKP'yi desteklemeye başlamışlardır. Yeni anayasanın oluşumu 1960 darbesinden sonra yapılmıştır.

1954 yılında TKP tek başına DP ile siyasi yönden mücadele edemeyeceğini anlamıştır. Diğer muhalefet partileriyle beraber ortak hareket ederlerse DP'ye karşı durabileceklerini belirtmiştir. Bu nedenle Diğer Muhalefet partileriyle beraber görüşmelere başlamışlardır. Bu

görüşmeler TKP, CMK ve HP arasında yapılmıştır. Bu görüşmeler uzun bir süre devam etmiştir. Bu yapılan görüşmeler her ne kadar olumlu geçmiş olsa da daha sonra HP'nin CHP ile görüşmesi sonucunda bu üçlü ittifak bozulmuştur. Türkiye Köylü Partisi görüşmelere CMK ile devam etmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda TKP ve CMK birleşmiş, CHP ise HP ile tamamen birleşmiştir. Bu yapılan birleşmeler sonucunda DP'ye karşı beraber hareket etmişlerdir.

TKP siyasi yönden tek başına daha fazla mücadelede edemeyeceğini anladıktan sonra CMK ile tamamen birleşmek için görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmeler sonucunda iki partide tamamen birleşme kararına olumlu bakmıştır.1958 yılında Türkiye Köylü Partisi, Cumhuriyetçi Millet Partisi'yle birleşmiş ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi adı altında siyaset hayatına devam etmişlerdir.

KAYNAKÇA

I.TBMM ZABITLARI

TBMM Tutanak Dergisi, X III/ 49

TBMM Tutanak Dergisi , XXVII/31

II.GAZETELER

Akşam, 3 Aralık 1945

Akşam, 20 Temmuz 1948

Akşam, 4 Mayıs 1952

Akşam, 21 Mayıs 1952

Akşam, 5 Nisan 1954

Akşam, 9 Ağustos 1955

Akşam, 17 Ekim 1958

Bugün, 25 Mart 1954

Cumhuriyet, 7 Ocak 1946

Cumhuriyet, 16 Ocak 1946

Cumhuriyet, 24 Temmuz 1946

Cumhuriyet, 18 Ekim 1948

Cumhuriyet, 20 Mayıs 1952

Cumhuriyet, 31 Ekim 1953

Cumhuriyet, 26 Kasım 1953

Cumhuriyet, 7 Mayıs 1954

Cumhuriyet, 15 Mayıs 1954

Cumhuriyet, 6 Ağustos 1954

Cumhuriyet, 14 Kasım 1955

Cumhuriyet, 1 Aralık 1955

Cumhuriyet, 5 Aralık 1955

Cumhuriyet, 6 Aralık 1955

Cumhuriyet, 21 Ekim 1956

Cumhuriyet, 7 Eylül 1957

Cumhuriyet, 2 Aralık 1957

Dünya, 29 Ekim 1952

Haber Ekspres, 27 Ekim 1952

Köylü, 21 Kasım 1952

Milliyet, 16 Mayıs 1953

Milliyet, 12 Mayıs 1954

Milliyet, 4 Aralık 1954

Milliyet, 1 Kasım 1958

Sabah, 4 Aralık 1955

Son Posta, 20 Mayıs 1952.

Son Posta, 24 Ekim 1954
Son Posta, 9 Aralık 1955
Son Posta, 10 Ağustos 1955
Son Telgraf, 24 Ekim 1954
TKP Teşkilat, 26 Ekim 1952
TKP Teşkilat, 27 Ekim 1952
TKP Teşkilat, 28 Ekim 1952
TKP Teşkilat, 30 Ekim 1952
TKP Teşkilat, 1 Kasım 1952
TKP Teşkilat, 1 Ocak 1953
TKP Teşkilat, 1 Temmuz 1953
TKP Teşkilat, Kasım 1954
TKP Teşkilat, Ocak 1955
TKP Teşkilat, 4 Ocak 1955
TKP Teşkilat, 15 Mayıs 1955
TKP Teşkilat, 19 Mayıs 1955
TKP Teşkilat, 10 Haziran 1955
Ulus, 8 Ocak 1946
Ulus, 12 Temmuz 1947
Ulus, 17 Kasım 1947
Ulus, 15 Ocak 1949
Ulus, 20 Mayıs 1952
Ulus, 27 Mayıs 1952
Ulus, 27 Ekim 1952
Ulus, 7 Eylül 1957
Ulus, 26 Temmuz 1957
Vakit, 6 Ağustos 1954
Vatan, 20 Ekim 1948
Vatan, 21 Haziran 1949
Vatan, 30 Haziran 1952
Vatan, 27 Ekim 1952
Vatan, 28 Ekim 1952
Vatan, 24 Ekim 1954
Vatan, 25 Nisan 1954
Vatan, 6 Eylül 1955
Vatan, 21 Şubat 1956
Vatan, 10 Ağustos 1958
Yeni İstanbul, 17 Mayıs 1952
Yeni İstanbul, 18 Ekim 1958
Yeni Sabah, 20 Mayıs 1952

Yeni Sabah, 21 Mayıs 1952
Yeni Sabah, 19 Haziran 1952
Yeni Sabah, 4 Nisan 1954
Yeni Sabah, 5 Nisan 1954
Yeni Sabah, 11 Nisan 1954
Yeni Sabah, 10 Ağustos 1955
Yeni Sabah, 20 Kasım 1955
Yeni Sabah, 4 Aralık 1955
Yeni Sabah, 17 Ekim 1958
Yeni Ulus, 4 Nisan 1954
Yeni Ulus, 5 Nisan 1954
Zafer, 21 Haziran 1949
Zafer, 1 Eylül 1950
Zafer, 1 Mart 1953
Zafer, 20 Haziran 1957
Zafer, 12 Eylül 1957

III. TETKİK ESERLER

- Ahmad, F. (1996). Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980). Hil Yayınları, İstanbul.
- Akın, R. (2002). Türkiye'de Çok Partili Siyasal Hayata Geçiş ve Demokrat Parti İktidarı (1945-1960), Türkler Ansiklopedisi, Cilt 16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Albayrak, M. (2004). Türk Siyasî Tarihinde Demokrat Parti (1946 – 1960), Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Arık R.O. (1990). Coğrafyadan Vatana. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Arık, R. O. (1952). 1. Olağan Kongre Konuşması, 26 Ekim 1952. Akın Matbaacılık, Ankara.
- Arık, R. O. (1953). 2. Olağan Kongre Konuşması, 31 Ekim 1953. Karınca Matbaası, Ankara.
- Arık, R.O. (1974) Meseleler Köy kadını- Türk Gençliği- Gurbet. Hareket Yayınları, İstanbul
- Aydemir, Ş. (2000). İkinci Adam. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Bakırcıoğlu, Z. (2000). Remzi Oğuz Arık'ın Fikir Dünyası, Dergâh Yayınları, İstanbul
- Burçak, S. (1979). Türkiye'de Demokrasiye Geçiş 1945-1950, Olgaç Matbaa, Ankara.
- Çakır, Orbay, Ş. (2021). Cezmi Türk'ün TBMM'deki Faaliyetleri, Van Yüzüncü yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Van.
- Çavdar T. (1995). Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950, İmge Kitabevi, Ankara.
- Çiçek, M. (2014). CKMP ve Türk Siyasî Hayatındaki Yeri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İstanbul.
- Çongur, H. R. (2001). Profesör Remzi Oğuz Arık, T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Çufalı, M. (2004). Türkiye'de Demokrasiye Geçiş Dönemi (1945- 1950), Babil Yayıncılık, Ankara.
- Demiray, T. (1954). 3. Olağan Kongre'deki konuşması, 23 Ekim 1954. Türkiye Basımevi, İstanbul.
- Demiray, T. (1955). 4. Olağan Kongre Konuşması, 3 Aralık 1955, Türkiye Basımevi,
- Demiray, T. (1958). TKP Olağanüstü kongresi konuşması, 1 Kasım 1958, Türkiye Basımevi, İstanbul.
- Demiray, T. (1957). 5. Olağan Kongre Konuşması, 1 Aralık 1957. Türkiye Basımevi, İstanbul.
- Durmuş, Y. (2010). Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi II. Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.
- Eroğlu, C. (2003). Demokrat Parti: Tarih ve İdeolojisi, İmge Kitabevi, İstanbul.

- Eroğlu, C. (2014). Demokrat Parti: Tarihi ve İdeolojisi, Yordam Kitap, İstanbul.
- Erođul, C. (1990). Demokrat Parti: Tarihi ve İdeolojisi, İmge Kitabevi, Ankara.
- Ertan, T. F. (2012). Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Siyasal Kitabevi, Ankara
- Girgin, K. O. (2013). Türkiye Seçim Tarihi, Sokak Kitapları Yayıncılık, İstanbul.
- Golođlu M. (2013). Demokrasiye Geçiş (1946-1950), Türkiye İř Bankası Yayınları, İstanbul.
- Karpat K. (2012). Türk Demokrasi Tarihi, Timař Yayınları, İstanbul.
- Koca, M. (2017). Türkiye’de Çok Partili Hayat’a Geçiş Sürecinde Kurulan Siyasal Partiler, İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilgiler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2
- Kocabaş, S. (2011). T.C. Devleti Tarihi V Menderes Dönemi Demokrat Parti İktidarı ve 27 Mayıs 1960 Darbesin Giden Yol 1950- 1960, Bayrak Matbaacılık ve Yayıncılık Ltd. řt, İstanbul.
- Kongar, E. (1998). 21.Yüzyılda Türkiye 2000’li Yıllarda Türkiye’nin Toplumsal Yapısı. Remzi Kitabevi, İstanbul
- Obuz, Ö. (2011). Anadoluculuk Akımının Dođuřu, Türk Yurdu, Cilt 31, Sayı 289, Evren Yayıncılık, Ankara.
- Pınar, M. (2017). Anadoluculuk Ekseninde Türkiye Köylü Partisi (1952-1958), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 37, 317-340. Van.
- Pınar, M. (2020). “Hadi Gel Köyümüze Geri Dönelim” Anadoluculuk ve Köycülük Bağlamında Türkiye Köylü Partisi (1952-1958), Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul.
- Sadoğlu, H. (2017). Türk Milliyetçiliđinde Anadolu Tahayyülü: Remzi Oğuz Arık, Cilt 3, Sayı 3, Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, İstanbul.
- Sezer, H. E. (1976). Remzi Oğuz Arık, Toker Yayınları, İstanbul.
- şişik, H. (2019). Türkiye Köylü Partisi (1952-1958). Denizli. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Denizli.
- TKP Kuruluş Beyannamesi, 19 Mayıs 1952.
- TKP, (1952). Gaye-Prensipler, Tüzük, Program, Beyanname, Türkiye Basımevi, İstanbul.
- Toker, M. (1966). İsmet Pařayla 10 Yıl, Akis Yayınları, İstanbul.
- Turan, ř. (1999). Türk Devrim Tarihi, Cilt 4, Bilgi Yayınevi, İstanbul.
- Türkler Ansiklopedisi, Cilt 16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Yeşil, A. (1988). Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçiş. Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı
- Yiğit, C. (2019). IX. Ve X. Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde Seyhan(Adana) Milletvekilleri Ve Siyasal Faaliyetleri (1950-1957). Kahramanmarař Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Kahramanmarař.

General Franco, Dördüncü İspanyol Meclisinde konuştu

"Kızıl diktatoryaya zemin hazırlamamak için en muvafık yol, halka azami hürriyeti vermektir"

General Franco konuşuyor.

Madrid, 18 Mayıs - 1942 senin her anında sana bağlıdır. Bu senin her anında sana bağlıdır. Bu senin her anında sana bağlıdır.

SİLAHSIZLANMA KOMİSYONUNDA TARTIŞMALAR

Maliz, yılan arası silâhlama peşak edilmemesi istendi

Maliz, yılan arası silâhlama peşak edilmemesi istendi. Maliz, yılan arası silâhlama peşak edilmemesi istendi.

Amiral R. Carney Ankara'ya geldi

Türkiye'ye yapılan yardımda hiç bir değişiklik mevzuubahs değil

Amiral Carney ile Başbakan, Karayolları

Su davamız

Yazın: Mahmut Emin - TORHAN

BİR su davası. Bir su davası. Bir su davası. Bir su davası. Bir su davası.

Atom topu hakkında yeni mühim ifşaat

General Collins, merminin düştüğü yerde tek canlı kalmayacağını söylüyor

General Collins, merminin düştüğü yerde tek canlı kalmayacağını söylüyor.

General Collins

Alman Başkonsolosu Von Kamphoven'in gazetemiye beyanları

Polonya'da Franco'nun birliği...

Polonya'da Franco'nun birliği. Polonya'da Franco'nun birliği.

Köylü Partisi teşekkül etti

Amirallerin birliği...

Amirallerin birliği. Amirallerin birliği.

Akdenizde İngiliz - Yunan manevraları

Yunanlılar Akdenizde...

Yunanlılar Akdenizde. Yunanlılar Akdenizde.

M. P. Kongresi hâdiseli geçti

Atatürkün kabrine çelenk koyma teklifi, tartışmalara yol açtı

Atatürkün kabrine çelenk koyma teklifi, tartışmalara yol açtı.

Kırklareli şehrindeki selin zararı 580 bin lira

Kırklareli'de selin zararı...

Kırklareli'de selin zararı. Kırklareli'de selin zararı.

Kırklareli'de selin zararı

2 Mayıs'tan 1 Haziran'a kadar Bir ay devam edecek olan Yeni Eşya Kur'amıza Katılınız

31 KUPONLA KAZANACAGINIZ HEDİYELER

31 KUPONLA KAZANACAGINIZ HEDİYELER. 31 KUPONLA KAZANACAGINIZ HEDİYELER.

31 KUPONLA KAZANACAGINIZ HEDİYELER. 31 KUPONLA KAZANACAGINIZ HEDİYELER.

İKİNEKİLER

İkinekiyeler. İkinekiyeler.

HIKAYELERİNİZİ BEKLİYORUZ

Hikayelerinizi Bekliyoruz. Hikayelerinizi Bekliyoruz.

General Franco konuşuyor. General Franco konuşuyor.

Amiral Carney ile Başbakan. Amiral Carney ile Başbakan.

Köylü Partisi teşekkül etti. Köylü Partisi teşekkül etti.

Kırklareli şehrindeki selin zararı. Kırklareli şehrindeki selin zararı.

YALMAN
20
MAYIS
1952

VATAN

İGRİYE İGRİ - DOĞRUYA DOĞRU

ALMAY
TONFUNK
ABDULKADİR MEMİŞOĞLU

Bir faciannın Hazin tablosu

Adana Uçukça arasında ve bu zilin traforu... Bir faciannın Hazin tablosu... Adana Uçukça arasında ve bu zilin traforu... Bir faciannın Hazin tablosu...

İngiltere Komünist Çin'le ticaretini kesiyor

İngiliz iş adamları artık, komünistler arasında kalmakta menfaatleri olmadıklarını kabul ediyorlar. İngiltere 300 milyon sterlin yatırmış bulunuyor.

Mekkenin Arap Birliği tarafından idaresi isteniyor

Kahire, 19 — Habibü'l-Allah Gumburi - Mieri - denizi Mekke ve Medine şehirlerini, bütün Müslüman dünyasının medeniyetini güvence altına alarak, Arap Birliği tarafından idare edilmesini talep ediyorlar.

Başbakan, Konya D. P. kongresine Gidecek

Konya 19 — Demokrat Parti'nin kongresi 21 mayısta yapılacak. Başbakan Adnan Menderes, Konya D. P. kongresine gidecek.

Şehir Tiyatrosuna rejisör geliyor

Meinecke, Vilyetin şartlarını kabul etti ve anlaşmaya imzalandı. Viyana Üniversitesi Sarkayati Profesörü, Türk dostu Herz Dorothea'nın tavsiyeleri üzerine İstanbul Şehir Tiyatrosuna rejisör olarak görevlendirildi.

Türkiye Köylü Partisi kuruldu

Müessesler arasında, R. Oğuz Arık, Cezmi Türk, Süreyya Endik, Gl. Nuri Gürler, Gl. Cemil Kandemir ve H. Kâmil Beşe var. Parti Başkanlığına seçilen Arık, «Partimizin gözü ve karnı tok bir halk kitlesi yaratacak ve memlekette içtimai bir reform yapacaktır» dedi.

Amiral Carney din ayarları için birleşmiş devletler, Amerika temsilcisi olarak Ankara'ya geldi.

Benderlioğlu Truman'la Görüştü

Washington, 19 — Ankara Bendeoğlu Başkan Arık Benderlioğlu, Beyrut Sıvısı Arık'ın Ankara'da bulunan Robert Carney din sabah bir saat toplantı yapmıştır. Arık, Carney'ye Ankara'da bulunan diğer temsilcileri de görüşmüştür.

Carney, 19 Mayıs dünya için de önemlidir, dedi

Amiral diyor ki: «Türkiye - Amerika münasebetlerinin şimdikinden daha kuvvetli olmasına imkân tasavvur edemiyoruz».

Amiral Carney din ayarları için birleşmiş devletler, Amerika temsilcisi olarak Ankara'ya geldi.

Tekirdağ heyecanlı günler yaşıyor

Yarın akşam üstü D. P. ve C. H. P. son propaganda toplantılarını yapacaklar. Tekirdağ'da, Belediye seçimi için heyecanlı günler yaşıyor.

«Beyhan» vapuru Kaya oturdu

Karadikeni denizinde devam ettirilen, Partisi bilhassa Zonguldak ve Ereğli limanlarında, «Beyhan» vapuru Kaya oturdu.

Yarın Konya ilâvemizi Veriyoruz

Renkli 12 say. Yarın müstevzini Konya ilâvemizi isteyiniz.

Bir öğretmen eşini ve çocuğunu öldürdü

Katilin Erzinçanda, önce karısını boğup melemeli kestiği sonra da çocuğunu yakıtı anlaşıldı.

Şirket Meccan konuştur

Meccan, muhalefetin ilümmeni belletikten sonra, «Bizeki muhalefetin test yoktur, dışarıdaki kavramlarla tepkilerden söz etmemiz gerekir» dedi.

TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ

Birinci
Büyük Kongresine
Sunulan Merkez
İdare Kurulu
Raporu

19 Mayıs 1952 kurulus günümüzde, aramızdan geçerek meydana getirdiğiniz Partimizin en büyük idare organı olan Merkez Temsilciler Meclisi, tüzüğümüzün ilk tabiki olarak 8 arkadaş-ş Merkez İdare Kuruluna seçti.

Partimizin Genel Başkanı olarak aynı gün seçilmiş olan sayın profesör Remzi Oğuz Arık'ın Başkanlığı altında çalışmalarına başlayan Merkez İdare Kurulunuz ilk saatlerini sayınlamasına karar verilmiş olan (Türkiye Köylü Partisi kuruluş beyanamesi) ni hazırlanmışa hasretti. Gece hazırlanan bu beyanname ertesi sabah Basına tevdi edildi ve bu suretle büyük milletimizin huzuruna çıkarılmış oldu.

Aynı cümleden olarak, Sayın Devlet Başkanımız da Genel Başkanımızla Teşkilat üyemiz tarafından ziyaret edilerek kemelleri partimizin kuruluşundan resmen haberdar edildiler.

Hükümet Başkanı da aynı şekilde bu millî kuruluşu ayrı bir nezaket ziyareti ile haberdar edilerek üzere atandı, fakat istenilen mülakat termin edilemedi.

Kendi aramızdaki kutulamaşa gelince: Bunu, kuruluş günümüzü takip eden gece Gar gazinomu, istisnadan hep birlikte yediklerimiz yemekle tamamladık. Bu toplantıya Basın müesseseleri, Yerli ve Yabancı Muhabirler de iştirak ettiler.

İlk günleri takip eden Mayıs son haftasına bombolop birkaç odatada ibaret olan Merkez binamızda, maddeten muhtaç bulunduğumuz vasıtaları tedarikleyerek yerleşme işlerine hasrettik. Diğer taraftan tüzik ve programımızı da bu zaman içinde bastırıp Hükümet ve kanunlar bakımından gerekli formaliteleri arayıla yerine getirdik. Para ve sarf işlerini birinci gündünden zaptı raprt altına aldık ve Genel Merkezin 1952 yılı muvakkat bütçesini tanzim ettik.

Bir siyasi mekanizma olarak teşkilatlanmağa Haziran ayı basında başladık. Bu ana evvelâ kendimizden başladık. İlk Büyük Kongremize kadar geçecek 5 aylık zaman içinde yapılacak işleri tesbit ettik. Ve bunları gruplandırıldı. Genel Merkezimizin bu iş gruplarından meydana gelen kurulardır: I — Merkez Kurulları ve Meclisleri: A) Merkez İdare Kurulu toplantıları; gündem, karar ve zabıtları, B)

TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ ALEMİ

Aşağıda kırmızı, beyaz, Türk mavisi A ve sarı renkli olarak basılan (güfte basak) Türkiye Köylü Partisi'nin (Aleml) dir. Basak, feyiz ve bereketi onların biri köylü, diğeri şehri, birleşmeleri de millî birliği ifade etmektedir. İki başağın kırmızı ve beyaz renkleri

bayrağımızın renklerinden alınmıştır. Zeminin (Türk mavisi) dediğimiz rengi güzel saantlarda bize hâs bir renk olup Bursanın âbidelerinde ebedilemiştir. Bu ALEM'i göğüse takılan kâğıt ve madeni rozetlerde kullanıyoruz. Partimizin forslarında, flamlarında ve yazılı basılı kâğıtlarda da kullanılacaktır.

Merkez Temsilciler Meclisi toplantıları, C) Hâkim Kurulu, C) Merkez Divanı, D) Mali Mürakabe Komisyonu, E) Parti umumî muhaberatı, F) Arşiv. II — Hesap işleri: A) Bütçe ve tatbikatı, Bilâncolar, B) Aidat ve tebrir tahsilâtı, C) Muhasebe, C) Banka, yatırım, D) İller bütçeleri, E) Tanzim ve Yönetmelik, F) Muhayyat ve Tevziat. III — Teşkilât: A) Merkez Lokali işleri, B) Teşkilât binaları ve araçları, C) İller heyetleri, D) Müesseseler, E) Köy odaları, Semt klüpleri. IV — Basın, Yayın, Basın, Yayın: A) Umumî

propaganda, B) Basın takip, C) Kıpür arşivi, C) Gazeteler ve muhabirler, D) Broşür ve sair basırları, E) Yazma işleri, F) Aders teşkilâtı, G) Parti organı gazete. V — Büyük Millet Meclisi: A) Meclis Grubu çalışmalarları, B) Tezlikler, Doküman, C) Kanun tasarıları, C) Sözlü sorular. VI — İlmî çalışmalar: A) Tüzik, B) Program, C) Köy tezekkiri, C) İhtisas Encümenleri. Haziran ayından itibaren Merkez İdare Kurulunuzun çalışmalarında bu kolları göre grup grup izah edilecektir.

Merkez Temsilciler Meclisi İlk toplantısı 19 Mayıs

1952 günü seçilmesini takiben yapılan Merkez Temsilciler Meclisi, Merkez İdare Kurulunun 8 üyesini seçtikten sonra tüzüğün 39 uncu maddesinin (e) fıkrasına dayanarak Fahri Başkanlığımız Merkez Divanı azamından Partimizin yapılmış, tesrüb, devlet ve millet hizmeti bakımından en kâdını ve en büyüğü olan sayın Ordınayis Profesör Ethem Menemencioğluna tevcih etti. Yarım asrı şerefle dolduran İlahiyet hayatında Parti kavgalarından uzak yaşamasını bilmiş olan istinad ilk defa Türkiye Köylü Partisi safında yer almış ve müesseselerimiz arasında bulunmuş olmasının Partimiz için fali hayır say-

TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ

makrayı Merkez Temsilciler Meclisi ikinci toplantısını müzeye uyarak 3 ay sonra, 15 ve 16 Ağustos günleri Ankara'da yapıldı. İdare Kurulunun 25 aylık raporunu teklif ve teşkilât bünyesi işleri gözetim görevi, Bütçe yönetmeliği ve Meclis Grubu yönetmeliği kabul edildi. Partinin umumî teşkilâtı daha teferüatlı görüldüğünden ihtiyacı tamamen karşılayacak şekilde hazırlanabilmesi için bir komisyon kuruldu.

Büyük kongrenin 26. Ekim'de toplanması karar altına alındı.

Merkez Temsilciler Meclisi, Ankara'da Partinin organı olarak bir günlük gazetecinin çıkarılması üzerinde durarak bunun ta haklılığı için gerekli kararları aldı.

Merkez Hâkim Kurulunun toplantısını icabettiren bir vaziyet olmadı. Merkez Mali mürakabe komisyonunun çalışmalarının neticesini gösteren raporu da ayrıca dinleyeceğiz.

Hesap İşleri

Parti teşkilâtımızın bütçesinin kendî kongrelerinden kongrelerine kadar geçecek devrelere mahsus ve müntazır olarak mu yoksa bütün teşkilâtımız için müsterek ve tek bir bütçe yılı ni kabul etmesi doğru olacak üzerinde ehemmiyetle duruldu. Ve neticede Partimizin bütün kademeleri ve teşkilâtleri için takvim yılına uygulanması kararna varıldı.

Buna göre Genel Merkez 1952 yılı sonuna kadar 2 aylık bütçesi gelir gideri 22575.— lira ile tanzim edildi. Bu bütçe Merkez Temsilciler Meclisinde de teşak edildi.

Bey ay tatbiki edilen bütçemizin hesapları 18 Ekim 1952 tarihinde kesinlik cetvelleri ve kıymetli evrak kongremize sunulmuştur. 1953 yılı bütçemiz (36.000.— lira) olarak tanzim edilmiş, teşak edilme üzere keza ilişki olarak sunulmuştur.

Teşkilât İşleri

Türkiye Köylü Partisinin 19 Mayıs 1952 günü Ankara'da kurulduğuna ve Merkez İdare Kurulunun işe başladığı gazetelerden öğrenen Türk halkı efkân bu hareketi büyük alkış ile karşıladı. Bilhassa köylerde "Bizim Parti kuruluyor" şeklinde ifade edildi. Bunu yardımların her tarafından gelen telgraflardan ve yazılardan öğrendiğimiz azımlı kuvvet buldu. Artık bizim düşen Partimizi, daha aek ifadesiyle Türk milletinin ruh ve cemiyet yapısına uygun büyük siyasi mekânızmasını köylere kadar götürmek kalyorudu.

Bu büyük iş için Türk illerinde herden girişimimiz meddî imkânımız yok. Çünkü Türkiye Köylü Partisinin müesseseleri 96 Kuruluşta imkânımız bu olmakla birlikte ilk ses vermiş olduğunda kuytularında (Mus. İB) oldu. Köylü Partimizin ilk günü 6 Haziran 1952'de kuruldu. İki ayın en büyük merkezi bir saki ardından cevap verildi. Bugün sun büyük alakamız 29 Haziran 1952'de. Bundan sonraklar, her haftayı raslayacak şekilde veya bir ilçe açılışını etti. Bugün teşkilât kurabilmiş runda bulunuyor teşkilât programını asnen bu miktarda. Ve bu miktarda Basına da bildirdi. Veles ki 3 aylık mahsus ve müntazır mahsus daha büyük tarı düşünmedik cevabını ve mânâsını biliyoruz. Türkiye Partisi bir fikir ve kanaat dan mahrum zım tisi durumuna düşmemiş, hakiki bir fikir ve iman par gelişmeğe peşin vermiştir.

TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ

Diğer taraftan emüddetler içinde işlemler ve köy te malik olmak gayesi olduğundan bütçemiz çatısı altında Partimizin istinad faaliyetimizin başlan ikinci safhasına bir tempo ile geçmiştir.

Basın İşleri

Merkez İdare Kurulunun ve Basın İşleri üzerinde alakamız bulunmaktadırlar. Arkadaşlarımızın sunu ni kolaylığı muvakkatlıkta çek temin bakımından defter ve evrak bastırılarak dağıtım cümleden olarak kartları, delegelik ve rozetler Merkez Kurulunuz hazırlan teşkilâtımıza gönderi.

Diğer taraftan süğünden başlama matbuatımızla sikkim bir temas buldu muhafaza e Basın tarafı basını üzere hatırlı bir kısı gazetelerimiz Türkiye Partisine büyük ve yakınlık gösterir. Fırsat zahur ettikçe işlerimiz ve bastırılmaları partilerimiz için sunduğumuz kym dimları ile umumî arzıtını buluyoruz. dilerinden görülmüş kim alaksya burada daha teşekkür etmez sayıyoruz. Akıak teşkilât halinde bir partinin daha en neşriyata muhtaç olmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak maksadıyla Merkez İdare Kurulunuz

Ek 4. TKP Teşkilat Gazetesi (26 Ekim 1952)

PAZAR
NİSAN
1954

YENİ ULUS

CUMHURİYETİN GÜVENİLİR HAYATI İÇİN GÜÇLÜLEŞTİRİLMİŞ DEVLETÇİ GAZETE

BU AY HİZMETİ GEÇERLİ
TOKAT 4 Nisan - ULUS 1 Nisan
DÜŞÜNCE İZİNİ ALAN YERDEKİLERİN İZİNİ
ALAN YERDEKİLERİN İZİNİ ALAN YERDEKİLERİN İZİNİ

Güleğ'in basın toplantısı

C. H. PARTİSİ KIN GÜTMİYECEKTİR

C.H.P. iktidara gelirse vatandaş ekmegile oynamiyacaktır, yurttta kanun hakim olacaktır

Bir ibret dersi
Münevver Cahit YALÇIN

25] KİŞİ ÖLDÜ

Ark'm motöründen biri Toros üzerinde koptu, uçak düştü

Yolcuların ve mürettebatın kimse kurtulmadı, ölenlerin arasında Köylü Partisi Başkanı Remzi Oğuz Arık ile, Salomon Adoto var

Kazada ölenler

Avam Kamarasında müzakereler

İngiltere'ye borcumuz On Milyon Sterlin

İngiliz Ticaret Bakanı bu borç tesliye edilmezse Türkiye ile ticaret çok güçleşek, dedi

Başbakan dün geldi
D.P. Genel İdare Kurulu Başkanlığında toplandı.

Tito tehlike azaldı diyor

Yugoslav Cumhurbaşkanı buna sebep olarak Doğu ile Batı arasında müzavece kurulmuş olmasını gösteriyor

SPOR
Bir aydurma Tururva daha

Den Bien Fu'da Fransız başarısı

Kambodya'da Komünist kuvvetleri iki şehri aldı

C. Millet Partisi aday yekünları başta

KARASI PAKTI ALEYHİNDE NÜMAYİŞ
Ankara, 3 Nisan - Ankara sokaklarında bugün sabah saatlerinde 500 kadar kişi toplanarak, Karası Pakti'nin kaldırılmasını talep eden bir miting düzenledi.

YEŞİLİRMAK TEKRAR YÜKSELDİ

Ankara'da bir kas mahallede bugün öğleden sonra saatlerinde yağmur başladı. Yağmurun etkisiyle şehirde suyun taşması ve bazı yerlerde suyun taşması görüldü.

İstanbul'daki mağlar
İstanbul'da bugün öğleden sonra saatlerinde yağmur başladı. Yağmurun etkisiyle şehirde suyun taşması ve bazı yerlerde suyun taşması görüldü.

Şehretin... Adanadafecî bir uçak kazası...

Adanadafecî bir uçak kazası
Dün saat 14 de Ankara'ya hareket eden «ARK 47» uçagımız havada infilak etti 23 kişi öldü

Türkiye Köylü Partisi Genel Başkanı Renzi Ögüz- arık ve Salomon Adato vefat ettiler

Kazamın nedeni ileri geldiği henüz müddet değil. Devlet Hava Yolları Umum Müdürü ve bir tahlik heyeti kazaya mahalline hareket ettiler

Adanadafecî bir uçak kazası...

Kazayı gören bir köylümüz anlatıyor

Adanadafecî bir uçak kazası mahalline hareket ettiler...

K. Gülek'in dünkü Basın konferansı

C.H.P. Genel Başkanı K. Gülek, dün İstanbul'da basın konferansı yaptı...

NATO, 5 yaşında

Büyük Kuvvetli Milletler Birliği NATO'nun kuruluşunun 5. yıldönümünü kutladı...

Menderes'i sinirlendiren karmal liste

Türkiye Demokratik Halk Partisi'nin hazırladığı karmal liste Menderes'i sinirlendirdi...

C.M.P. yoklaması bugün her tarafta yapılıyor

Yoklama kurullarının her hangi bir tehir almaması temin için aday isimleri ancak bugün kurularda bildirilecek...

C.H.P. Bursada ve Manisada miting yapıyor

Bursa 3 (Cumhuriyet) - C.H.P. Bursa Şubesi bugün Bursa'da miting yaptı...

Ne DEDİLER Ne YAPTIKLAR

Fedakâr zümre: Memurlar

Denizlide D.P. lilerin beklediği bir şey var

Denizli'de Demokratik Halk Partisi'nin adayları bekleniyor...

EGE EKİBİMİZDEN

Menderes'in kalesinde sürprizler bekleniyor

Nahiye Müdürlüğü imtihanı

İstanbul'da Nispetiye Nahiye Müdürlüğü imtihanı yapıldı...

İki Brezilya takımı da galip

Desportos (4) - Beşiktaş (0) Olaria (4) - Adâlet (3)

Mısırda askeri rejim

Mısır'da askeri rejim devam ediyor...

Dünya Bankasına taksitlerimiz ödendi

Dünya Bankasına taksitlerimiz ödendi...

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Dumlupınar şehitleri tazid edilecek

1919 Dumlupınar Şehitleri Tazid Komisyonu...

C.H.P. Genel Başkanı K. Gülek...

NATO'nun kuruluşunun 5. yıldönümü...

Menderes'i sinirlendiren karmal liste...

C.H.P. Bursada ve Manisada miting yapıyor...

Denizlide D.P. lilerin beklediği bir şey var...

EGE EKİBİMİZDEN Menderes'in kalesinde sürprizler bekleniyor...

Nahiye Müdürlüğü imtihanı...

İki Brezilya takımı da galip...

Mısırda askeri rejim...

Dünya Bankasına taksitlerimiz ödendi...

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Dumlupınar şehitleri tazid edilecek

C.H.P. Genel Başkanı K. Gülek...

NATO'nun kuruluşunun 5. yıldönümü...

Menderes'i sinirlendiren karmal liste...

C.H.P. Bursada ve Manisada miting yapıyor...

Denizlide D.P. lilerin beklediği bir şey var...

EGE EKİBİMİZDEN Menderes'in kalesinde sürprizler bekleniyor...

Nahiye Müdürlüğü imtihanı...

İki Brezilya takımı da galip...

Mısırda askeri rejim...

Dünya Bankasına taksitlerimiz ödendi...

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Dumlupınar şehitleri tazid edilecek

C.H.P. Genel Başkanı K. Gülek...

NATO'nun kuruluşunun 5. yıldönümü...

Menderes'i sinirlendiren karmal liste...

C.H.P. Bursada ve Manisada miting yapıyor...

Denizlide D.P. lilerin beklediği bir şey var...

EGE EKİBİMİZDEN Menderes'in kalesinde sürprizler bekleniyor...

Nahiye Müdürlüğü imtihanı...

İki Brezilya takımı da galip...

Mısırda askeri rejim...

Dünya Bankasına taksitlerimiz ödendi...

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR

NISAN 1954
PAZAR

Yeni Sabah
Sıkak No. 23
Tel. 4900 - Yeni Sabah
Trafikler
1919 - 24910 - 24975

Yeni Sabah

16 Nisan 1954 SÜKRİYET VE HAKKIN YILMAZ MÜDÜRLÜĞÜ Sayı 13 Kurun

Bu gazete...
Abonelikler...
Yeni Sabah...
Müdürlüğü...
Nispetiye...
Tel. 4900

Hele sen şimdi git

Yeni seçim iddiasını reddi ederek okuyucularımıza bildirerek, bu mahim seçimde muvazafatçıların emelini önlemeye çalışarak, bu mahim seçimde muvazafatçıların emelini önlemeye çalışarak, bu mahim seçimde muvazafatçıların emelini önlemeye çalışarak...

C. H. P. nin kat'î aday listesi dün açıklandı

İnönü imza ettikten sonra liste, Yüksek Seçim Kuruluna tevdi edildi

Dün Takimde yapılan C.H.P. mitinginde Günaltay : D.P. kurucuları, demokrasinin murakabesiz hüküm sürmek demek olmadığını biliyorlardı. Ağzları tıkmak için her şey yaptılar, dedi.

Maresal Çakmak anıldı

Yüksek Seçim Kurulu, Maresal Çakmak'ın vefatının 100. yıldönümünde, Maresal Çakmak'ın vefatının 100. yıldönümünde, Maresal Çakmak'ın vefatının 100. yıldönümünde...

C. H. P. nin dün Takimde yaptığı mitingde Günaltay'ın konuşması sırasında bir anı.

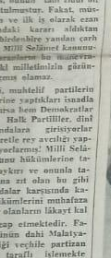
T.K.P. 15 vilâyette aday gösterdi

Çek kasasında olan Parti Genel Başkanı İsmet İnönü'nün 15 vilâyette aday gösterdiği bildirildi.

Corumda sinirli hava

Corum'da 19 Nisan günü yapılan seçimler, Corum'da 19 Nisan günü yapılan seçimler, Corum'da 19 Nisan günü yapılan seçimler...

Yeni Sabah'ın Genel Müdürü Yılmaz'ın konuşması sırasında.

Yunan hükümetine çeki düzen verilecek

Balkanlar Paşasının belirlenmesi üzerine Yunan hükümetine çeki düzen verileceği bildirildi.

Yunan hükümetine çeki düzen verileceği bildirildi.

Vali nefsini müdafaa etti

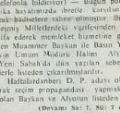
Vali'nin nefsini müdafaa ettiği bildirildi.

Vali'nin nefsini müdafaa ettiği bildirildi.

Halim Alyot ve M. Baykan listeden çıkarıldı

Halim Alyot ve M. Baykan'ın listeden çıkarıldığı bildirildi.

Halim Alyot ve M. Baykan'ın listeden çıkarıldığı bildirildi.

Ne DEDİLER Ne YAPTIKLAR Madalyanın ters tarafı

Madalyanın ters tarafı...
Menderes çekildi. Matbuat iditadları değiştirilerek kadar tesirli olduğunu da bilir o halde...
Demokrat Parti Türk matbuatını etkisiz hale getirmeye çalışıyor. Bu matbuatın etkisiz hale getirmeye çalıştığı, bu matbuatın etkisiz hale getirmeye çalıştığı...

Kahveciler lehhayı astı: «Kahve Yoktur!»

Kahveciler lehhayı astı: «Kahve Yoktur!»
Günümüzde kahve 600 cural kahve Vakfından tevdi etti. Diğer taraftan elle mevcut sak sak kahve de yine o vakıf tarafından tevdi edildi.

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR müvezzülün isteyiniz

Yeni Sabah Bugün 16 SAHİFEDİR müvezzülün isteyiniz

İlk maçımızı bugün Belçika ile yapıyoruz

İlk maçımızı bugün Belçika ile yapıyoruz

Vefa - Desportos: 0-0 berabere

Vefa - Desportos: 0-0 berabere

Vefa - Desportos maçında bir anın fotoğrafı.

Yerli Beklerimiz

Yerli Beklerimiz

Yerli Beklerimiz

Cumhuriyet

29 ARCA YIL SAYI: 10.669 Pazar 11 Nisan 1954

SEÇİLMİŞ HİKÂYELERİN ÇIKTIĞI GÜN

Siyasî partilerin dünkü açık hava toplantıları

Cumhuriyet Halk Partisinin Taksim mitinginde Günaltay ve diğer hatibler iktidarı şiddetle tenkid ettiler

D.P. de, Eyüb, Üsküdar, Kuledibi ve Fatih Kırtazında 4 toplantı yaptı, hatibler iktidarın 4 yılda başardığı işleri belirttiler

Halk Biliyor

Evvelki akşam Quilce Anıtkabulunda Cumhuriyet Halk Partisi'nin açık hava toplantısı yapıldı. Toplantıya parti yönetimi ve parti üyeleri katıldı. Günaltay, Eyüb, Üsküdar, Kuledibi ve Fatih Kırtazında da benzer toplantılar yapıldı. Hatibler iktidarı şiddetle tenkid ettiler. D.P. de, Eyüb, Üsküdar, Kuledibi ve Fatih Kırtazında 4 toplantı yaptı, hatibler iktidarın 4 yılda başardığı işleri belirttiler.

Dün yapılan siyasî toplantılar. Tablodaki mitingde Günaltay konuşuyor (sağ). Kırtaz Demokrat Partiler toplantısında da görünüyor.

Yunan kabinesinin bütün üyeleri istifade etti

Papagos kabineyi yeniden kurdu, bu değişikliğin Başbakanın prestijini daha ziyade yükselteceği ileri sürülüyor

Yunan Başbakanı Papagos

TITO YARIN GELİYOR

Maresalin inisiyati ve muhafazakarların müddetle bir kâfile dîn şehâkî trende yâhırılma gâfilî

Türkiye Köylü Partisi adayları belli oldu

Adayların isimlerini neşrediyoruz. Demokrat Parti İsmir listesinde yeni isimler ileri sürüldü

Akdeniz 19 (T.H.A.) — Türkiye Köylü Partisi adayları bugün belli olmuştur. 2 milyon seçmen için adaylar, köylülere isimleri neşrediliyor. Adaylar: Kâzım Aras, Cahid Ahmed Ayvaz, Hilmiye Basmacı, Ömer Bayraktar, İsmail Emrullah, Ali Galib Genç, Nâzım Kâzım, Osman Çiftçi, Kemal Doğan, Burhaneddin Süleyman Bektaşlı, Kemal Doğan, Çankırıdan: Kâzım Aras, Kemal Akkurt, Osman Demirel.

Tâhîrî Demirel, İsmail Özyay, Mehmet Yıldırım, Çankırıdan: Hasan Balkan, Süreyya Zeki, Tâhîrî Zeynep, Hasan Demirel, Asım Güç, Cemil Karaman, Murat Çelîk, Elhanlı: Yânez Süleyman Çelîk, Erkin Şenel, Şerif Güler, Aziz Şakir, Çankırıdan: Asım Güç, Mustafa Özgür, Sami Süreyya Çelîk, Süleyman Hâşim, Çelîk, İbrahim Bekir Karak, İsmail Yılmaz.

Memleketimize yabancı sermaye yatırımı

Şimdiye kadar 30 yabancı firma tarafından muhtelif iş sahalarına yatırılan paranın miktarı 26 milyon küsur lirayı buluyor

Köylü tabakası içinde Atatürk beşliğinde

Vali, yaptığı işleri gazetecilere anlattı

Gökay söze başlar: «Bu toplantıyı müdafaa için yapıyorum» dedi

Vali, basınhabirlerine inşaat verirken

Türk - Yugoslav ticari protokolu dün imzalandı

Belgrad 19 (A.S.) — Belgrad'da bugün Yugoslav Türk ve Yugoslav temsilcileri arasında ticari protokol imzalandı.

Türk temsilcisi başkanı İsmail İsmailoğlu başkanlığında bir heyet, Belgrad'da Yugoslav temsilcileriyle görüşmeler yaptı. Protokolün imzalanması, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Büyük bir otomobil yarışları tertib edildi

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun dünkü toplantısında verdiği kararlar

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun dünkü toplantısında, 20 yıldan beri düzenlenen Türkiye Otomobil Yarışları'nın 1954 yılı için yarışlar tertib edildi. Yarışlar, İstanbul'da yapılacak ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun başkanlığına geçmiştir.

Yarışlar, İstanbul'da yapılacak ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun başkanlığına geçmiştir. Yarışlar, 20 yıldan beri düzenlenen Türkiye Otomobil Yarışları'nın 1954 yılı için tertib edildi.

İzmirde Kibrıs günü

Dün Kibrıs tabakaları ile birlikte toplantı yapıldı

İzmir 19 (T.H.A.) — Kıbrıs Türk İsmiyle (Türkmen) gününe İzmir'de büyük bir coşkuyla karşılandı. İzmir'de Kibrıs günü kutlamaları yapıldı. Kibrıs tabakaları ile birlikte toplantı yapıldı.

Çanakkale Âbidesinin temeli 17 nisanda atılıyor

Abide için 1.000.000 lirasla tahsis edilmiş bütçeyle Çanakkale'de temeli atılıyor

Çanakkale Atatürk Anıtı'nın temeli atılıyor

Çanakkale'de Atatürk Anıtı'nın temeli 17 Nisan'da atıldı. Abide için 1.000.000 lirasla tahsis edilmiş bütçeyle Çanakkale'de temeli atılıyor.

BUGÜN PAZARLAVESİ

HASTANE — İsmail Enteri Sanatçıları'nın İstanbul'da kurdukları hastane, bugün açıldı. Hastane, İsmail Enteri Sanatçıları'nın İstanbul'da kurdukları hastane, bugün açıldı.

Kara Kumvetleri Komutanlığı

Cenevre Konferansı

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

Genç Millî Takım bugün Belçika ile karşılaşacak

25630 RADIR

KADIKÖY SUREMİZ YAKINDA HİZMETİNİZE GİRİYOR DOĞUBANK

VATAN İGRIYE İGRI - DOGRUYA DOGRU

Devlet Nüshası Gazetemiz Bugün 14 Sayfa

«TÜRKİYE, ALMAN KREDİSİ İÇİN ARZU EDİLİR BİR MEMLEKET OLMUŞTUR»

Almanya Büyük Elçisi, bir Alman gazetesi beyanında, Türkiye'nin Almanya'ya borcunu büyük bir hüsnüniyetle ödediğini söyledi

Bonn'da, sınıt kalkınmamıza Almanyanın iştiraki görüşüldü

Almanya'nın Türkiye'ye borçunu büyük bir hüsnüniyetle ödediğini söyleyen Almanya'nın Bonn'daki büyükelçisi...

B. Milletler on yaşında

Genel Sekreter Dag Han mankold, Bir Milletler bayramı kutluyor...

Amerika 30.000 ton buğday sevkiyor

New York Times'in Türkiye'de üç haftalık buğday kaldığı haberi yayınladı

Muzafer Arslan üst makamlara başvuracak

Baari Dedeoğlu halden Türkiye'ye...

Göçmen evleri işi mahkemeye intikal ediyor

İstanbul'da 20-30 evli göçmenlerin evleri...

Motosikletle Paris'len Cibuti'ye

Fransız gazetesi Le Figaro'da...

Londra'da Kıbrıs için miting

Fransız gazetesi Le Figaro'da...

FIRTINA MERSİNİ ALTÜST ETTİ

Bakar vapuru ile bir Alman gemisi...

B. Almanya NATO'nun onbeşinci üyesi oldu

Batı Almanya dahil yedi devletten müteşkil bir Avrupa Müdafaa Birliği kuruldu

Saar için anlaşmaya varıldı

Paris, 23 - Saarlı devletler bugün 10 saat evvel...

Sovyet Rusya Bahilbara yeni bir nota verdi

Moskova, 23 - Sovyetler Birliği bugün F. Amerika...

Türkiyede jeep fabrikası kurulması tahakkuk etti

Fabrikanın kurulmasına üç ay sonra başlanıyor. İlk partide 10.000 jeep imal edilecek...

Marilyn Monroe için çamasını giymek istemiyormuş

Moskova, 23 - Marilyn Monroe'nun...

T. K. Partisinin 3 üncü kongresi dün yapıldı

Cezmi Türk, memleketin insan hakları beyanamesine hasret çektiğini söyledi

Buzdolabında bir işçi dundu

Amsterdam, 23 - Samsun buhanı...

Bir kamyon sahibi poliste dövülmüş

Polis çapı ile dövüldüğü anlaşılan Remzi Çalkoğlu'da adli tip 8 ekimz tesbit etti

Pazar Hâvesi

Sanat sayfaları, Haftanın magazin, Ev kadını moda, Foto memo, Tazir, Fesliker, Spor, Sinema, Haberli yazılar.

Gülekle hükümete iş birliği teklif etti

C. H. P. genel sekreteri, partiler üstü bir iktisadi istişare tavsiye ediyor

Kore'de yararlık gösteren bir ayı

Chicago, 23 - Düzgün bir ayı...

Arşivci ÖLÜMÜ BEKLENİYOR

Varlık Bankası'nda iş yaparken...

Polis çapı ile dövüldüğü anlaşılan Remzi Çalkoğlu'da adli tip 8 ekimz tesbit etti

Pazar Hâvesi

Sanat sayfaları, Haftanın magazin, Ev kadını moda, Foto memo, Tazir, Fesliker, Spor, Sinema, Haberli yazılar.

Müvezzinizde isteyiniz

Müvezzinizde isteyiniz

Gülekle hükümete iş birliği teklif etti

C. H. P. genel sekreteri, partiler üstü bir iktisadi istişare tavsiye ediyor

Kore'de yararlık gösteren bir ayı

Chicago, 23 - Düzgün bir ayı...

Buzdolabında bir işçi dundu

Amsterdam, 23 - Samsun buhanı...

Gülekle hükümete iş birliği teklif etti

C. H. P. genel sekreteri, partiler üstü bir iktisadi istişare tavsiye ediyor

Kore'de yararlık gösteren bir ayı

Chicago, 23 - Düzgün bir ayı...

Buzdolabında bir işçi dundu

Amsterdam, 23 - Samsun buhanı...

Gülekle hükümete iş birliği teklif etti

C. H. P. genel sekreteri, partiler üstü bir iktisadi istişare tavsiye ediyor

Kore'de yararlık gösteren bir ayı

Chicago, 23 - Düzgün bir ayı...